

Arbeidsdepartementet.

Bilag til st. prp. nr. 1, 1931.

Kap. 3004.

MEDDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XVII. TILLATELSER MEDDELT I 1930.

Innholdsfortegnelse.

	Side.
1. A/S Nye Funnefoss Træsliperi. (Leie av vannfall m. v.). Kgl. resol. av 17 januar 1930. Jfr. bind XI side 48	3
2. A/S Kjaardavassdraget. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 17 januar 1930. Jfr. bind XIV, side 10	6
3. Vinger kommune. (Regulering av Brødbølvassdraget m. v.). Kgl. resol. av 31 januar 1930	7
4. Bergverkselskapet Nord-Norge A/S. (Erhverv av Andfiskåen i Nord-Rana). Kgl. resol. av 7 februar 1930	26
5. Follum Træsliperi. (Leie av 500 kW. ordinær kraft og 700 kW. spillkraft fra Norderhov komm. el.verk). Kgl. resol. av 7 febr. 1930	39
6. Bergens Sparebank. (Forhåndskonsesjon på erhverv av vannfall tilhørende Maudal interkommunale kraftselskap). Kgl. resol. av 7 febr. 1930. Jfr. bind XV, side 71	43
7. A/S Norsk Blikvalseverk. (Leie av inntil 3 200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 14 mars 1930. Jfr. bind V, side 60	51
8. Nordland Portland Cementfabrik A/S. (Endring av konsesjonsbetingelser). Kgl. resol. av 2 mai 1930. Jfr. bind VIII, side 20 og bind XV side 89	60
9. A/S Lysefjord. (Erhverv, regulering og overføring av Andresåen, Tjodanåen og Okselroåen m. v.). Kgl. resol. av 9 mai 1930. Jfr. bind II s. 1, bind III, s. 4 og 34, bind IV s. 61, bind X, side 116, bind XV, s. 12	61
10. Andelslaget Hol Elektrisitetsverk. (Leie av inntil 500 kW. fra Oslo Lysverker). Kgl. resol. av 9 mai 1930	67
11. Knud Dahl jr., direktør. (Erhverv av aksjemajoriteten i A/S Risør Træmassefabrikker). Kgl. res. av 23 mai 1930. Jfr. bind XII, side 5, bind XIII, side 113, bind XVI, s. 15	70
12. Bergens kommune. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 23 mai 1930. Jfr. bind II s. 81, IX, side 53, XII s. 30	71
13. Aktieselskapet Union (Union Co.). (Utvidelse av aksjekapitalen). Kgl. resol. av 13 juni 1930. Jfr. bind IX, side 112	73
14. Oagna, Varhaug og Nærbø kommuner. (Regulering og overføring av Hagavatn og Burskogelven til Oagnaelven m. v.). Kgl. resol. av 27 juni 1930. Jfr. bind II, s. 251	77
15. A/S Hamang Papirfabrik. (Leie av inntil 700 el. HK. fra A/S Glømmens Træsliperi). Kgl. resol. av 27 juni 1930	88
16. Kvam kommune. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 27 juni 1930. Jfr. bind IX, s. 87, bind XII, s. 23	91
17. A/S Aura. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 27 juni 1930. Jfr. bind II, s. 125, bind III, s. 20, bind V, s. 31, bind X, s. 123, bind XIII, s. 112	92
18. Egersund kommune. (Ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget). Kgl. resol. av 27 juni 1930. Jfr. bind X, s. 75	94
19. «Chr. Michelsens Fond». (Erhverv av aksjemajoriteten i A/S Vignæs Kobberverk og i A/S Porsa). Kgl. res. av 4 juli 1930. Jfr. bind IV, s. 49, bind IV, s. 244, bind IX, s. 70, bind XI, s. 31, bind XVI, s. 11	102
20. Arendals Vassdrags Brukseierforening. (Ytterligere regulering av Fyresvann m. v.). Kgl. res. av 19 juli 1930. Jfr. bind II, s. 66, bind II, s. 103	104
21. A/S Syrefast Materiell. (Leie av inntil 3 800 kW. ordinær kraft og inntil 3 000 kW. spillkraft). Kgl. res. av 3 oktbr. 1930	112
22. A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik. (Leie av inntil 1 100 kW. fra Mesna kraftselskap). Kgl. res. av 20 novbr. 1930. Jfr. bind IV, side 204	116

1. A/S Nye Funnefos Træsliperi.

(Tillatelse til leie av det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos tresliperi).

Kgl. resol. av 17 januar 1930.

Ved kgl. resolusjon av 4 april 1924 blev der i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917 § 5 meddelt A/S Funnefos Træsliperi tillatelse til å leie det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos tresliperi i Nes med tilliggende vannfallsrettigheter for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1919.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1924 side 48—53.

Fra høiesterettsadvokat Alf Thorvildsen har departementet mottatt et andragende datert 21 februar 1929 om tillatelse for A/S Nye Funnefos Træsliperi til leie av tresliperiet m. v. for et tidsrum av 5 år.

Andragendet er sålydende:

«Ved hoslagt å oversende leiekontrakt av 21 januar 1929 mellem Fellesbanken A/S som brukspanthaver på vegne av partialobligasjonseierne i Søndre Odalens Kommunelån av 1920 på den ene side og A/S Nye Funnefos Træsliperi på den annen side angående leie av det Søndre Odalen kommune tilhørende Funnefos tresliperi, tillater jeg mig herved på vegne av A/S Nye Funnefos Træsliperi å andra om konsesjon på kontrakten.

Den tidligere leier var A/S Funnefos Træsliperi, som imidlertid gikk konkurs den 23 november 1928 og hvilket selskap var meddelt konsesjon ved kgl. resolusjon av 4 april 1924 for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1919. Senere har Fellesbanken A/S som brukspanthaver forgjeves søkt å bortleie tresliperiet til en akseptabel pris. Da dette ikke lykkedes er der på bruks-

panthaverens initiativ dannet nytt aktieselskap A/S Nye Funnefos Træsliperi, som skal leie og drive sliperiet i panthaverens interesse, idet all nettoinntekt av driften inngår til brukspanthaveren som leier.

Jeg vedlegger selskapets vedtekter samt firmaattest, hvorav vil fremgå bestyrelsens sammensetning og statsborgerlige stilling.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning avgitt en uttalelse angående andragendet i skrivelse hertil av 5 november 1919, hvorav hitsettes:

«Ved kgl. resolusjon av 4 april 1924 fikk A/S Funnefos Træsliperi på nærmere angitte betingelser tillatelse til å leie tresliperiet med tilliggende vannrettigheter for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1919. Selskapet gikk konkurs 23 november 1928. Fellesbanken A/S har som brukspanthaver forgjeves søkt å leie bort tresliperiet til en akseptabel pris. På bankens initiativ er der dannet et nytt aktieselskap, A/S Nye Funnefos Træsliperi, og med dette selskap er inngått kontrakt av 21 januar 1929 på 5 år om leie og drift av sliperiet i panthaverens interesse, idet nettoinntekten av driften går til brukspanthaveren. Efter kontrakten overtar selskapet den eldre leiekontrakt av 14 juni 1923 mellem Sør-Odal kommune og A/S Funnefos Træsliperi med de nevnte endringer forsåvidt angår leietid og leie. Det nye selskap, hvis kapital er kr. 3000,00, søker nu konsesjon på kontrakten med Fellesbanken A/S av 21 januar 1929.

Nes herredsstyre anbefaler i møte 4 juni 1929 enstemmig konsesjon gitt på betingelse av at avgiften til kommuner forhøies fra kr. 800,00 til kr. 1600,00 pr.

år. Videre at de nuværende arbeidere og formenn sikres sine stillinger ved bedriften og at brukets arbeidere benyttes ved utbedringsarbeider o. l. under arbeidsstans såfremt arbeidet ikke krever spesialutdannede folk. Dessuten at veien fra Opaker meieri til Funnefoss vedlikeholdes av selskapet. Forhøielsen av avgiften begrunnes med at den skal avsettes til et fond som skal komme arbeiderne til gode ved eventuell arbeidsstans.

Fylkesmannen i Akershus har under 25 juni 1929 meddelt at han intet vesentlig har å bemerke til Nes herredsstyres uttalelse.

Advokat Thorvildsen har under 18 september 1929 innsendt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Efter erhvervslovens § 5 kan der, når ikke almene hensyn taler derimot, meddeles konsesjon på bruksrett til vannfall, som tilhører en norsk kommune til bl. a. selskaper som har helt norsk styre.

Hovedstyret antar at lovens betingelser for at den ansøkte tillatelse kan meddeles er tilstede og anbefaler andragendet innvilget.

Den tidligere tillatelse meddelt ved kgl. resolusjon av 4 april 1924 gjaldt til 1 juli 1929. Betingelsene gikk for øvrig bl. a. ut på en årlig avgift til staten av kr. 250,00 og til kommuner av kr. 800,00 (kraftproduksjonen var angitt til 1800 turbinHK.). Videre var fastsatt 10 pct. kraftavståelse til kommuner, idet samtidig Sør-Odal kommune hadde avgitt erklæring om å ville overta forpliktelsen til å avgi kraft. Der var ikke betinget kraftavståelse til staten.

Som nevnt har Nes herredsstyre anbefalt kommuneavgiften fordoblet og selskapet pålagt et veihold. Videre har herredsstyret medtatt lignende betingelse

som ved tidligere behandling av andragende om leie av Funnefoss med hensyn til nuværende arbeidere og formenn.

Hovedstyret anbefaler tillatelsen tilknyttet de samme betingelser som blev fastsatt ved kgl. resolusjon av 4 april 1924 alene med den forandring at tillatelsen gjelder til 1 juli 1934, se post 1.

Utkast til betingelser på det anførte grunnlag har vært forelagt søkeren, som under 24 oktober 1929 har sendt det tilbake i undertegnet stand.

Sakens dokumenter, hvoriblandt det undertegnede utkast til betingelser følger.»

Som det vil fremgå, er den foreliggende kontrakt om ny bortleie av Funnefoss tresliperi avsluttet med A/S Fellesbanken som brukspanthaver.

Ifølge konsesjonslovens § 35 kan vannfall, hvortil eiendomsrett eller bruksrett ikke lovlig kan erhverves uten konsesjon, tas til brukelig pant for et tidsrum av inntil 5 år. Av hensyn til denne bestemmelse bad man hovedstyret om å bringe på det rene på hvilket tidspunkt Fellesbankens tiltredelse av tresliperiet med vannfall var skjedd.

I besvarelse herav har hovedstyret avgitt følgende tilleggsuttalelse, datert 13 januar 1930:

«Hovedstyret har gjort henvendelse til advokat Thorvildsen som i skrivelse av 20 desember 1929 har meddelt at Fellesbanken A/S tok Funnefoss Træsliperi til brukelig pant ved overleverelsesforretning av 26 august 1927. Videre har advokat Thorvildsen i den i gjenpart vedlagte skrivelse av 9 januar 1930 meddelt at Fellesbanken A/S som brukspanthaver og styret i A/S Nye Funnefoss Træsliperi er enig i at konsesjonstiden kun skal omfatte den gjenværende del av brukspanntiden, altså til 26 august 1932 istedenfor som tidligere til 1 juli 1934.

Under henvisning til foranstående vil hovedstyret anbefale at leietillatelsen meddeles for et tidsrum inntil 26 august 1932 og at post 1 i de opstilte betingelser endres overensstemmende hermed.»

Departementet vil i henhold til de foreliggende opplysninger og erklæringer med hovedstyret anbefale at der i medhold av den almindelige konsesjonslovs § 5 meddeles det nydannede selskap, A/S Nye Funnefoss Træsliperi, konsesjon til leie av Funnefoss tresliperi med tilliggende vannfallsrettigheter. Konsesjonen antas å burde begrenses til den gjenværende del av brukspanttiden, altså til 26 august 1932.

Tillatelsen anbefales forøvrig gitt på de av hovedstyret foreslåtte og av selskapets styre vedtatte betingelser, der er sålydende:

1.

Tillatelsen gjelder inntil 26 august 1932.

2.

Selskapets styre som skal ha sitt sete her i riket, skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde på navn og skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3.

Leien kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1 000,00 efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4.

Kraften kan ikke uten ny tillatelse brukes til annet enn det i andragendet angitte formål.

5.

Selskapet skal ved bedriften såvidt mulig kun benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00.

6.

Selskapet forplikter sig til ved bedriften å anvende norsk materiell, forsåvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, tilstrekkelig hurtig og til en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. Tvist angående forståelse av foranstående bestemmelser avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelse fra regelen om anvendelse av norsk materiell når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en tvangsmulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Nye forsikringer tegnes såvidt mulig i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:
Til staten kr. 250,00.

Til de kommuner som Kongen bestemmer kr. 800,00.

Avgiftene erlegges efterskuddsvis innen hvert års 31 januar, hvorefter svares 6 procent årlig rente.

9.

Der skal avgis inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av 20 procent. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst

mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn.

Avbrytelse eller innskrenking av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

11.

Selskapet er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som gis av vedkommende departement til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den til anlegget knyttede befolkning.

12.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter som frembringes ved energien.

13.

Konsesjonæren har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med for-

anstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

14.

Overtredelse av foranstående §§ 2 og 12 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen hvis ikke forholdet er bragt i orden efter regelen i lov av 14 desember 1917 §§ 31 og 32.

15.

Konsesjonen blir å tinglyse for konsesjonærens regning.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14 desember 1917 § 5 A/S Nye Funnefos Træsliperi å leie det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos tresliperi med tilliggende vannfallsrettigheter for tidsrummet inntil 26 august 1932 på betingelser overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 17 januar 1930 fremlagte utkast.

2. Kjårdavassdraget i Ankenes.

(2 års forlengelse av fristen for påbegynnelse av utbygningen).

Kgl. resol. av 17 januar 1930.

Ved kgl. resolusjon av 12 august 1927 blev der i medhold av erhvervs- og reguleringslovene av 14 desember 1917 meddelt A/S Kjaardavassdraget å erhverve og regulere Kjårdavassdraget i Ankenes herred, bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum.

Ved skrivelse av 3 august 1929 har selskapet andratt om at den fastsatte på-

begynnelsesfrist må bli forlenget med 2 år.

Selskapets andragende er sålydende:

«Under henvisning til konsesjon av 12 august 1927 tillater vårt selskap å andra om at den i nevnte konsesjon satte frist for påbegynnelse av vassdragets utbygning blir utsatt i 2 år, idet vi tillater oss å henvide til vårt tidligere konsesjonsandragende hvorav et utdrag sees i stortingsproposisjon nr. 91 for 1927 om tillatelse for A/S Kjaardavassdraget å regulere og erhverve vassdraget av samme navn.

I stortingsproposisjonen, side 1 annet avsnitt, er nevnt formålet for konsesjonen, bl. a. i første rekke kraftleveranse til Norges Statsbaner.

Da som bekjent spørsmålet om kraftleveranse til Ofotbanen har trukket ut nu igjennem flere år og A/S Kjaardavassdraget har gjort hvad gjøres kan for å få påskynnet denne sak uten at det lykkes å få en endelig beslutning innen konsesjonsfristen, må man andra om at denne frist blir forlenget inntil at dette spørsmål er avgjort. Grunnen hertil bl. a. at man intet kan foreta sig med hensyn til vassdragets utbygning og regulering før spørsmålet er avgjort av hensyn til de for dette øiemed nødvendige reguleringer og utbygninger ikke endelig kan fastsettes før man vet hvorvidt denne kraftleveranse kommer istand eller ikke. Spørsmålet med hensyn til magasinenes størrelse, installasjon i kraftstasjon, rørtversnitt og tunnelversnitt m. m. kan først avgjøres efter at der er tatt en bestemmelse i ovennevnte sak, dog andrar man ikke om lengere utsettelse enn maksimalt 2 år.

Vi henstiller derfor til det ærede departement å innvilge i denne utsettelse, da i særdeleshet vi anser denne utsettelse for å være helt kurant som følge av den langvarige forhandling om kraftleveransen til Ofotbanen.»

Andragendet har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, hvis erklæ-

ring i saken er avgitt i skrivelse av 25 oktober 1929, hvorav man hitsetter:

«Ankenes herredsstyre har ifølge beslutning i møte 30 august 1929 intet å innvende mot at den omsøkte utsettelse innvilges.

Fylkesmannen i Nordland henviser under 14 oktober s. å. til Ankenes herredsstyres uttalelse.

Hovedstyret finner efter det foreliggende at man bør stille sig imøtekomende og anbefaler den ansøkte forlengelse av fristen for arbeidets påbegyn- nelse.»

Departementet finner likeledes efter det foreliggende å burde anbefale den ansøkte 2 års fristforlengelse innvilget.

Man antar at der ikke i forbindelse med fristforlengelse bør oppstilles særlige betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 12 august 1927 fastsatte frist for påbegynnelse av den konsederte utbygning og regulering av Kjårdavassdraget i Ankenes forlenges med 2 år til 12 august 1931.

3. Vinger kommune.

(Meddelelse av konsesjon til regulering av Brødbølvassdraget m. v.).

Kgl. resol. av 31 januar 1930.

Av Vinger kommunale elektrisitetskomite er under 22 april 1920 inngitt andragende om tillatelse for kommunen til å regulere Brødbølvassdraget overensstemmende med planer utarbeidet av ingeniørene Sætersmoen og Max Graff, datert 31 mars 1920.

Det heromhandlede vassdrag har sitt utspring i Sverige. Efter å ha gått gjen-

nem flere mindre tjern går elven inn i innsjøen Lomsen og den dermed sammenhengende innsjø Kivilamp. I Lomsens øvre del kommer Kroksjöbäcken fra Kroksjön.

Fra Kivilamp renner vassdraget som nu kalles **Bogsälven** ut i innsjøen Rolamp og løper derfra gjennom Bogstjärn ut ved Mitandersfors i Varaldsjö. Omkring 1 km. etter elvens utløp i Varalden skjærer riksgrensen sjøen. Vassdraget fortsetter så i Norge under navn av **Brødbølvassdraget** gjennom innsjøene Møkeren, Fagernessjøen og Utgårdssjøen. Straks nedenfor utløpet i Utgårdssjøen passerer vassdraget atter riksgrensen, fortsetter under navn av **Jösseälven** igjennem innsjøene Vällen, Borgsjøen og Vassbotten over i Bergsjøen og faller etter å ha passert flere andre innsjøer ut i Glafsforden ved Jössefors.

Ved kgl. resolusjon av 22 oktober 1920 blev der i medhold av landsformannskapslovens § 39 meddelt approbasjon på Vinger herredsstyres vedtak av 16 august 1919 om utbygning av Brødbølfossen m. v. og om i den anledning å opta et midlertidig lån på inntil kr. 2310 722,00.

Ved approbasjonen blev der tatt for-

behold om at vassdragets regulering måtte utstå, inntil konsesjonsspørsmålet behandling var tilendebragt. Kommunens vedkommende blev derhos gjort opmerksom på at der eventuelt vilde bli optatt forhandlinger med de svenske myndigheter angående reguleringsspørsmålet. — Man påla derfor vedkommende politimester å påse at regulering ikke blev foretatt før endelig konsesjon var meddelt.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, hvem saken var blitt forelagt, avgav under 31 august 1921 følgende uttalelse angående reguleringsandragendet:

«Vinger kommune eier etter det foreliggende fallet mellem Sunna og Utgårdssjøen — Brødbølfoss — som opgis å bestå av sammenhengende stryk, der på en lengde av ca. 1800 m. har en bruttohøide på ca. 40 m. Utbygning er allerede satt iverk. — På norsk side finnes der dessuten et ca. 4 m. høit fall ved Holmen bruk.

På svensk side nedenfor Utgårdssjøen er de nyttbare fall der disponeres av A/S Jössefors opgitt til ca. 35 m.

For økning av vannføringen er der planlagt følgende reguleringer:

Vann	Areal i km. ²	Reguleringsgrenser. H. o. h.		Reg.høide m.	Magasin i mill.m. ³		
		Høieste	Laveste		Brutto	Fløtning	Netto
Øiersjøene	2,6	256	252	4,0	10,4	1,7	8,7
Varalden	6,4	210	203	7,0	44,8	6,7	38,1
Møkeren	12,6	176	174	2,0	25,2		25,2
Sum					80,4		72,0

Ved hjelp av disse magasiner er der regnet med en minste regulert vannføring i Brødbølfoss på ca. 4,80 m.³/sek. tilsvarende 1875 el.HK. døgnet og året rundt.

Da forholdene muliggjør døgnregulering, er der tenkt installert maskineri for 3000 el.HK. Den uregulerte kraftydelse opgis til ca. 400 el.HK. (1,0 m.³/sek.). Økningen i jevnkraft skulde således utgjøre 1475 el.HK.

I Øiersjøene og Varalden finnes der

fra tidligere fløtningsdammer med reguleringshøider henholdsvis 1,3 m. og 2,1 m. og opdemning til kotene henholdsvis 256 og 209,5 m. o. h.

Efter de seneste overslag er omkostningene for regulering, kraftanlegg, fjernledning med lavspenningsnett til husvegg og eiendomskjøp (ekskl. erstatning for grunn rundt Møkeren) beregnet til vel 3,6 millioner kroner. Da anlegget er forutsatt utstyrt med 2 maskingrupper å

1250 HK. skulde således hver maksimal HK. komme på omkring kr. 1500,00 i anleggsutgifter.

Til orientering med hensyn til påregnelig skade og ulempe fremgår av planen følgende:

Skade på jord vil for Varalden og Øiersjøene bevirkes ved at der demmes i lengere tid enn nu er tilfellet og ved førstnevnte sjø også litt høiere. Ved Møkeren vil til enkelte tider følgende arealer bli neddemmet:

Inngjerdet mark ca. 118 dekar	
Skogmark	» 308 »
Myr	» 305 »
Sum ca. 731 dekar.	

Regelmessig fløtning er angitt å foregå bare i den del av vassdraget som ligger ovenfor Sunna, hvortil der nu disponeres et magasin på 19,5 mill. m.³, hvorav i Øiersjøene og Varalden 16,8 mill.m.³. Dette mener forslagsstilleren er noget rundelig, hvorfor halvparten av sistnevnte kvantum er tenkt anvendt for kraftanlegget. Der antydes også en oprenskning, eventuelt utbedring av Vikereelven for bl. a. å spare vann.

Der vil muligens opstå ulempe for vinterferdselen over Varalden ved den sterke tapning av denne.

Fisket som angis å foregå tilfeldig, vil etter det foreliggende neppe påvirkes synderlig.

Vassdragsdirektøren har ifølge skrivelse til Arbeidsdepartementet av 6 oktober ifjor ikke noget særlig å anføre til den opstilte beregning over vannføring og kraftmengde. Han bemerker videre bl. a. at foretaket såvidt skjønnes vil være til fordel for interessene på svensk side og at der ikke kan sees å foreligge omstendigheter som skulde bringe det inn under artikkel 2 i Karlstadoverenskomsten om felles innsjøer og vassdrag.

På norsk side berører reguleringen foruten Vinger også Brandval, hvis herredsstyre intet har å innvende. Det forutsetter at erstatning for skade ved opdemning m. v. er Brandval kommune utedkommende.

Hedmark fylkes elektrisitetskomite anbefaler under 27 september 1919 reguleringsandragendet, idet den finner det å være av vesentlig betydning at distriktene omkring Kongsvinger, der hittil praktisk talt ingen elektrisk energi har hatt, derved innen en forholdsvis kort tid vil kunne skaffes kraft. Anbefaling kan dog kun gis på betingelse av at Vinger kommunale elektrisitetsverk forplikter sig til -- i tiden før kommunene Brandval, Eidskog og Kongsvinger kan få kraft fra et eventuelt fylkesanlegg eller gjennom en interkommunal sammenslutning -- å utleie kraft til disse kommuner, såfremt de måtte ønske det og da under den forutsetning, at de vilkår som oppstilles for kraftmengder, kraftpris, leietid m. v. på forhånd forelegges fylkets elektrisitetskomite til godkjenning. -- Ifølge skrivelse fra overingeniøren for Hedmark fylkes elektrisitetsforsyning til fylkesmannen av 12 april 1921 er denne betingelse oppfylt.

Billerud Aktiebolag (Jössefors) anbefaler under 4 desember 1920 reguleringen, men vil ikke bidra eller optre som medansøker.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Det første spørsmål som melder sig, er etter hvilke lovbestemmelser andragendet skal behandles, idet vassdraget krysser grensen mot Sverige, jfr. reguleringslovens § 24, hvorefter denne lov ikke gjelder for vassdrag som danner grense mot naborike.

Det synes noget uklart om det bare

er de vassdrag som bokstavelig talt danner riksgrense, f. eks. Pasvikelven som er undtatt, eller om bestemmelsen tar sikte på alle de vassdrag som krysser riksgrensen.

Spørsmålet er av rent juridisk natur, og hovedstyret skal derfor ikke gå nærmere inn herpå.

Efter det opplyste vil der ved den omsøkte regulering innvinnnes henimot 1500 el.HK. i Brødbølfossen. Hertil kommer økningen i et mindre ovenforliggende fall (samt i fallene i Sverige).

På den annen side står skaden og ulempen, som vesentlig er angitt å bestå i at der neddemmes 118 dekar inngjerdet mark, 308 dekar skog og 305 dekar myr. Hertil kommer skade ved at Varalden og Øiersjøene demmes noget lengere enn tilfellet er nu og ved at demmehøyden i Varalden økes 0,5 m. Hertil kommer så virkningen på fiske, ferdsel og fløtning.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede.

Med parallell i nylig behandlede kommunale reguleringer anbefales at Vinger får tillatelse på ubegrenset tid. For private falleiere må den bli tidsbegrenset. Man foreslår tiden for disse satt til 50 år, jfr. post 1 nedenfor.

Den overveiende del av bassengene ligger efter det foreliggende innen Vinger kommunes grenser. Dog ligger den ene av Øiersjøene samt halvparten av den annen og en del av Møkeren i naboherredet Brandval. Av denne grunn og fordi der finnes et privat fall på norsk side bør der formentlig bli å betinge avgift til kommuner. Man foreslår denne satt til kr. 0,50 pr. naturHK. Til staten anbefales betinget kr. 0,50 pr. naturHK.

Godtgjørelse til staten en gang for alle foreslås krevet med kr. 1,00 pr. naturHK.

Under drøftelse av vilkår om kraftavståelse har man hatt for øie at fallene på norsk side ligger innen Vinger og at Brødbølfoss som utgjør den alt overveiende del, skal utnyttes til denne kommunes elektrisitetsforsyning. Videre har man

festet sig ved at der er truffet overenskomst om at Vinger kommunale verk skal levere energi til naboherredene Brandval, Eidskog og Kongsvinger inntil disse kan få kraft fra et eventuelt fylkeskommunalt anlegg. Under disse omstendigheter vil det antagelig være upåkrevet å betinge kraft til kommuner. Heller ikke antas der å være grunn til å betinge noget til staten.

I henhold til ovenstående anbefaler hovedstyret at der meddeles tillatelse til å regulere Brødbølvassdraget i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan på følgende

Betingelser.

1. Reguleringstid.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disse vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. Innløsning.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Bestemmelse om innløsning må være meldt eierne 5 år i forveien.

Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og

hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen, men med fradrag for amortisasjon i 50 år.

For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så hen-seende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4. Godtgjørelse en gang for alle.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som den ved re-

guleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

5. Kontroll med vannforbruket.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6. Frister.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7. Norske funksjonærer, arbeidere og materiell.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når sær-egne hensyn gjør det påkrevet.

8. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9. Varer istedetfor penger.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre ar-

beidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10 *Motarbeidelse av drukkenskap.*

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

11. *Læge, sykehus og politi.*

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

12 *Husrum m. v.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvi-

stigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13. *Veier, broer og kaier.*

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14. *Approbasjon av planer og arbeider.*

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15. *Manøvreringsreglement.*

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Norske statsborgere som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16. *Hydrologiske iakttagelser m. v.*

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tyde-

lige vannstansmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17. Ytterligere regulering.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18. Vannfallseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller bruks-eier som ikke er medeier i reguleringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19. Ferdsel og fløtning.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anleggene og i tilfelle i vassdraget nedenfor disse samt å avgi vann i sådan utstrekning at den almindelige ferdsel og fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på ferdselen eller fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

20. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter

erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

21. Tinglysning.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiedommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyret har funnet det upåkrevet å opstille krav om midler til almindende virksomhet og forsamlingslokale, jfr. § 12,4. Det samme gjelder vilkår om fattigfond efter § 12,7 og sikkerhetsstillelse efter § 12,16 da søkeren er en kommune. Denne omstendighet har også øvet en del innflydelse på utformningen av enkelte av betingelsene.

Et spørsmål som påkaller oppmerksomheten er forholdet til de svenske vannfallseiere. Disse er ikke ansøkere og man savner formentlig adgang til å gjøre betingelsene gjeldende overfor dem.

Det er imidlertid utvilsomt at reguleringen vil tilføre dem fordeler og det var derfor rimelig at de i en eller annen form deltok i de byrder som foretagendet fører med sig. Det anbefales at der søkes truffet et arrangement herom med de svenske myndigheter. Man nevner i denne forbindelse at spørsmålet har betydning ikke bare i nærværende tilfelle. Det vil komme igjen og med større vekt, om der f. eks. blir tale om å regulere Fæmundsjøen.

De mottagne sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 26 august 1921.»

Under 5 september 1921 anmodet man hovedstyret om å fremkomme med forslag til reglement for manøvrering av reguleringsanleggene.

Samtidig forela man saken for Utenriksdepartementet, idet man utbad dettes uttalelse om hvorvidt der antokes å burde

åpnes forhandlinger med de svenske myndigheter overensstemmende med hovedstyrets forslag og i tilfelle hvorledes forhandlingene burde optas.

Som svar herpå mottok man en skrivelse fra Utenriksdepartementet av 3 juli 1922, sålydende:

«I skrivelse av 5 september f. å. har det kgl. departement anmodet om dette departements uttalelse angående andragende fra Vinger kommunale elektrisitetsverk om tillatelse for Vinger kommune til å regulere Brødbølvassdraget.

I den anledning har jeg den ære å meddele, at i henhold til artikkel 1 (jfr. artikkel 4) i konvensjon mellom Norge og Sverige av 26 oktober 1905 angående felles innsjøer og vassdrag vil norsk lov komme til anvendelse for såvidt angår iverksettelsen av den omhandlede regulering.

I skrivelsen av 31 august f. å. fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet anføres, at der ikke kan sees å foreligge omstendigheter som skulde bringe foretagendet inn under artikkel 2 i Karlstadkonvensjonen; man skulde således ikke behøve å innhente samtykke fra svensk side til iverksettelse av reguleringen.

Dette departement antar at dette ad diplomatisk vei bør meddeles Sverige. I den samme henvendelse til Sverige bør man be om, under henvisning til konvensjonens artikkel 1, at de svenske interesserte gjøres bekjent med det påtenkte foretagende, for derved å gi dem anledning til å vareta sin rett. Samtidig hermed vil man i tilfelle kunne la forhøre hvorvidt de svenske vannfallseiere i vassdraget vil bidra til utgiftene ved reguleringen og utrede avgifter eller påta sig andre vilkår omhandlet i den norske reguleringslov. Nogen traktatmessig bestemmelse har man ikke, hvorefter de svenske vannfallseiere vil kunne tilpliktes hertil.»

I henhold hertil henstillet man under 18 oktober 1922 til Utenriksdepartementet å rette henvendelse til Sverige, således som foreslått.

Man anførte derhos følgende:

«De av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet foreslåtte betingelser for en eventuell konsesjon foreligger i vedlagte skrivelse av 31 august 1921.

Av betingelsene vil følgende ha særlig interesse for de svenske vannfallseiere:

- Punkt 1, om konsesjonstidens lengde,
- » 2, om innløsning,
- » 3—4, om årlige avgifter til stat og kommuner og godtgjørelse en gang for alle til staten,
- » 15, om manøvreringsreglement,
- » 19, om foranstaltninger vedkommende ferdsl og fløtning.

Forsåvidt vedkommende svenske vannfallseiere deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, forutsettes konsesjonstiden for deres vedkommende å skulle være 50 år, hvorefter deres andel i reguleringsanleggene vederlagsfritt skal tilfalle den norske stat.

I det 35te år etter konsesjonens meddelelse skal den norske stat i tilfelle kunne innløse vedkommende vannfallseieres andel i reguleringsanlegget overensstemmende med de i betingelsenes punkt 2 oppstillede regler.

I tilfelle av at de svenske vannfallseiere ikke ønsker å delta i utgiftene ved reguleringen, vil de ikke, om konsesjon som ansøkt meddeles Vinger kommune, ha erhvervet nogen rett til å se reguleringen gjennomført eller til å kreve den opprettholdt for nogen bestemt tid.

Man tør be innhentet erklæring fra vedkommende svenske vannfallseiere om hvorvidt de akter å utnytte helt eller delvis den ved reguleringen oppnådde økning i vannføringen, og om de vil bidra til utgiftene ved reguleringen, betale avgifter og påta sig andre vilkår i hovedsaken overensstemmende med de regler, som er oppstillet i hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser.

Man tør videre be innhentet vedkommende interessertes uttalelse om vedlig-

gende av vassdragsdirektøren utarbeidede utkast til manøvreringsreglement.

Ifølge foreliggende opplysninger er kraftanlegget i Brødbølfossen ferdig, men utnyttelsen av anlegget er avhengig av reguleringens gjennomførelse. Det er derfor av den største betydning såvel for Vinger kommune som for enkelte andre kommuner, som skal få kraft fra Vinger elektrisitetsverk, at reguleringsspørsmålet blir bragt i orden.

Man tillater sig derfor å henstille til det ærede departement å søke utvirket at saken behandles av de svenske myndigheter hurtigst mulig og uavhengig av det fra svensk side reiste spørsmål om istandbringelse av en almindelig på full gjensidighet grunnet overenskomst vedrørende rettsforholdene i grensevassdrag, jfr. det ærede departements skrivelse av 28 juni d. å.»

Efterat meddelelse overensstemmende hermed ad diplomatisk vei var avgitt, blev reguleringsandragendet av det svenske utenriksdepartement innbragt for Västerbygdens Vattendomstol, hvis dom forelå den 25 oktober 1926. Dommen blev innbragt for Vattenöverdomstolen, som under 3 juni 1927 ophevet den av Vattendomstolen avsatte dom som formelt uriktig, idet den fant at Vattendomstolen kun skulde ha innhentet vedkommende svenske interessertes uttalelser og derefter på grunnlag av de tilveiebragte opplysninger og erklæringer ha avgitt en utredning av saken samt avgitt uttalelse til det svenske utenriksdepartement om hvorvidt den påtenkte regulering antokes å være av sådan beskaffenhet at den i henhold til artikkel 2 i konvensjonen om felles sjøer og vassdrag vilde tiltrengte den svenske regjerings samtykke.

Imidlertid var der i henhold til kgl. resolusjon av 15 januar 1926 optatt forberedende forhandlinger med Sverige angående spørsmålet om en komplettering av konvensjonen av 26 oktober 1905 mellom Norge og Sverige angående felles sjøer og vassdrag.

Til som sakkyndige å føre disse forhandlinger fra norsk side var opnevnt advokat, fhv. generaldirektør B. Stuevold Hansen og vassdragsdirektør A. Hugo Sørensen.

Efterat det ovennevnte resultat av de svenske domstoles behandling av Brødbølsaken forelå, blev efter henstilling fra Vinger formannskap og efter overenskomst mellem de to landes regjeringer de nevnte norske delegerte ved kgl. resolusjon av 29 mai 1928 gitt i oppdrag å opta Brødbølsaken til særskilt drøftelse med de svenske delegerte. Forutsetningen var at såvel spørsmålet om meddelelse av reguleringsstillatelse og vilkårene herfor som spørsmålet om samtykke dertil fra svensk side skulde drøftes.

På foranledning av de svenske myndigheter blev den norsk-svenske vassdragskommisjon samtidig overlatt til utredning og uttalelse et fra svensk hold reist spørsmål om opprettelse av almindelig fløtningsvei i den øverste del av vassdraget i Sverige (Bogsälven) med hensyn til den innvirkning denne regulering kunde få på vannforholdene i Norge.

Med skrivelse fra Utenriksdepartementet av 8 mai 1929 mottok man en protokoll undertegnet av de norske og svenske sakkyndige forhandlere den 16 februar s. å., inneholdende uttalelse angående de omhandlede reguleringsandragender samt en redegjørelse til protokollen fra de norske forhandlere, datert 26 april 1929.

Nevnte redegjørelse vedlegges. — Av den omhandlede protokoll hitsettes:

«De sakkyndige enedes om følgende uttalelse:

A. Vedkommende Brødbølvassdragets regulering.

I den reguleringskonsesjon som skal utfærdiges på norsk side bør der inntas bestemmelser om følgende:

1. Reguleringsanleggets eier skal være pliktig til å betale til en dannendes

fløtningsforening i vassdragets svenske del (Bogsälven m. v.) de omkostninger som er nødvendige for trevirkets utfløtning i Varalden, dog bare i den utstrekning disse omkostninger er foranlediget ved at vannstanden i denne sjø i fløtningstiden senkes til et lavere nivå enn + 1,80 m. på vannstandsmerket ved sjøens utløp tilsvarende + 209,30 m. i det for reguleringen brukte høidesystem.

2. Fra det tidspunkt av året da fløtning til Sverige påbegynnes gjennom dammen ved utløpet av Møkeren og til og med den 25 juli skal der fra Møkeren slippes en vannmengde av minst 4,5 m.³/sek i middeltall pr. døgn.
3. I de år hvori der ikke foregår fløtning til Sverige gjennom nevnte dam skal der fra Møkeren slippes minst 4,5 m.³/sek. i middeltall pr. døgn, dog først fra det tidspunkt det kreves av Jösseälvens Fløtningsforening av hensyn til fløtningen i det nuværende første distrikt av Jösseälvens flottled, og bare ut juni måned.
4. Til andre tider av året enn de som er nevnt i pkt. 2 og 3 skal der slippes minst 2 m.³/sek. i middeltall pr. uke.
5. Ovennevnte vannmengder skal bestemmes ved hjelp av en automatisk registrerende vannstandsmåler ved Holmen bro som ikke påvirkes av fløtningsvirket eller annet hinder i vassdraget. Avløpskurve skal opprettes angivende forholdet mellom vannføringen og de av vannstandsmåleren registrerte vannstander.
6. Omkring 1 april hvert år bør vannstanden i Møkeren, Varalden og Øiersjøene være nedsenket 0,5 m. under øvre reguleringsgrense.
7. Når vannstanden under vårflommen er i stigende skal det med hensyn til Møkeren og Varalden iakttas at senest når vannstanden er steget til 0,3 m. under øvre reguleringsgrense, slipning av endel av tilløpet påbegyn-

nes og foretas på en sådan måte at avløpet fra Møkeren økes suksessivt og jevnt samt at øvre reguleringsgrense såvidt mulig ikke nåes før tilløpet er begynt å avta. Sådan slipning behøver dog ikke finne sted hvis det er sannsynlig at magasinet ikke blir fylt under vårflommen.

Også under andre flommer bør slipningen fra Møkeren og Varalden foretas på sådan måte at plutselige variasjoner i avløpet fra Møkeren undgås.

Vannslipningen under flom skal skje på en sådan måte at avløpet fra Møkeren såvidt mulig ikke blir større enn det vilde ha vært hvis reguleringen ikke var blitt gjennomført.

8. Jösseälvens Fløtningsforening og eieren av dammen ved Helgeboda skal underrettes straks hver gang der iverksettes flomslipning fra Møkeren eller der foretas vesentlig endring i sådan slipning.
9. Angående manøvreringen av dammene ved Møkerens og Varaldens utløp samt vannstandene i disse sjøer skal der føres fullstendige optegnelser som tillikemed diagram over de registrerte vannstander ved Holmen bro skal holdes tilgjengelige for interessenter i Jösseälven. Interessenter i Bogsälven skal ha adgang til optegnelsene angående vannstandene i Varalden.

Under iakttagelse av de her nevnte bestemmelser bør der fra Sveriges side ikke være noget til hinder for at vannslipningen foretas efter Brødbøl kraftverks behov og på den måte verkets eier selv bestemmer. Skadelidendes rett til erstatning forbeholdes dog.

I uttalelsen til de forskjellige Regjeringer festes oppmerksomheten på at interessenter i den svenske del av vassdraget (Bogsälven m. v.) har krevet at der på passende sted innrettes ålyngel-leder.

B. Vedkommende fløttleden i Bogsälven m. v.

Der bør fra norsk side ikke være noget til hinder for at fløtningen i vassdragets svenske del (Bogsälven m. v.) ordnes overensstemmende med den forliksavtale av 1 november 1927 som vedkommende interessenter godkjente ved de sakkyndiges offentlige møte på Mitandersfors tollstasjon den 18 oktober 1928.»

Omhandlede protokoll har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 2 juli 1929 har avgitt en fornyet uttalelse angående Vinger kommunes reguleringsandragende.

Av den uttalelse hitsettes:

«Av de sakkyndiges innstilling som er avgitt den 26 april 1929 fremgår at de sakkyndige kun har uttalt sig om regulerings følger for de almene interesser i Sverige. De sakkyndiges konklusjon er at under iakttagelse av endel bestemmelser som er nærmere utformet i en protokoll datert 16 februar 1929 mener de at der fra svensk side ikke bør være noget til hinder for at manøvreringen foretas efter Brødbøl kraftverks behov og på den måte verkets eier selv bestemmer. Skulde nogen bli påført skade som følge av at vannet slippes på den foreslåtte måte er det selvsagt at de må ha adgang til erstatning. I samme forbindelse har de sakkyndige festet oppmerksomheten ved at interessentene i den svenske del av vassdraget (Bogsälven m. v.) har krevet at der på passende sted innrettes ålyngel- leder.

Med det ærede departements skrivelse av 25 juni 1929 har man mottatt avskrift av P.M. fra den herværende svenske legasjon av 17 s. m. hvorefter man på svensk side er beredt til å avgi svar til den norske regjering om at man ikke har noget å erindre mot den foreslåtte regulering av Brødbølvassdraget såfremt de av de svensk-norske vassdragsrettskyndige foreslåtte vilkår for vannslipningen m. v. blir

iaktatt. Imidlertid ansees det ønskelig samtidig å få svar fra norsk side på den tidligere forespørsel om hvorvidt vedkommende i Norge har noget å innvende mot den foreslåtte ordning av fløtningen i vassdragets øvre del (Bogsälven). Den svenske chargé d'affaire har fått i oppdrag å søke opplyst om man på norsk side er villig til å inngå på en ordning i nevnte henseende, således at et svar av omhandlede art angående fløtningen imøtesees fra norsk side samtidig med at man fra svensk side avgav svar angående reguleringen av vassdraget.

Hovedstyret skal bemerke:

Den nugjeldende konvensjon av 26 oktober 1905 mellem Norge og Sverige angående felles innsjøer og vassdrag bestemmer i art. 1 at ved opdemning, senkning eller uttapning av innsjø, ved bygning i vassdrag, ved avledning av vann fra vassdrag eller ved andre foranstaltninger til forandring av et vassdrags dybde, leie eller retning skal med hensyn til retten til å iverksette foranstaltningen det rikes lov komme til anvendelse i hvilket foranstaltningen treffes, selv om denne kan øve innflydelse på vannføringen i det annet rike. — Efter denne bestemmelse skal altså spørsmålet om hvorvidt foretagendet skal tillates iverksatt avgjøres på grunnlag av norsk lov, eller nærmere bestemt efter reguleringsloven av 1917. Imidlertid bestemmer art. 2 i nevnte konvensjon at overensstemmende med folkerettens almindelige grunnsetninger skal med hensyn til foranstaltninger av den i art. 1 nevnte art gjelde at de ikke må iverksettes uten det annet rikes samtykke såfremt de ved å forårsake forandringer i vannføringen innen det annet rikes område enten vil medføre nevneverdige hindringer for vassdragets benyttelse til ferdsel eller fløtning eller for øvrig fremkalle betydelige forstyrrelser i vannforholdene innenfor et større område. I henhold til denne bestemmelse har som det vil fremgå av det foran anførte Sverige erklært sig villig til å avgi samtykke til

iværksettelse av reguleringen på nærmere angitte vilkår.

Som før nevnt antok hovedstyret under sin behandling av saken i august 1921 at betingelsen for at tillatelse kunde meddeles var tilstede. Hovedstyret er fremdeles av samme mening.

For tillatelsen foreslår man opstillet i det vesentlige de samme betingelser som under hovedstyrets behandling av saken i august 1921, dog med følgende endringer:

I betingelsene av 1921 var der ikke medtatt kraftavståelse til stat eller kommuner. Man antar at det er unødvendig å betinge nogen kraft til staten, men at der bør opstilles overensstemmende med loven 10 pct. kraftavståelse til kommuner.

Ved tillatelse til kommuner til å foreta reguleringer pleier man ikke å kreve sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre eller for oppfyllelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser. Hovedstyret antar imidlertid at det i nærværende tilfelle hvor der kan være tale om krav fra svensk side bør betinges sikkerhet og foreslår man denne satt til kr. 10 000,00.

Med hensyn til de fra svensk side stillede betingelser bemerkes at man som nr. 20 har inntatt den betingede plikt for reguleringsanleggets eier til å betale til en dannendes fløtningsforening i vassdragets svenske del de omkostninger som er nødvendige for trevirkets utfløtning i Varalden.

Som nr. 21 har man inntatt en bestemmelse om at reguleringsanleggets eier skal være pliktig til på passende sted å utføre og vedlikeholde ålyngelledere efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

De øvrige fra svensk side stillede vilkår er inntatt i vedlagte forslag til manøvreringsreglement som foreslås godkjent.

For øvrig har man i de betingelser som hovedstyret foreslog i august 1921

foretatt mindre tilføielser og rettelser for å presisere at betingelsene kun vedrører norske interesser.

I henhold til ovenstående anbefales Vinger kommunes andragende om tillatelse til å regulere Brødbølvassdraget innvilget på de i avskrift vedlagte betingelser.

Med hensyn til opprettelse av allmän flottled i Bogsälven henviser man til en annen skrivelse herfra av d. d.»

Man hitsetter hovedstyrets reviderte forslag til konsesjonsbetingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom norske vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene, gjelder konsesjonen for disse vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved

erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av norske vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de norske fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunne naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme

pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år efterat konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi, beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke be-

rettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eiere.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggenes eiere skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemnings-

høider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

17.

De norske vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, etter departementets bestemmelse, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesse påvirkes av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft, såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major,

streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av kraften, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10'000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en norsk vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsan-

leggenes eiere. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Reguleringsanleggenes eiere skal være pliktig til å betale til en dannendes fløtningsforening i vassdragets svenske del (Bogsälven m. v.) de omkostninger som er nødvendige for trevirkets utfløtning i Varalden, dog bare i den utstrekning disse omkostninger er foranlediget ved at vannstanden i denne sjø i fløtningstiden senkes til et lavere nivå enn + 1,80 m. på vannstandsmerket ved sjøens utløp, tilsvarende + 209,80 m. i det for reguleringen brukte høidesystem.

21.

Reguleringsanleggenes eiere skal være pliktige til på passende steder å utføre og vedlikeholde åletrapper etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Reguleringsanleggenes eiere underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eiere etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort når og i den utstrekning dette efter post 1 i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i den norske del av vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets forslag til reglement for manøvrering av reguleringsdammene er sålydende:

§ 1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øverste.	Nederste.	Reg.høide
I Møkeren . . .	176,00	174,00	2,0 m.
- Varalden . . .	210,00	203,00	7,0 »
- Øiersjøene ..	256,00	252,00	4,0 »

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker ved de enkelte dammer. Merkene skal godkjennes av det offentlige.

§ 2.

Fra det tidspunkt av året da fløtning til Sverige påbegynnes gjennom dammen ved utløpet av Møkeren og til og med den 25de juli skal der fra Møkeren slippes en vannmengde av minst 4,5 m.³/sek. i middeltall pr. døgn.

I de år hvori der ikke foregår fløtning til Sverige gjennom nevnte dam skal der fra Møkeren slippes minst 4,5 m.³/sek. i middeltall pr. døgn, dog først fra det tidspunkt det kreves av Jösseälvens fløtningsforening av hensyn til fløtningen i det nuværende første distrikt av Jösseälvens flottled, og bare ut juni måned.

§ 3.

Til andre tider av året enn de som er nevnt i § 2 skal der slippes minst 2 m.³/sek. i middeltall pr. uke.

§ 4.

De i §§ 2 og 3 nevnte vannmengder skal bestemmes ved hjelp av en automatisk registrerende vannstandsmåler ved Holmen bro som ikke påvirkes av fløtningsvirket eller annet hinder i vassdraget. Avløpskurve skal opprettes, angivende forholdet mellom vannføringen og de av vannstandsmåleren registrerte vannstander.

§ 5.

Omkring 1ste april hvert år bør vannstanden i Møkeren, Varalden og Øiersjøene være nedsenket 0,5 m. under øvre reguleringsgrense.

§ 6.

Når vannstanden under vårflommen er i stigende, skal det med hensyn til Møkeren

og Varalden iakttas at senest når vannstanden er steget 0,3 m. under øvre reguleringsgrense slipning av endel av tilløpet påbegynnes og foretas på en sådan måte at avløpet fra Møkeren økes suksessivt og jevnt samt at øvre reguleringsgrense såvidt mulig ikke nåes før tilløpet er begynt å avta. Sådan slipning behøver dog ikke å finne sted hvis det er sannsynlig at magasinet ikke blir fylt under vårflommen.

Også under andre flommer bør slipningen fra Møkeren og Varalden foretas på en sådan måte at plutselige variasjoner i avløpet fra Møkeren undgås.

Vannslipningen under flom skal skje på en sådan måte at avløpet fra Møkeren såvidt mulig ikke blir større enn det vilde ha vært hvis reguleringen ikke var blitt gjennomført. I den anledning skal, når reguleringsmagasinene er fulle og tilløpet til disse er i stigende, flomløpene åpnes etterhvert, dog ikke mere enn:

I Møkeren inntil 12,5 m. av nåleløpet.

I Varalden inntil 8,5 m. av de nåleløp som har høieste terskel.

I Øiersjøene inntil 0,7 m. av det regulerbare flomløp.

§ 7.

Jösseälvens Flottningsförening og eieren av dammen ved Helgeboda skal underrettes straks hver gang der iverksettes flomslipning fra Møkeren eller der foretas vesentlig endring i sådan slipning.

§ 8.

Angående manøvreringen av dammene ved Møkerens og Varaldens utløp samt vannstandene i disse sjøer skal der føres fullstendige optegnelser som tillikemed diagram over de registrerte vannstander ved Holmen bro skal holdes tilgjengelige for interessenter i Jösseälven. Interessenter i Bogsälven skal ha adgang til optegnelsene angående vannstandene i Varalden.

Også angående manøvreringen av dammen for Øiersjøene, samt vannstandene i disse skal der føres tilsvarende optegnelser.

Samtlige nevnte optegnelser skal innføres i en protokoll, hvori der også, om det

forlanges, noteres opplysninger om regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

§ 9.

Det skal påseses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

§ 10.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere, som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Damvokternes boliger skal være beliggende i dammenes nærhet og være forsynt med telefon.

Departementet fant i tilslutning til uttalelse fra hovedstyret ikke å burde gjøre nogen innvending mot at det fra svensk side reiste spørsmål om anlegg av almindelig fløtningsvei m. v. i Bogsälven i Sverige søktes løst i sammenheng med den ansøkte regulering av Brødbølvassdraget. Herom underrettet man under 4 septbr. 1929 Utenriksdepartementet, idet man under henvisning til artikkel 2 i den mellom Norge og Sverige gjeldende konvensjon av 26 oktbr. 1905 anførte at departementet med hovedstyret antok at der efter det foreliggende ikke burde være noget til hinder for at fløtningen i Bogsälven ordnes som av de sakkyndige i ovennevnte protokoll, avsnitt B foreslått.

Med hensyn til den av Vinger kommune ansøkte tillatelse til regulering av Brødbølvassdraget overensstemmende med planer, utarbeidet av ingeniørene Sætersmoen og Max Graff, datert 31 mars 1920, anførte man at departementet efter det foreliggende antok at betingelsene efter norsk lov for å innvilge tillatelsen var tilstede samt at man fant å kunne anbefale at der i den eventuelle reguleringskonsesjon og det dertil knyttede manøvreringsreglement blev opstillet samtlige de av de opnevnte sakkyndige foreslåtte vilkår, således som foreslått av hovedstyret.

Mellem den norske og den svenske regjering er derefter utvekslet no-

ter angående de 2 saker (fra norsk side i henhold til kgl. resolusjon av 20. septbr. 1929).

Fra norsk side er meddelt den svenske regjering at den norske regjering under henvisning til art. 2 i konvensjonen mellom Norge og Sverige av 26 oktober 1905 intet har å innvende mot at fløtningen i Bogsälven ordnes således som av de sakkyndige foreslått i ovennevnte protokoll av 16 februar 1929.

Fra svensk side er meddelt at den svenske regjering for sin del har funnet at den projekterte regulering av Brødbølvassdraget er av sådan beskaffenhet at den kan bevirke betraktelig hinder for fløtningen i Jösseälven og at den derfor ifølge art. 2 i konvensjonen av 26 oktbr. 1905 ikke vil kunne iverksettes uten samtykke fra den svenske regjeringens side. Den svenske regjering vil dog ikke ha noget å erindre mot at reguleringen gjennomføres, såfremt der i reguleringskonsesjonen inntas de av de svensk-norske sakkyndige i protokoll av 16 februar 1929 foreslåtte bestemmelser. Der tas derhos forbehold om erstatning for de svenske interesserte, som eventuelt måtte påføres skader ved reguleringen.

Samtidig meddeles at de svenske interessenter ikke har erklært sig villige til å delta i reguleringsforetagendet eller i utredningen av omkostningene med dette, samt at interessenter i den øverste svenske del av vassdraget (Bogsälven m. v.) har fremsatt krav om at der på passende sted innrettes ålyngelleder.

Departementet har forelagt saken for Landbruksdepartementet som i skrivelse av 25 januar 1930 meddeler, at det har innhentet uttalelser fra fiskerinspektøren og landbruksdirektøren, og at det på grunnlag av disse intet har å bemerke.

Utenriksdepartementet har i skrivelse av 3 juli 1922 uttalt at i henhold til artikkel 1 (jfr. art. 4) i konvensjonen mellom Norge og Sverige av 26 oktober 1905 angående felles innsjøer og vass-

drag, vil norsk lov komme til anvendelse for såvidt angår iverksettelsen av heromhandlede regulering.

Departementet antar i tilslutning hertil at andragendet må bli å behandle etter reguleringsloven av 14 desember 1917. Angående saken skal man bemerke følgende:

Vinger kommune søker — med Brødbølvassens utnyttelse i den almindelige elektrisitetsforsynings tjeneste for øie — om konsesjon til regulering av følgende sjøer i Brødbølvassdraget: Øiersjøene, Varalden og Møkeren.

Den projekterte regulering er beregnet å ville medføre en kraftøkning i an søkerens allerede utbyggede fall på 1475 el.HK.

Foretagendets gjennomførelse vil medføre nogen skade på jord og nogen ulempe for ferdsel, fløtning og fiske, jfr. hvad der herom er anført i hovedstyrets foran inntatte skrivelse av 31 august 1921. Man antar imidlertid at skaden og ulempene må sies å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene ved reguleringen (reguleringslovens § 8,1).

Departementet vil således anbefale at den ansøkte reguleringsstillatelse innvilges.

Andragendet har vært bekjentgjort på den i reguleringslovens § 6 pkt. 1 anførte måte.

Som foran nevnt har andragendet overensstemmende med konvensjonen om felles innsjøer og vassdrag av 24 oktbr. 1905 vært forelagt den svenske regjering, som har meddelt at den ikke har noget å erindre mot reguleringsgjennomførelse under forutsetning av at der til sikring av de svenske interesser i konvensjonen (vesentlig tømmerfløtningen i Jösseälven samt i Bogsälven) opstilles de av de svensk-norske delegerte foreslåtte vilkår.

Departementet vil anbefale at disse vilkår, som er anført i de delegertes ovenfor refererte protokoll av 16 febr. 1929 inntas — som av hovedstyret foreslått — dels i selve konsesjonsbetingelsene og dels i manøvreringsreglementet.

Departementet vil forøvrig anbefale tillatelsen tilknyttet vilkår i det vesentlige overensstemmende med hovedstyrets ovenfor inntatte utkast.

Konsesjonen foreslås således gitt Vinger kommune på ubegrenset tid, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 2.

Forsåvidt angår vannfall, som ikke tilhører staten eller kommuner, er foreslått en konsesjonstid av 50 år, hvorefter vedkommende vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget skal tilfalle staten uten vederlag, hvorhos der er betinget innløsningsrett overfor de andeler av anlegget, der måtte tilhøre andre enn staten eller norske kommuner. Innløsningsfristen er satt til 35 år fra konsesjonens datum.

Man antar med hovedstyret at de årlige avgifter efter reguleringslovens § 11,1 kan settes til kr. 0,50 til kommuner og kr. 0,50 til staten.

Da det største av reguleringsbassengene, Møkeren, som har et areal av 12,6 km.², antas ikke å være undergitt privat eiendomsrett i sin helhet, foreslås overensstemmende med lovens § 13 betinget en godtgjørelse én gang for alle av kr. 1,00 pr. innvunnen nat.HK.

Overensstemmende med lovens § 12 pkt. 15 foreslås kraftavståelse til kommuner betinget med den ordinære sats, 10 pct., mens derimot betingelse om kraftavståelse til staten i nærværende tilfelle ikke er medtatt. Man vil i tilslutning til det av hovedstyret anførte anbefale at der i nærværende tilfelle betinges en sikkerhetsstillelse stor kr. 10 000,00 for overholdelsen av konsesjonen og for oppfyllelsen av forpliktelser som ved reguleringen måtte pådras likeoverfor andre, jfr. lovens § 12, pkt. 16.

I utkastets post 20 er oppstillet plikt for konsesjonæren til å bekoste eventuelle merutgifter forårsaket av reguleringen ved utfløtning av tømmer fra Sverige til Varaldsjøen, likesom der i post 21 er oppstillet plikt til å bekoste åletrapper på passende steder.

2. Utkastets post 7, 1ste ledd om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere vil departementet anbefale gitt følgende tilføielse:

«For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt, stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.»

Som tillegg til bestemmelsene i post 7 om fortrinsrett for norske varer foreslås derhos som siste ledd tilføiet:

«For overtredelse av bestemmelsene om fortrinsrett for norske varer erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.»

Under henvisning til utkastets post 14 vil departementet anbefale utferdiget som gjeldende inntil videre det ovenfor inntatte, av hovedstyret utarbeidede utkast til reglement for reguleringsdammenes manøvrering, hvori er inntatt bl. a. de av de svensk-norske forhandlere foreslåtte bestemmelser til sikring av fløtningen i Jösseälven.

Man bemerker sluttelig at saken ikke antas å være av den beskaffenhet at det er nødvendig å forelegge den for Stortinget (reguleringslovens § 7).

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14 desember 1917 om vassdragsreguleringer Vinger kommune å foreta regulering av Brødbølvassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 31 januar 1930 inntatte betingelser.
2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammene overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

4. Bergverksselskapet Nord-Norge A/S. (Erhverv av vannfallsrettigheter i Andfiskåen i Nord-Rana.

Kgl. resol. av 7 februar 1930.

Bergverksselskapet Nord-Norge A/S har ved advokat Thor Haavind inngitt andragende om konsesjon på erhvervelse av endel vannrettigheter i Nord-Rana.

Andragendet er av departementet forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 19 juli 1929 har avgitt følgende erklæring:

«Med påtegningsskrivelse fra det ærede departement av 30 september 1927 har man mottatt et andragende fra advokat Haavind av 27 s. m. på vegne av Bergverksselskapet Nord-Norge A/S om i forbindelse med bergverksrettigheter å få tillatelse til erhverv av vannrettigheter i Andfiskåen og Dalselven i sådan utstrekning som en vedlagt kontrakt mellom grosserer Einar W. Egeberg sen. og selskapet viser. I andragendet er anført at der ved reguleringer og utbygninger i Andfiskåen antagelig vil kunne skaffes 3 å 4 000 HK. og at der for Dalselven foreligger planer for utbygning av ialt 6 000 HK.

Dette andragende har vært forelagt Nord-Rana herredsstyre som har behandlet saken i møte den 31 oktober 1927, hvor herredsstyret enstemmig har avgitt følgende uttalelse:

«1. Den i loven påbudte avståelse av kraft til kommunen forbeholdes.

2. Lovens § 2 punkt 4 bringes til anvendelse i sin helhet, dog således at arbeidere i Nord-Rana har fortrinsrett til arbeide.

3. § 2 punkt 8 bringes i sin helhet til anvendelse.

Erstatning for vedlikeholdsutgifter fastsettes senere ved mindelig overenskomst eller ved skjønn anordnet av departementet. Utgiftene ved dette bæres med ½ av konsesjonæren.

4. Konsesjonæren må tilpliktes å påbegynne utbygningen innen 6 måneder efter konsesjonens meddelelse.»

I samme møte har Nord-Rana herredsstyre fattet følgende beslutning i anledning av selskapets andragende om tillatelse til erhverv og drift av Mofjellets gruber:

«1. Det henstilles til departementet å påse at aksjekapitalen er tilstrekkelig.

2. Konsesjonslovens § 13 punkt 4 bringes i anvendelse med tilføielse av at de i kommunen bosatte arbeidere må ha fortrinsrett til arbeide.

3. § 13 punkt 5 bringes i sin helhet til anvendelse.

4. Konsesjonæren må pålegges å bygge de nødvendige arbeiderbarakker. Herunder bør sørges for et forsvarlig rum til anvendelse som sykestue.

5. Erhverver konsesjonæren skikket grunn til byggetomter, må denne tilpliktes å avstå byggetomter til arbeidere og funksjonærer. Det samme gjelder tomt til kooperativ handel og til forsamlingslokale, alt på rimelige betingelser.

6. § 13 punkt 8 bringes i sin helhet til anvendelse, dog således at erstatningens størrelse fastsettes senere ved mindelig overenskomst eller i mangel derav ved skjønn anordnet av departementet. Konsesjonæren bærer ½ av utgiftene ved dette.

7. Konsesjonæren må tilpliktes å ha sine anlegg og bedriftskontorer innen Nord-Rana herred. Likeså bør konsesjonæren også tilpliktes å føre et sådant regnskap over sin drift at de årlige inntekter og utgifter med tydelighet og nøiaktighet kan fremgå.

8. Konsesjonæren må tilpliktes å holde lager av brensel til arbeiderne til kostpris.

9. Avstå fri grunn til jernbanelinjen og likeså til veien i tilfelle omlegning av denne.»

M o f o r m a n n s k a p har i møte 18 november 1927 uttalt følgende:

«Angående bergverksselskapet Nord-Norge A/S' konsesjonsandragende av 8 juni d. å. angående erhvervelse av bergverks-

rettigheter og do. av 27 september d. å. om erhvervelse av vannfallsrettigheter besluttet formannskapet enstemmig sådan uttalelse:

Såvel vannfallsrettighetene som bergverksrettighetene ligger utenfor byområdet i Nord-Rana herred.

Imidlertid ligger det slik til at det vil være Mo som vil få samtlige ulemper som følger med et slikt anlegg. Grubene ligger således på en linje praktisk talt parallelt ladestedets sydgrense og i en avstand av bare 2 à 300 m. fra denne. Når man så vet at vi kloss innpå bygrensen på nord-siden har Dunderland Iron Comp.s anlegg, vil man forstå at en liten kommune uten nogen bedrift innen sine egne grenser og inneklemt mellom 2 såvidt store bedrifter lett vil bli ødelagt. Vi får nemlig ulemper med begge disse uten å få nogen skatter eller avgifter.

Erfaring har vist at bare en avisnotis om utsikter til arbeide herinne har foranlediget stor tilstrømning av arbeidere.

Når disse ikke opnår arbeide kommer de til fattigvesenet her for å få til opphold og hjemreise. På denne måte har vårt fattigvesen tildels på kort tid måttet utbetale store beløp.

Som i konsesjonsansøkingen anført forutsettes det at arbeiderne skal kunne få hus innen ladestedets grenser, så selskapet slipper byggeplikt. Slik som forholdene ligger an med svært lite skikket byggegrunn på den solløse strimmel mellom Mofjellets fot og bygrensen, kan det vel nu med temmelig stor sikkerhet forutsies at dette vil bli tilfelle. Herav følger igjen at det vil bli Mo som får merutgiftene som herav vil følge på skole- og fattigbudgett, likesom det også vil bli vår kommune som får bære byrdene i tilfelle driftsstans, det være sig for kortere tid eller for stedse.

Nabokommunen Nord-Rana som har samtlige herligheter innen sine grenser, vil inngangsvis ulempe ha av bedriften, men ser det etter herredsstyrets uttalelse ut til, at denne kommune går ut fra som gitt at de og de alene skal høste fordelene.

Ut fra de faktiske forhold som her er fremstillet tør man henstille til myndighetene at der vil bli tatt alle mulige hensyn til de av oss nedenfor anførte uttalelser.

Angående de forhold som i øvrig bør søkes i medhold av konsesjonslovens § 13 anføres:

1. Man tiltrer Nord-Rana herredsstyres uttalelse om at aksjekapitalen blir tilstrekkelig, her tatt i betraktning de store herligheter som søkes erhvervet.

Som den kommune som vil få ulempene ved en bedriftsstans, må man videre fordrø at der stilles tilstrekkelige midler til 3 måneders drift.

2. I henhold til konsesjonslovens § 13, punkt 4, bør tas forbehold om at det ved ansettelse av arbeidere og funksjonærer tas av Mo og Nord-Rana hjemstavsberettigede innbyggere.

Man må i henhold til det innledningsvis anførte bestemt protestere mot at arbeidere fra Nord-Rana i så måte skal ha nogen forrett fremfor vår kommunes.

3. § 13, punkt 5, bringes i sin helhet til anvendelse.
4. Ved pålegg etter § 13, punkt 6, må det tas sådanne forbehold at ydelser til sociale og humanitære foranstaltninger også bør anvendes innen byområdet.

At det blir ydet vår kommune nødvendig erstatning for politiopsyn tør vi gå ut fra som gitt. Sådanne byrder vil som forholdene ligger an falle utelukkende innen vår kommunes grenser.

5. Til ydelser som det måtte være adgang til å pålegge konsesjonæren til anskaffelse av vann, kloakk og lys for arbeiderne, må det knyttes sådanne betingelser at det også pliktes innen byområdet, hvor der i ethvert fall vil mangle både vann og kloakk for arbeidere og funksjonærer som måtte bli boende der.

Forsåvidt det måtte bli bebyggelse på arealet utenfor bygrensen, bør det allerede fra første stund bygges efter bestemt plan. For at så kan skje bør det pålegges å utarbeide reguleringsplan for dette strøk knyttet til den av professor Sverre Pedersen utarbeidede plan for byen.

6. Til de ydelser som pålegges konsesjonæren i henhold til § 13, punkt 8, må knyttes sådanne betingelser at vår kommune kan få de til øket veianlegg og vedlikehold nødvendige midler erstattet. Det vil nemlig her som ellers bli Mo og ikke Nord-Rana kommune som får føle ulempene.

7. Man må bestemt uttale sig imot det av Nord-Rana herredsstyre under punkt 7 tatte forbehold om at det skal være pålegg om at kontorene skal ligge innen Nord-Rana herred. Det naturlige og hygienisk riktige sted for disse er Mo og ikke den solløse strimmel ved Mofjellets fot.

Det bør tas hensyn til de folk som skal tilbringe sin arbeidsdag på disse kontorer.

Med hensyn til kontorenes plassering bør dog selskapet stå helt fritt.

8. Man går ut fra at det ved reglene for opprettelse av fond til sikring for fattigkommunen i henhold til fattiglovens bestemmelser tas fornødent forbehold for vår kommunes interesser, da det allerede på sakens nuværende stadium er oplagt at det vil være vår kommune som har den største interesse å vareta i så måte. Hvis dertil er anledning henstiller man at vår kommune må få den kommunale representant i det foreskrevne utvalg for fondets opprettelse, forvaltning m. v.

Kan dette ikke innrømmes, henstilles at spørsmålene om fondets størrelse, forvaltning og anvendelse blir forelagt vårt fattigstyre til uttalelse.

Bestemmelsene i konsesjonsloven for vannfall om avgivelse av kraft til

kommunene må gjøres til fordel for vår kommune med passende kvantum.

Det bemerkes at elektrisitetsforsyningen til byen er utilfredsstillende, da kommunen selv ikke eier elektrisitetsverk.

Mulige andre ydelser, som pålegges til fordel for andre enn staten, må, enten det gjelder bergverk eller vannfallene, bli forbeholdt vår kommune i den utstrekning dertil er lovlig adgang, idet vi påny pointerer at det er Mo kommune som til enhver tid får bære ulemper og utgifter som følge av anleggene.

Nærværende formannskap vil til slutt pointere at det — alle rettfærdige hensyn tatt i betraktning — har funnet å måtte uttale sin mest bestemte innsigelse mot at det av Nord-Rana herredsstyre tatte forbehold med hensyn til:

1. at arbeidere fra Nord-Rana skal ha fortrinsrett,
2. at anlegg og bedriftskontor skal ligge i Nord-Rana, og vil man påny henstille til myndighetene å ta alle mulige hensyn til de av oss foran anførte uttalelser.

Til belysning av arbeidsforholdene i vår kommune sammenstillet med Nord-Rana tillater man sig å opplyse, at der til det offentlige arbeidskontor pr. 15 ds. var anmeldt 169 mann fra Nord-Rana som arbeidsledige og 92 ledige menn og 9 ledige kvinner fra Mo.

De to kommuners folkemengder er henholdsvis ca. 4 000 og ca. 1 300.»

Fylkesmannen i Nordland har ved sakens innsendelse i skrivelse av 28 november 1927 uttalt følgende:

«I anledning av de fra nevnte herred og ladested fremkomne uttalelser angående konsesjonsvilkårene skal jeg tillate mig å bemerke:

Aksjekapitalens størrelse.

Direktør Holmsen (i Handedepartementet) har latt mig vite at aksjekapitalen er forhøiet til kr. 700 000,00, dermed

skulde jeg anta at påbudet i lovens § 13, post 1, tredje siste punktum, er imøtekommet i den utstrekning som der med rimelighet bør bli tale om.

Fortrinsrett for innvånere i nogen av kommunene til å få arbeide.

Jeg går ut fra at man må holde sig til lovens almindelige påbud om norske arbeidere og funksjonærer. Vanligvis går det jo slik at et bergverkselskap helst tar almindelige arbeidere fra vedkommende distrikt. Noget særskilt konsesjonsvilkår i den retning går jeg imidlertid ut fra at der likeså litt i dette som i andre lignende tilfelle kan bli spørsmål om.

Arbeiderboliger, sykestuer m. v.

Disse og andre bygninger som der efter loven kan bli spørsmål om, må anbringes der hvor selskapet finner det hensiktsmessig efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, således som det også fremgår av loven.

Byggetomter til boliger, kooperativ handel og forsamlingshus.

Også dette blir efter loven gjenstand for nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Det er meget mulig at det vil være den rette løsning å kjøpe Folkets hus i ladestedet til forsamlingshus eller kooperativ handel, men selskapet får selv først ta det under overveielse og deretter i tilfelle bli enig med departementet.

Beliggenheten av kontorene.

Noget annet vilkår enn det vanlige om at kontoret skal være beliggende her i riket og styret ha sete her, går jeg ut fra at der ikke kan bli spørsmål om i konsesjonen. Selskapet må stå fritt om det vil ha kontor i ladestedet eller i Nord-Rana eller annetsteds i riket.

Sikring mot fattigutgifter.

Efter loven kan der ikke bli spørsmål om sikringsfond i henhold til fattiglovens § 28 i nogen annen kommune enn der hvor

bergverksdriften finner sted. Størrelsen av dette fond og opsamlingen av det blir gjenstand for særskilt behandling efter fattiglovens regler.

Lager av brensel for arbeiderne.

Vilkår herom ligger utenfor loven.

Fri grunn til jernbane og vei.

Jeg anbefaler at der fastsettes vilkår i dette øiemed i den utstrekning som der er anledning til det efter konsesjonslovens § 13, post 8. Forsåvidt selskapet har tilstrekkelig grunn, som jeg skulde anta, vil jeg anbefale at man går et skritt videre og betinger fri grunn i henhold til den almindelige bestemmelse i § 13, post 17, forsåvidt dette ikke antas å medføre nogen vesentlig økonomisk byrde for selskapet. Formentlig måtte en ordning her kunne opnåes ved underhandlinger med selskapet.

Tidsbegrensning for å angi anmeldelser og ta mutinger efter bergverksloven.

Der bør ikke bli spørsmål om annet enn tidsbegrensning av konsesjonen på vanlig måte.

Fri grunn til skole m. v.

Vilkår herom anbefales inntatt i konsesjonen med lovens egne uttrykk forat der senere kan bli truffet detaljert bestemmelse av vedkommende departement.

Jordbruksmessig og forstmessig drift av eiendommene.

Jeg kommer til å uttale mig herom i skrivelse til Landbruksdepartementet.

I øvrig has intet særskilt å bemerke. Konsesjonen anbefales derfor ellers gitt på vanlige vilkår og i overensstemmelse med hvad jeg ovenfor har foreslått.

Jeg vil anbefale at der i henhold til § 13, post 17, betinges et rimelig beløp, f. eks. kr. 30 000,00, til dannelse av sikringsfondet efter fattiglovens § 25. Ellers må fondet, som allerede bemerket, opsamles på vanlig måte efter lovens regler.»

Grube eier H. Jensen protesterer i skrivelse hertil av 24 april 1928 mot andragendet bl. a. fordi det berører hans rettigheter i Andfiskåen. Hertil bemerker ansøkeren at protesten knytter sig til reguleringen, som ikke har nogen interesse for nærværende erhvervsandragende.

I skrivelse av 20 februar 1929 har advokat Thor Haavind oplyst:

«At selskapets aksjekapital på generalforsamling den 3 oktober 1927 blev utvidet til kr. 700 000,00.

At selskapet for sine bergverksrettigheter, vannfallsrettigheter og faste eiendommer ialt har betalt kr. 500 000,00.

At der hitinntil til prøvedrift og anlegg ialt er medgått mellem 4 å 500 000 kroner.

At der til fullførelse av anleggene efter de idag foreliggende planer antas å ville medgå ca. kr. 500 000,00.

At der idag beskjeftiges omkring 70 arbeidere samt at der under anleggspærioden muligens kan bli tale om til enkelte tider å benytte 100. Når regelmessig drift kommer igang antas arbeidsstokken ikke å ville overstige 50 arbeidere.»

Advokat Haavind meddeler i skrivelse av 23 mai 1929 at selskapet efter nøie overveielse har besluttet å frafalle andragendet forsåvidt rettighetene i Dalselven angår, således at det alene kommer til å omfatte rettighetene i Andfiskåen. Han opplyser at den tidligere eier av bergverksrettighetene hadde erhvervet vannrettigheter såvel i Andfiskåen som Dalselven med tanke på elektrisk smelteindustri og at A/S Nord-Norge ved overtagelsen ikke hadde anledning til opstykning. Den tidligere eier utbygget i 1910 to mindre vannfall i den nedre del av Andfiskåen på tilsammen 425 turbinHK. Denne utbygning kan ikke utnyttes nu. Planen går ut på å ombygge det eldre Sagrabben kraftanlegg for ca. 300 HK., hvortil trenses noen regulering i vassdraget, hvad selskapet dog vil prøve å undvære til det

får nærmere oversikt over malmmengde og driftsresultater. Hvis der opnåes gunstige resultater — hvilket selskapet har all grunn til å håpe — vil kraftbehovet dreie sig om 1200 HK. Ved ytterligere utvidelse regner selskapet med etterhvert å få bruk for all den kraft Andfiskåen hensiktsmessig kan utbringes til. Efter selskapets undersøkelser kan foruten Sagrabben kun Furuhaugfallene hensiktsmessig utbygges og for en maksimal ydelse av vel 2 000 HK.

Det er anført at kraften skal anvendes til grubedrift, opberedning og dermed i forbindelse stående anlegg samt til lys og kraft til selskapets funksjonærer og arbeidere.

Advokat Haavind anfører videre at det på nærværende tidspunkt ikke kan sies noget sikkert om når det vil bli nødvendig å foreta ytterligere utbygningsarbeider i Andfiskåen og han andrar derfor om at den adgang som konsesjonslovens § 2, punkt 3, gir, til kun å pålegge ansøkeren plikt til delvis utbygning, må bli anvendt og at den begrenses til å omfatte 3—500 HK.

Selskapets tekniske konsulent ingeniør R. Kjørholt har gitt en del opplysninger om Andfiskåen og om den forutsatte utnyttelse av vassdraget. Det fremgår av disse at det er tvilsomt hvorvidt det overhodet med fordel kan bli spørsmål om å utnytte det ca. 260 m. store fall mellem Småvatn og Andfiskåen. I en av ingeniør Sætersmoen antydte løsning er regnet med 1800 m. tunnel og 1000 m. rørledning for sådan utnyttelse. Av fallhøiden nedenfor Andfiskvatn (ca. 230 m.) antar han det kan bli spørsmål om å utnytte Furuhaugfallene, ca. 130 m. brutto, og Sagrabben, ca. 27 m. Utbygning av Andfiskvatn-sjøen underrett anser han utelukket av hensyn til omkostningene.

De reguleringer som det efter ingeniør Kjørholts mening kan bli tale om, er 4,5 m. regulering av det 2,6 km.² store Fiskeløsvatn og 6 m. opdemning av det henved 1,5 km.² store Andfiskvatn. Det regnes da opnådd i

Furuhaugfallene 2 160 turbinHK.
Sagråbben 300

Tilsammen 2 460 turbinHK.

Med de antydede reguleringer vil en mulig utbygning av Småvatn—Andfiskåen gi vel 2 000 HK.

Hovedstyret skal bemerke:

Efter de foreliggende dokumenter er Bergverksselskapet Nord-Norge A/S et norsk aksjeselskap hvis forretningskontor er i Oslo. Selskapets formål er erhverv og utnyttelse av bergverksrettigheter og gruber såvel i Norge som annetsteds. Selskapets aksjekapital utgjorde oprinnelig kr. 100 000,00 fordelt på 100 navnsaksjer på hver kr. 1000,00. Aksjekapitalen utgjør nu kr. 700 000,00. Efter hvad der er oplyst er aksjekapitalen overveiende fransk. Selskapet ledes av et styre bestående av 3 medlemmer. Det er henstillet at selskapet, hvis det så måte ønske, må få adgang til i sin direksjon å innsette så mange utlendinger at der blir like mange av disse som av norske statsborgere.

Styret står under kontroll av et representantskap. Generalforsamlingen bestemmer antallet av representantskapsmedlemmer. Antallet skal aldri være under 3. Minst $\frac{1}{3}$ av medlemmene må være norske statsborgere. Efter vedtektenes § 18 må styret ha representantskapets tilslutning til en rekke saker. Det fremgår av nevnte bestemmelse at den virkelige makt i selskapet er hos representantskapet.

Samtidig som selskapet har søkt om erhverv av vannrettigheter har det også søkt om konsesjon på erhverv og drift av Mofjellets Gruber samt erhverv av en del faste eiendommer. Denne side av saken er ordnet ved kgl. resolusjon av 7 september 1928, hvorved er bestemt:

«At der i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 meddeles Bergverksselskapet Nord-Norge A/S tillatelse til:

1. For et tidsrum av 50 år fra nærværende resolusjons datum å erhverve og igangsette bergverksdrift på de i

Handelsdepartementets foredrag av 7 september 1928 spesifiserte anvisninger i Nord-Rana, Leirfjord og Vefsn herreder i Nordland fylke og videre for samme tidsrum å skjerpe, anmelde og mute eller på annen måte erhverve mutbare anvisninger og gruber samt igangsette drift på samme innen et i foredraget beskrevet område i Nord-Rana herred.

2. Å erhverve eiendomsrett til gnr. 18, bnr. 4 Wilhelmshaug og gnr. 18, bnr. 6 Andfiskmark samt bruksrettigheter vedrørende gnr. 18, bnr. 1 og gnr. 20, bnr. 4 og 5 i Nord-Rana herred.

Konsesjonen gis på de vilkår som er inntatt i foredraget.»

Det gjenstår altså å behandle spørsmålet om tillatelse til å erhverve vannrettigheter.

Efter de foreliggende opplysninger og innsendte karter omfatter andragendet nu vannrettighetene i Andfiskåen til Småvatnene således ikke bare mellom sjøen og Andfiskvatn, men også på strekningen Andfiskvatn—Småvatnene. Fallet i Andfiskåen fra Andfiskvatn til sjøen er angitt til ca. 230 m., og fra Småvatn til Andfiskvatn ca. 260 m. Ansøkeren angir at der i Andfiskåen ved regulering antas å kunne skaffes ca. 4 500 HK., hvorav ca. 2 500 HK. med fordel kan utnyttes. Efter nærværende etats oversikt over vannkraften i Nordland skulde fallrettighetene kunne utnyttes til noget mere, men da materialet er usikkert finner man å burde holde sig til ansøkerens data.

Efter erhvervslovens § 6 har staten forkjøpsrett. Hovedstyret vil anbefale at man ikke benytter sig av denne.

Efterat — som nevnt — Bergverksselskapet Nord-Norge A/S har fått konsesjon på drift av Mofjellets gruber, antar hovedstyret at sådanne særlige omstendigheter som skulde betinge tillatelse til å erhverve de omhandlede vannrettigheter er tilstede, jfr. § 4 i ovennevnte lov av 14 desember 1917 nr. 16. Andragendet anbefales derfor innvilget.

Man har vært inne på spørsmålet om hvorvidt nogen av de eiendommer hvorpå der søkes konsesjon berører statens høifjell. I skrivelse av 3 desember 1928 har ansøkeren på foranledning uttalt at de eiendommer hvorpå der er søkt konsesjon ikke berører statens høifjell. Som bilag til hans skrivelse medfølger et gradavdelingskart som angis å opgi grensene mellom statens og de private eiendommer. Til dette spørsmål skal man bemerke følgende:

Eiendommene i Andfiskåen ligger nedenfor Småvatnene som ligger 520 m. over havet og er oplyst å støte op til Nord-Rana almenning (statsskog) ved Småvatnene. Der foreligger ikke sådanne opplysninger at man kan opgjøre sig en sikker mening om noget av de fall som andragendet omfatter tilhører staten. Konsesjonen vil bare omfatte rettigheter som ansøkeren har erhvervet eiendomsretten til.

Med hensyn til utformningen av betingelsene har man hatt for øie de som allerede gjelder for selskapet efter den ved kgl. resolusjon av 7 september 1928 meddelte bergverkskonsesjon. Om de enkelte betingelser i hovedstyrets medfølgende forslag bemerkes:

I bergverkskonsesjonens punkt 2 er bestemt at selskapets styre skal ha sitt sete her i landet og dets flertall være norske statsborgere og videre at der ved ny aksjetegning skal gis norsk kapital anledning til å delta med inntil $\frac{1}{2}$. Man har derfor ansett det unødig å innta særbestemmelser om disse forhold i vannfalls-konsesjonen. Efter advokat Haavinds opplysninger i foranstående skrivelse av 20 februar 1929 har man intet å bemerke til at aksjekapitalen blir kr. 700 000,00.

Fristen for utbygningsarbeidets påbegynnelse og fullførelse har man i punkt 3 opstillet efter lovens ordinære bestemmelser. Advokat Haavind har søkt om at utbygningsplikten må bli begrenset til 3—500 HK. Hovedstyret foreslår at kravet om utbygningsplikt ansees opfylt ved den utbygning som selskapet trenger for

sitt formål med tillegg av det som behøves for å etterkomme mulig forlangende om konsesjonskraft og at selskapet får meddelelse herom. At utbygningen skal foregå efter godkjente planer følger av punkt 9 i utkastet til betingelser.

I punkt 6 har man foreslått betinget kraftavståelse med de ordinære satser inntil 10 pct. til kommuner og 5 pct. til staten.

I punkt 7 har man foreslått at avgiften til stat og kommuner settes til henholdsvis kr. 1,00 og kr. 1,00 pr. naturHK.

I punkt 10 har man foreslått tillatelsen tidsbegrenset til 50 år fra 7 september 1928, således at den utløper samtidig med den selskapet under sistnevnte dato meddelte bergverkskonsesjon. — Innløsningsrett for staten er i punkt 11 betinget fra det 35 år regnet fra 7 september 1928.

I punkt 15 har man foreslått betinget særskilt sikkerhetsstillelse for vannfalls-konsesjonen og satt beløpet til kr. 10 000,00.

På foranledning har man mottatt en skrivelse av 10 juni 1929 fra advokat Haavind, sålydende:

«Under henvisning til telefonsamtale med herr advokat Olafsen skal jeg herved tillate mig å meddele at de eiendommer og rettigheter der vedkommer Andfiskåen er følgende:

G n r. 17. H a u k n e s.

Bnr. 4	Luneng	skyld	0,07
»	5 Holmfossen	»	0,22
»	6 Sagrabben	»	0,30
»	9 Ågmoen	»	0,27
»	10 Sagelven	»	0,02
»	11 Andfiskelven	»	0,10
»	13 Skoganfoss øvre	»	0,07
»	15 — nedre	»	0,05
»	16 — midtre	»	0,05

G n r. 18. A n d f i s k å.

Bnr. 2	Holmfossen	skyld	0,22
»	4 Wilhelmshaug	»	0,05
»	6 Andfiskmark	»	3,49

Gnr. 19. Andfiskvatn.			
Bnr. 9	Andfiskvatn	3	.....skyld 0,35
» 10	—	4	.....» 0,35
» 11	—	2	.....» 0,35
» 12	—	1	.....» 0,10

Rettighet ifølge kontrakt av 2 november, tinglest 15 desember 1908, til adkomst, plass for kraftledning, turbinrør, vannrenne m. v. over gnr. 17, bnr. 1.

Rettighet ifølge kontrakt av 6 oktober, tinglest 1 november 1911, til plass for turbinvannledning og adkomst til denne over gnr. 17, bnr. 1.

Rettighet ifølge kontrakt av 21 august, tinglest 1 november 1911, til plass for dam m. v. på gnr. 18, bnr. 3.

Forsåvidt angår erhverv av gnr. 18, bnr. 4 Wilhelmshaug og bnr. 6 Andfiskmark har selskapet erholdt erhvervstillatelse i forbindelse med bergverkskonsesjonen. Da begge disse eiendommer støter til elven, er det vel rettest at de også medtas i vassdragkonsesjonen.»

I henhold til det foreliggende anbefaler hovedstyret at der meddeles Nord-Norge A/S tillatelse til å erhverve de i advokat Haavinds ovenstående skrivelse nevnte eiendommer og rettigheter, herunder også gnr. 18, bnr. 4 og 6.

Tillatelsen foreslås meddelt på de i vedlagte utkast opstilte betingelser.

Betingelsene har vært forelagt ansøkeren som i skrivelse av 6 juli 1929 bl. a. har forespurt om han tør gå ut fra at hans anmodning om at lovens bestemmelser med hensyn til utbygningsplikt må antas iakttatt ved den allerede foretatte utbygning, er imøtekommet. Som svar herpå har man i skrivelse av 8 juli meddelt ham at hovedstyret — kfr. det foran anførte — vil foreslå at utbygningsplikten ansees opfylt ved den utbygning som selskapet trenger for sit formål med tillegg av det som behøves for å etterkomme mulig forlangende om konsesjonskraft. Ad-

vokat Haavind har derefter i skrivelse av 11 juli d. å. meddelt at selskapet er villig til å akseptere det foreliggende utkast til konsesjonsbetingelser under forutsetning av at hovedstyrets forslag om utbygningsplikten blir akseptert av Arbeidsdepartementet.

Advokaten påpeker videre at staten ikke kan ha nogen interesse av forbeholdet om kraftavståelse, som derfor ansees overflødig. Han tilføier at selskapet vilde finne det rimelig at avgiftssatsene i betingelsenes punkt 9 (kr. 1,00 til staten og kr. 1,00 til kommuner) blir redusert.

Efterat selskapet har erklært å ville akseptere hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser og da de av ansøkeren for øvrig nevnte spørsmål har vært drøftet under behandlingen av hovedstyrets utkast til betingelser, foranlediger ansøkerens siste uttalelse ikke ytterligere bemerkninger fra hovedstyrets side.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

Foruten de ved kgl. resolusjon av 7de september 1928 fastsatte betingelser for selskapets konsesjon til bergverksdrift, som forutsettes gjort gjeldende i den utstrekning de kan finne anvendelse, fastsettes følgende

betingelser:

1.

Majoriteten av selskapets aktier eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket eller som sitter inne med aktie- (part-) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde, alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

2. Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten efter ny tillatelse brukes til annet enn til det i andragendet angitte formål.

3.

Utbygning av vannfallene må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggenes drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 9 og sådanne stansinger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100,00 — et hundre kroner — pr. dag; hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved vassdragets utbygning og kraftanleggenes drift melde de til enhver tid ledige plasser til nærreste offentlige arbeidskontor.

5.

Efter departementets bestemmelse kan det pålegges konsesjonæren helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og

istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anleggene å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjonene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

7.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene efter den foretatte

utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlatter konsesjonæren å levere denne

kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

9.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. natur-HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallene efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. natur-HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

10.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 9 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 8, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne oplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

12.

Når 50 år er forløpet fra 7de september 1928, tilfaller vannfallene med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanleggene erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger, bygninger og innretninger, som hører til kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

13.

I det 35te år fra 7de september 1928 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det efter post 12 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om

bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

14.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

15.

Konsesjonæren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

16.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser på vedkommende eiendoms erhvervelser som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de juridiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers post 12 og 13 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av postene 12 og 13.

17.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene og deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes en sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

18.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelse av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Undlatelse av å stille de i punktene 6 og 17 omhandlede fond samt overtredelse av bestemmelsene i punktene 7 og 18 medfører tap av konsesjonen hvis forholdet ikke blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

Andragendet er derhos forelagt Landbruksdepartementet, som under 6 desember 1929 har avgitt sådan uttalelse:

«I skrivelse av 3 desember 1928, som medfulgte som bilag, sees søkeren å ha

uttalt, at de eiendommer, hvorpå der er søkt konsesjon, ikke berører statens høifjell og at grensene mellem staten og de private eiendommer er således som angitt på et vedlagt kart (blad nr. 16, Umbukten). I den anledning skal man bemerke, at de Andfiskåen omgivende høifjellstreknings tilhører den av statens skogvesen i sin tid innkjøpte eiendom Nord-Rana almenning, gnr. 147, bnr. 1 i Nord-Rana.

Nogen bestemte grenser for almenningen i de trakter det her gjelder, kan for tiden vanskelig opgis. Om den på Umbukt-kartet avlagte grense mellem de private eiendommer og statens grunn er riktig, kan man derfor ikke for tiden uttale sig. Såvidt man har forstått av sakens dokumenter vil imidlertid spørsmålet om en fastslåen av grensene mellem den private eiendom Andfiskå og statens grunn for tiden neppe ha nogen interesse, da spørsmålet om regulering av Småvatna og Fiskeløsvatn ikke synes å være aktuelt.

Når der derfor tas sådant forbehold som av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet anført, nemlig at konsesjonen bare vil omfatte rettigheter som søkeren har erhvervet eiendomsretten til, har man intet å innvende mot innvilgelsen av den ansøkte konsesjon.»

Departementet skal bemerke:

Som det vil fremgå, omfattet selskaps andragende oprindelig erhvervelse av vannrettigheter såvel i Dalselven som i Andfiskåen. Andragendet er dog senere frafalt forsåvidt Dalselven angår, idet selskapet efter nøie overveielse antar ikke å ha behov for samme. Da imidlertid også dette vannfall, som opplyses å representere ca. 6 000 naturHK., er tilskjøtet selskapet, vil departementet i henhold til konsesjonslovens § 31 fastsette en frist innen hvilken forholdet vedkommende erhvervelsen av Dalselven må være bragt i lovlig orden ved erhvervelse av konsesjon eller ved frivillig omgjørelse av rettshandelen eller ved salg av rettighetene til nogen, som er berettiget til å erverve samme.

Andragendet gjelder således kun erhvervelse av Andfiskåen i Nord-Rana fra sjøen til Småvatnene, hvilket vannfall antas ved regulering å representere ca. 4 500 HK., dog således at kun ca. 2 500 HK. herav antas å kunne utnyttes med fordel. Kraften aktes anvendt til grubedrift, opberedning og dermed i forbindelse stående anlegg samt til lys og kraft til selskapets funksjonærer og arbeidere.

Selskapet, hvis aksjekapital opplyses for den overveiende del å være på utenlandske (franske) hender, er ved kgl. resolusjon av 7 september 1928 meddelt konsesjon på erhverv og drift av Mofjellets gruber m. v.

Departementet finner under henvisning hertil med hovedstyret å burde anbefale at det foreliggende andragende innvilges i henhold til § 4 i den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917.

Tillatelsen vil omfatte de eiendommer og rettigheter som er nevnt i skrivelse fra advokat Haavind til hovedstyret datert 10 juni 1929 og som er referert i hovedstyrets ovenstående uttalelse, dog kun i den utstrekning søkeren har erhvervet eiendomsrett til de omhandlede eiendommer. Med hensyn til statens mulige eiendomsrett i vassdraget forutsettes ellers intet å være foregrepet.

Man vil anbefale konsesjonen gitt i det vesentlige på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

De i selskapets bergverkskonsesjon av 7 september 1928 opstilte betingelser foreslås således gjort gjeldende også for vannfallserhvervelsen i den utstrekning, hvori de kan finne anvendelse.

Spesielt nevnes at der i bergverkskonsesjonen er betinget at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og dets flertall til enhver tid bestå av norske statsborgere, hvorved den præseptoriske bestemmelse i lovens § 4 er iaktatt.

Bergverkskonsesjonen inneholder for øvrig de vænlige bestemmelser bl. a. om plikt til å anvende norske funksjonærer og arbeidere, norsk materiell og forsik-

ring samt til å sørge for geistlig betjening, lægehjelp, sykehus, politiopsyn m. v. Ennvidere er der i bergverkskonsesjonen medtatt plikt for selskapet til på forlangende å avhende en del av den årlige produksjon til innenlandsk kjøper, likesom der er betinget sikkerhet for arbeideres og funksjonærers fordringer på selskapet samt for konsesjonsavgifter, konvensjonalbøter og offentlige skatter.

Den i bergverkskonsesjonen inntatte bestemmelse om norsk materiell er dog gitt en ordlyd som ikke er helt i overensstemmelse med den i St. med. nr. 12, 1927, opstilte norm, hvorfor departementet vil anbefale at der i betingelsene for vannfallskonsesjonen inntas følgende bestemmelse som punkt 5:

«Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.»

Nærværende tillatelse foreslås å utløpe samtidig med bergverkskonsesjonen eller 50 år fra 7 september 1928, idet vannfallene og de dertil hørende anlegg samtidig hjemfaller til staten overensstemmende med lovens § 2, punkt 17, jfr. utkastets post 12.

Innløsningsrett for staten overensstemmende med lovens § 2, punkt 19, er opstillet i utkastets post 13.

Med hensyn til selskapets plikt til å utbygge vannfallene finner departementet i henhold til lovens § 2, punkt 3, med hovedstyret å kunne anbefale at det bestemmes at denne plikt anses oppfylt ved den utbygning, som selskapet måtte trenge for sitt formål med tillegg av det som behøves for å etterkomme mulig forlangende om avståelse av konsesjonskraft. I utkastets post 2 er det betinget at kraften ikke uten etter ny tillatelse kan brukes til annet enn det i andragendet angitte formål. I post 8 er kraftavgivelse til stat og kommuner betinget med lovens ordinære satser.

Departementet anbefaler med hovedstyret at der fastsettes årlige avgifter til stat og kommuner, store henholdsvis kr. 1,00 og kr. 1,00 pr. utbygget naturHK, samt at der betinges en særskilt sikkerhetsstillelse for vannfallskonsesjonen stor kr. 10 000,00.

Forørig henviser man til de i hovedstyrets utkast opstilte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 § 4 Bergverksselskapet Nord-Norge A/S å erverve de på en fremlagt fortegnelse angitte vannfallsrettigheter og eiendommer i Andfiskåen m. v. i Nord-Rana på betingelser som anført i Arbeidsdepartementets foredrag av 7 februar 1930.

5. Follum Træsliperi

(Tillatelse til å leie elektrisk energi fra Norderhov kommunale elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 7 februar 1930.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 24 januar 1930 er til departementet innkommet et andragende, datert 21 november 1929, fra Follum Træsliperi om konsesjon på leie av kraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 21 november 1929 til hovedstyret har Follum Træsliperi søkt om konsesjon på leie av inntil 1200 kW. elektrisk energi fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk overensstemmende med kraftleiekontrakt av 26/28 september 1929 mellem Follum Træsliperi og Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Idet vi tør henviser til kontrakt mellem Norderhov kommunale Elektrisitetsverk og vårt selskap angående levering av elektrisk energi, hvilken kontrakt er datert 26 september, og hvorav vi vedlegger 2 kopier, tør vi andra om å bli meddelt konsesjon på denne kraftleie.

I den anledning skal vi opplyse:

Vårt kraftbehov dreier sig om 9 000 HK. Vi har utbygget vårt vannfall for omtrent denne ydelse. Som reserve, særlig for vintertiden, har vi et dampturbinaggregat på ca. 4 000 HK. Vi har ønsket å bli tilknyttet Norderhovs elektrisitetsnett vesentlig som en assurance og prøve. Av den grunn er kontrakten meget kortvarig, nemlig ca. 3½ år.

Vi vedlegger 2 eksemplarer av vårt selskaps statutter til behagelig betjening, men ønsker selvfølgelig disse konfidensielt behandlet.

Undertegnede, J. Josephson, som er selskapets administrerende direktør og enedirektør, avgir herved på selskapets

vegne erklæring om at der ikke foreligger noget forhold siktende til å overdekke det virkelige med hensyn til selskapets bestyrelse.

Vårt selskaps aksjer kan fritt omsettes også utenlands med samme rett som innenlands. Disse aktier har siden vårt selskaps stiftelse delvis vært på engelske, delvis på norske hender. For tiden er det vesentligste antall på engelske hender.»

Chefingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke har i påtegningskrivelse av 23 november 1929 til fylkesmannen i Buskerud bemerket følgende:

«Kontrakten mellom Norderhov og Follum er opprettet med vår bistand. Vi anser den for å være av stor betydning såvel for Norderhov som for oss og anbefaler på det beste at konsesjon meddeles.

Som bekjent har vi for tiden et betydelig kvantum ledig Norekraft, og da Norderhov i de første år må kjøpe den vesentlige del av den kraft som skal leveres til Follum fra oss, får vi herved lettet en del av den tunge byrde som Norekontrakten pålegger oss. 1 januar 1932 utløper imidlertid vår kontrakt med Hønefoss kraftanlegg og ved å overføre vårt nåværende konsum på Hønefossavdelingen til Nore, vil vi da kunne utnytte hele vårt kontraherte kvantum Norekraft; men Norderhov, som eier halvparten av Hønefoss kraftanlegg, vil komme i en vanskelig stilling hvis kraftanlegget mister oss som kunde uten å få noen ny konsument istedet. Den største betydning Follumkontrakten har for Norderhov er da, at hele denne kraftlevering kan overføres til Hønefoss kraftanlegg når vår kontrakt med dette utløper, hvorved stillingen vil lettes betydelig.

Vedliggende kontrakt mellom Norderhov og Follum er der forøvrig intet særlig å bemerke til. Prisen for den ordinære kraft er tilfredsstillende og de tekniske bestemmelser som vanlig ved sådanne kontrakter.»

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegningskrivelse hertil av 29 november 1929 meddelt at han anbefaler andragendet innvilget.

Hovedstyret skal bemerke: Follum Træsliberi er et aktieselskap, hvis formål er fabrikasjon og salg av tremasse og papir samt skogsdrift og hermed beslektet virksomhet, med fabrikk og kontor i Norderhov (jfr. § 1 i vedtektene for Follum Træsliberi vedtatt i generalforsamling av 8 februar 1927).

Ifølge § 5 i den foran nevnte kraftleiekontrakt av 26/28 september 1929 forplikter Follum Træsliberi sig til å erlegge årsavgift for 500 kW. ordinær kraft. I vinterhalvåret skal Follum ha fortrinnsrett til å få leiet inntil 700 kW. spillkraft. I sommerhalvåret forplikter Follum sig til i den utstrekning Norderhov ønsker å levere, å utta inntil 700 kW. spillkraft utover den ordinære belastning.

For den mottatte energi betaler Follum til Norderhov kr. 110,00 pr. kW. pr. år for ordinær kraft, kr. 18,00 pr. kW. for spillkraft i vinterhalvåret (1 november—30 april) og kr. 9,00 pr. kW. for spillkraft i sommerhalvåret.

Kraftleiekontrakten gjelder fra strømleveringens påbegynnelse — dog senest fra 1 januar 1930 — og inntil 1 mai 1933.

For å kunne levere omhandlede kraftmengder til Follum Træsliberi, har Norderhov kommunale elektrisitetsverk bygget en ca. 2,1 km. lang 22 000 volts kraftledning fra Hønefoss kraftstasjon til træsliperiet.

I skrivelse av 17 september 1929 til Hovedstyret har Norderhov kommunale elektrisitetsverk søkt om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for denne ledning (jfr. Hovedstyrets skrivelse av d. d. til Arbeidspartementet herom).

Den 4 desember 1929 sendte man Follum Træsliberi til uttalelse et her utarbeidet utkast til betingelser for kraftleiekonsesjon. Disse betingelser inneholdt bl. a. en bestemmelse (post 9) om en årlig avgift til statskassen av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie.

Man mottok derpå en skrivelse av 18 desember 1929 fra Follum Træsliberi sålydende:

«Vi har gjennomgaat Deres utkast til koncessionsbetingelser, datert 4/12, hvilket vi herved returnerer.

Vi har stort set intet at indvende mot dette. Hvad den i § 9 nævnte avgift angaar gaar vi ut fra at denne kun blir at beregne for den kraft for hvilken der betales fast leie, altsaa 500 kW., medens der intet betales for spildkraften. Selv en avgift av kr. 500,00 pr. aar synes vi er urimelig høi for det forhold det her er tale om, og staten kan vel ikke ha nogen interesse av at paalægge os en byrde, naar vi paa denne maate støtter vor kommune. Vi tillater os derfor principielt at foreslaa at leien sættes til kr. 1,00 pr. aar i samlet sum.»

På foranledning herfra har Follum Træsliberi i skrivelse av 21 desember 1929 til Hovedstyret, nærmere redegjort for anvendelsen av den leiede elektriske energi.

Sistnevnte skrivelse lyder således:

«Henholdende til telefonsamtale idag tillater vi os at bekræfte at den kraft vi leier blir benyttet til at avlaste vor damp-turbin paa vintertiden.

Som De vet er forholdet det at indtil den grænse hvor man har bruk for dampen andetsteds er dampkraften særdeles billig at fremstille. At fremstille yderligere mere damp for derved at skaffe kraft er selvfølgelig uøkonomisk, hvis man ikke er nødt til at gjøre det. Hensigten med vor leie er derfor at slippe at utnytte vor dampturbin høiere end de naturlige forhold for tørkedamp til papir-maskinerne tilsier.

Av kontrakten vil det desuten fremgaa at vi om sommeren agter at kjøpe spildkraft som gaar direkte ind paa vor elektro-dampkjel. Vi har en saadan staaende fuldt færdig for 2 200 kW. Denne har vi for tiden ikke i drift, da vi ikke har utbygget noget aggregat for flom-

vand. Med den pris vi betaler for spildkraft kan vi utnytte denne spildkraft til dampfremstilling. Hensikten med den bestilte energi er derfor at gjøre et forsøk med hvorledes dette arrangement falder ut for vor bedrift og desuten for at ha en tilknytning til nettet, hvis noget skulde hende.

For at kunne anvende yderligere spildkraft til dampfremstilling har vi indrettet plads og gjort alt fuldt færdig for en transformator paa 2 000 KVA. i tillegg til den nu indsatte.

Vi haaber at det ærede Hovedstyre med disse opplysninger finder at kunne frafalde beregning av koncessionsavgift for denne kontrakt.»

Det fremgår av denne skrivelse samt av tresliperiets skrivelse til Hovedstyret av 21/11—29 at den elektriske energi som aktes kjøpt hos Norderhov elektrisitetsverk aktes anvendt som «assurance» og på prøve i ca. 3½ år. Med assurance forstås reserve for et installert dampturbinaggregat på ca. 4 000 HK., samt for spildkraftens vedkommende for oppvarming av en installert elektro dampkjel på 2 200 kW. Da således energien aktes anvendt til erstatning for anvendt kull og da det dessuten kun dreier sig om prøve-drift i ca. 3 år og det enn videre synes å være av vesentlig økonomisk betydning for det kommunale elektrisitetsverk å få denne levering, vil Hovedstyret anbefale at den foran nevnte bestemmelse om avgift ikke medtas i konsesjonen.

Under henvisning til det foran anførte, vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Follum Træsliberi tillatelse til å leie 500 kW. ordinær kraft og inntil 700 kW. spildkraft fra Norderhov kommunale elektrisitetsverk på følgende betingelser som ifølge selskapets foran citterte skrivelse av 18 desember 1929 er akseptert av dette:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Follum Træsliberi måtte leie 500 kW. or-

dinær kraft og inntil 700 kW. spillkraft i henhold til kontrakt av 26/28 september 1929 med Norderhov kommunale elektrisitetsverk dog ikke utover 1 mai 1933.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del åvgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstedé undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte priskeforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke der ved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen

eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan ekje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige oie-med for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 23 januar 1930.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt den omhandlede kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at andragendet innvilges.

Som det vil sees, har hovedstyret ikke foreslått betinget avgift til stat og kommuner. Der er heller ikke inntatt bestemmelse om opsamling av fattigfond.

Departementet finner efter omstendighetene å kunne slutte sig hertil og vil anbefale tillatelsen meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man tillater sig således å innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14 desember 1917, nr. 16, kap. IV, Follum Træsliberi å leie 500 kW. ordinær kraft og 700 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 7 februar 1930 inntatte betingelser.

6. Bergens Sparebank.

(Forhåndskonsesjon til å erhverve Maudal interkommunale kraftselskaps vannfall).

Kgl. resol. av 7 februar 1930.

Ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 fikk Maudal interkommunale kraftselskap tillatelse til å regulere Maudalvassdraget

i Forsand herred, Rogaland, på nærmere angitte vilkår.

Herom tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XV side 71 ff., hvor den neynte resolusjon er inn tatt.

Fra Bergens Sparebank har departementet nu mottatt et andragende, datert 20 juni 1929, om forhåndstillatelse i henhold til erhvervslovens § 2, siste ledd, til som panthaver å erverve Maudalsvassdraget ved eventuell tvangsauksjon.

Andragendet er sålydende:

«Ved kongelig resolution av 17. august 1928 har Maudal interkommunale Kraftselskap faat koncession paa regulering av Maudalsvasdraget i Rogaland fylke.

Selskapet bestaar av kommunene Haaland, Hetland, Høyland, Klepp, Sandnes og Time samt Riska sogn.

Anlægsutgiftene er beregnet til kr. 1.580 000,00. Herav skal kommunene selv indbetale kr. 985 000,00 og Stavanger kommune kr. 100 000,00 som opgjør for et kontraktsforhold med Maudal Kraftanlæg. Resten av anlægskapitalen kr. 495 000,00 samt kr. 55 000,00 til driftskapital, tilsammen kr. 550 000,00, skal optaes som laan, og har Bergens Sparebank erklært sig villig til at yde dette laan i det væsentlige paa følgende betingelser:

1. Laanet tilbakebetales i løpet av 25 — femogtyve — aar i like store halvaarlige terminer og forrentes med $\frac{1}{2}$ — en halv — procent over Norges Banks til enhver tid gjældende vekseldis-konto, minimum 5 — fem — procent, at erlægge halvaarlig og efterskudsvis.
2. Til sikkerhet for laanet med renter og mulige omkostninger utsteder laantageren og deponerer hos laangiveren en vanlig klausulert pantobligation stor kr. 550 000,00 med 1ste prioritets pant i kraftanlæggets vandfald, eiendomme og rettigheter med reguleringsanlæg, rørledninger, kraftstation og andre bygninger med maskiner og inventar, transformatorer og den høi-

spændte kraftledning med stolpegrund fra kraftstationen til Skjeiene transformatorstation.

Saasnart lov av 1. juli 1927 om registrering av elektriske kraftledninger er sat ikraft, skal kraftledningen med transformatoranlæg registreres i henhold til denne lovs bestemmelser.

Til yderligere sikkerhet stiller samtlige de i kraftanlægget interesserte kommuner, nemlig Haaland, Hetland, Høyland, Klepp, Sandnes og Time samt Riska sogn, sig solidarisk ansvarlig som selvskyldnerkautionister for riktig betaling av kapital og renter, samt mulige omkostninger.

3. Forutsætningen for laanet er, at der i henhold til lov av 14. december 1917 nr. 16 § 2 sidste led paa forhaand meddeles laangiveren som panthaver koncession til — i tilfælde av at laanet misligholdes — gjennom kjøp paa tvangsauksjon at erverve vandfaldet med reguleringsanlæg, kraftstation og ledninger etc. med en koncessionstid av 50 aar og forøvrig paa betingelser som er almindelig for koncession til private selskaper.
4. De interesserte kommuner forpligter sig til at overholde bestemmelsen i kraftanlæggets love § 9 om ikke ved kjøp av energi eller utbygning av nye kraftanlæg at tilføre sig energi utenom Maudal kraftanlæg, ogsaa i det tilfælde at laangiveren paa grund av misligholdelse av laanet erhverver kraftanlæggets eiendomme og rettigheter. Likesaa forpligter kommunene sig til i saadant tilfælde at stille sine fordelingsnet til disposition til overføring av kraften.
5. Laanebeløpet stilles først til disposition efterat de interesserte kommuners kapitalindskud samt erstatningen fra Stavanger kommune, tilsammen kr. 1 085 000,00, i sin helhet er indbetalt og anvendt til anlægsarbeidene og mot gjældsbevis med tvangsfuldbyrdelsesklausul og selvskyldner-

kautionserklæring samt pantobligation i behørig tinglæst stand.

I henhold til foranstaaende og under henvisning til tilsagn fra saavel Hovedstyret for Norges Vasdrags- og Elektricitetsvæsen som fra departementet i uttalelser vedrørende Maudalskoncessionen tillater vi os herved at søke om forhaandskoncession som nævnt i laanebetingelsenes punkt 3.»

Forsand herredsstyre har ifølge beslutning i møte 27 juli 1929 enstemmig intet å innvende mot at søknaden innvilges. Det forutsetter at det offentlige påser at Bergens sparebank i tilfelle en mulig overtagelse blir pålagt å holde kraftanlegget i kontinuerlig drift.

Rogaland fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler under 9 august 1929 søknaden innvilget på de for private konsesjonshavere vanlige vilkår. Det anføres at samtlige kraftselskapet tilsluttede kommuner har vedtatt lånebetingelsene.

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer under 18 s. m. denne uttalelse.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvæsenet, som i skrivelse av 4 desember 1929 har anført følgende:

«Efter erhvervslovens § 2 siste ledd kan den som yder eller har ydet lån mot pant i vannfall når betingelsene for erhvervelse efter denne lov for øvrig er tilstede på forhånd meddeles konsesjon til å erhverve vannfallet gjennom kjøp på tvangsauksjon, såfremt han når denne holdes fremdeles er panthaver.

Hovedstyret antar at betingelsene for at erhvervelse kan tillates er tilstede og anbefaler søknaden om forhåndskonsesjon innvilget.

Andre konsesjoner som banken måtte

tiltrengte for å kunne utnytte vannfallet kan ikke gis på forhånd.

Man vil imidlertid anbefale at banken får tilsagn om at den vil kunne gjøre regning på å få disse på rimelige vilkår.

Tillatelsen foreslås gitt for 50 år med innløsningsrett for staten i det 35te år.

Kraftavståelse anbefales betinget med de ordinære satser inntil 10 pct. til kommuner og 5 pct. til staten.

Avgiftene til stat og kommuner antas etter omstendighetene å burde betinges efter de samme satser som gjelder for reguleringen av Maudalsvassdraget, nemlig henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50.

I skrivelse til departementet av 13 juli 1928 angående regulering av Maudalsvassdraget antydet hovedstyret at en forhåndskonsesjon til Bergens Sparebank muligens burde tilknyttes betingelse om kontroll med de tariffer banken vil bruke efter at den måtte ha kjøpt anlegget ved auksjon. Man anbefaler i henhold hertil betinget at bankens tariffer for salg av elektrisk energi skal godkjennes av vedkommende regjeringsdepartement, jfr. post 12 siste punktum i hovedstyrets utkast til betingelser. — De øvrige betingelser trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Utkast til betingelser på det anførte grunnlag har vært forelagt søkeren, som under 27 november d. å. har sendt det tilbake i undertegnet stand.

Sakens dokumenter, hvoriblandt sistnevnte skrivelse med bilag, følger vedlagt.

Behandlet i møte den 11 november 1929.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part-) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygning av vannfallet må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en frist av 7 — syv — år fra konsesjonens datum.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må

ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt til statskassen stor kr. 100,00 — et hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

5.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare oven nevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til

enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av

de ved utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter, til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen. Konsesjonærens tariffer for salg av elektrisk energi skal godkjennes av vedkommende regjeringsdepartement.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett (hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre). Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten

dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. natur-HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallet efter den foretatte

utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. natur-HK., beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vanfallet med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneller, bassenger, rørledninger m. m. de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi efter skjønn

på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det efter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overtta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig ut over 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Konsesjonæren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget,

skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

21.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Forsåvidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 24) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

23.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 21 samt undlatelse av å stille de i postene 11 og 20 omhandlede fonds medfører tap av konsesjonen, hvis forholdet ikke blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

24.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjonen på vedkommende eiendomserhvervelser som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers post 17 og 18 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av postene 17 og 18.

Departementet finner etter det foreliggende at de i erhvervsloven oppstilte betingelser for meddelelse av forhåndskonsesjon er tilstede, og vil anbefale den ansøkte tillatelse meddelt.

Man henviser i denne forbindelse til ovennevnte reguleringskonsesjon av 17 august 1928 til Maudal interkommunale kraftselskap, hvor det i foredraget er uttalt at man antok at Bergens Sparebank kan gjøre regning på å få erhvervskonsesjon på rimelige vilkår, såfremt den må kjøpe på tvangsauksjon for å redde sin fordring.

Som påpekt av hovedstyret vil den eventuelle forhåndskonsesjon bare kunne omfatte vannfallene.

Tillatelsen anbefales gitt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Som det vil sees er tillatelsen foreslått gitt for et tidsrum av 50 år (post 17) med innløsningsrett for staten i det 35te år (post 18).

Kraftavståelse er foreslått med inntil 10 pct. til kommuner og inntil 5 pct. til staten (post 13).

Avgifter til stat og kommuner er foreslått satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 (post 14).

I post 12, siste punktum, er der tatt forbehold om at konsesjonærens tariffer for salg av elektrisk energi skal godkjennes av departementet.

Betingelsene er forøvrig i det vesentlige overensstemmende med de ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 for reguleringen av Maudalsvassdraget fastsatte vilkår.

Bergens Sparebank har i skrivelse av 27 november 1929 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet forutsetningsvis uttalt at den får tilsagn om at den kan gjøre regning på å få de andre konsesjoner, som den måtte trenge for å kunne utnytte vannfallet, på rimelige vilkår.

Hovedstyret har anbefalt at banken får et sådant tilsagn. Etter departementets opfatning må det være forutsetningen, hvis heromhandlede forhåndskonsesjon på vannfallet gis og konsesjonen blir effektiv, at Bergens Sparebank da også blir meddelt de øvrige konsesjoner, som er nødvendige for utnyttelse av vannfallene, på vilkår i henhold til den til enhver tid gjeldende lovgivning.

Hermed vil man i tilfelle gjøre konsesjonæren bekjent.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 2, siste ledd, Bergens Sparebank som panthaver i vannfall tilhørende Maudal interkommunale kraftselskap å erverve vedkommende vannfall gjennom kjøp på tvangsauksjon, såfremt banken, når auksjonen holdes, fremdeles er panthaver.

Tillatelsen meddeles forøvrig på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 7 februar 1930 inntatte betingelser.

7. A/S Norsk Blikvalseverk.

(Tillatelse til å leie inntil 3 200 kW. elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk m. v.).

Kgl. resol. av 14 mars 1930.

Ved kgl. resolusjon av 9 august 1918 blev der meddelt A/S Norsk Valseverk konsesjon på leie av inntil 1000 el.HK. fra Bergens Elektrisitetsverk. Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind V, side 60—69.

Nevnte selskaps fabrikk med tilhørende grunnstykker i Simonsvik pr. Bergen, hvori Staten hadde 1ste prioritets panterett for et beløp, stort oprindelig kr. 3 000 000,00, er ifølge overenskomst av 10 desember 1925 av Staten ved Handelsdepartementet solgt til A/S Norsk Blikvalseverk for en kjøpesum av kr. 1 350 000,00, for hvilket beløp staten har betinget sig 1ste prioritets panterett i verkets eiendeler.

Fra sistnevnte selskap har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet mottatt et andragende datert 22 desember 1926 om konsesjon på leie av inntil 3200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk.

Hovedstyret har ved skrivelse til departementet av 23 november 1928 avgitt følgende erklæring i saken:

«I skrivelse hertil av 22 desember 1926 andrar A/S Norsk Blikvalseverk om konsesjon på leie av inntil 3200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os herved at ansøke om koncession til at leie op til 3200 elektriske kW. av Bergens Elektrisitetsverk efter vedlagte kontrakt av 3. december 1924 og tillæg av 12. februar 1926.

I den anledning oplyses at A/S Norsk Blikvalseverk blev startet vaaren 1925 og anmeldt til firmaregistret 4. september s. a. Ved overenskomst av 10/12—1925 overdrog Staten ved Handelsdepartementet A/S Norsk Valseverks tidligere eien-

domme til A/S Norsk Blikvalseverk. For overdragelseessummen fik Staten 1ste prioritets pant i samtlige verket tilhørende eiendomme.

Selskapets aktiekapital er paa norske hænder. Medlemmer av selskapets styre er norske statsborgere.

Valseverket beskjeftiger for tiden 250 arbeidere og funksjonærer.

Med hensyn til spørsmålet om avgift til stat og kommune tillater vi os at anseke om at denne bortfalder, idet meddeles at valseverket arbeider under meget vanskelige forholde. Det vil altid være utsat for en intens konkurranse fra de store utenlandske sammenslutninger, hvorfor prisene trykkes ned til et lavmaal, saa enhver avgift vil virke meget haardt. Verket har imidlertid stor nationalekonomisk betydning baade fordi det gjør landet uavhengig av utlandet med hensyn til leverance av hermetikblik og fordi det beskjeftiger saa mange arbeidere og funksjonærer, som ellers vilde være arbeidsløse.

Endvidere kan meddeles at grunden til at vi trenger op til 3200 kW. mot at Norsk Valseverk kun hadde behov for op til 1000 HK. væsentlig beror paa at vore varme-gløde- og fortinningsovne dels er ombygget og senere yderligere vil bli ombygget til elektrisk opvarmning. Disse ovne har tidligere alltid været fyrt med kul. 1000 à 2000 kW. vil derved direkte anvendes til erstatning av kul, som ellers maa importeres.»

Laksevåg herredsstyre har i møte den 9 februar 1927 avgitt følgende enstemmige uttalelse:

«Søknaden anbefales innvilget på de betingelser som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 9 august 1918 ved konsesjon for A/S Norsk Valseverk til leie av elektrisk energi av Bergens Elektrisitetsverk, dog således at der til betingelsen punkt 10 tilføies som nytt ledd: «Konsesjonæren er forpliktet til å sørge for at den elektriske energi Loddefjord sognekommune måtte tiltrengte, dog ikke utover 400 kW., veder-

lagsritt overføres gjennom Bergens Elektrisitetsverks ledningsnett til målestasjon ved Loddefjord sognegrense.»

Askøy elektrisitetsforsyning har i en skrivelse av 4 mars 1927 henstillet til Hovedstyret å «gjøre konsesjonen vedrørende Norsk Valseverk avhengig av at vilkårene for strømoverføringen til Askøy blir de samme som for Loddefjord.»

Handelsdepartementet uttaler i skrivelse hertil av 17 januar 1927 følgende:

«Med skrivelse av 27 f. m. oversendte det ærede Hovedstyre hertil til uttalelse følgende konsesjonsandragender fra A/S Norsk Blikvalseverk:

1. Angående leie av op til 3200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk.
2. Angående overdragelse til selskapet av en tidligere A/S Norsk Valseverk meddelt konsesjon til anlegg og drift av et høispent elektrisk fordelingsanlegg i Simonsvik.

I anledning herav meddeles at det A/S Norsk Valseverk tidligere tilhørende verk med grunnstykker i Simonsvik pr. Bergen, hvori staten hadde 1ste prioritets panterett for et beløp stort oprindelig kr. 3 000 000,00, blev overdratt til staten, som derefter ifølge overenskomst av 10/12—1925 har solgt samme til A/S Norsk Blikvalseverk for en kjøpesum av kr. 1 350 000,00, for hvilket beløp staten har 1ste prioritets panterett i verkets eiendeler. Pantobligasjonen er avdragsfri i de første 10 år fra overtagelsen av verket. Renter skal i samme tidsrum ikke erlegges til staten medmindre driften skulde vise sig å være lønnende. Man henviser nærmere herom til bl. a. St. med. nr. 3 for 1925 samt St. prp. nr. 1 s. å., kap. 539.

Av det forannevnte vil sees at staten som pantekreditor har interesse av at det blir en lønnsom drift.

Videre skal man gjøre oppmerksom på at verket — hvis det er konkurransedyktig — vil kunne dekke en vesentlig del

av landets behov for fortinnet blikk til hermetikkindustrien og tranindustrien. Det hertil nødvendige jern aktes fremstillet ved elektrisk smeltning av norsk jernmalm, så at verket i tilfelle vil kunne bidra til å fremme den innenlandske jernfremstilling.

På grunn av de hårde konkurranseforhold på dette område vil det visstnok være en livsbetingelse for valseverket at den til driften fornødne elektriske kraft kan skaffes på særdeles gunstige vilkår. Nærværende departement finner derfor å burde anbefale at der blir meddelt selskapet de ansøkte konsesjoner på gunstigst mulige vilkår.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 9 august 1918 blev der meddelt A/S Norsk Valseverk konsesjon på leie av inntil 1000 el. HK. fra Bergens Elektrisitetsverk.

A/S Norsk Blikvalseverk akter nu å leie inntil 3200 kW. i henhold til kontrakt med Bergens Elektrisitetsverk av 3 desember 1924 og tillegg av 12 februar 1926.

Som det vil fremgå av Handelsdepartementets foran nevnte skrivelse av 17 januar 1927 har staten tidligere stillet sig meget velvillig overfor A/S Norsk Blikvalseverk og vist stor interesse for å holde denne bedrift igang, bl. a. ved å yde den økonomisk støtte på meget rimelige vilkår.

Under disse omstendigheter vil Hovedstyret anbefale at der meddeles selskapet konsesjon på de lempeligst mulige vilkår. De bestemmelser i A/S Norsk Valseverks tidligere konsesjon som ikke lenger ansees strengt nødvendige, bør derfor bortfalle.

Dette gjelder bestemmelsene om avgift, forholdet til selskapets arbeidere, motarbeidelse av drukkenskap, husrum for arbeiderne, vedlikehold av veier etc., samt om kunstig forhøielse av priser. Derimot bør bestemmelsen om fattigfond opprettholdes. Til gjengjeld bør konsesjonen kun gis for et forholdsvis kort tidsrum, nemlig til 1 januar 1935, til hvilket tids-

punkt det første gang er anledning til å opsi kraftleiekontrakten av 3 desember 1924. Man får derved anledning til å revidere konsesjonsbetingelsene om forholdsvis kort tid om det skulde vise sig ønskelig.

Det spørsmål som er bragt på bane av Laksevåg herredsstyre og Askøy elektrisitetsforsyning om vederlagsfri overføring gjennom Bergens Elektrisitetsverks ledninger av kraft fra Bergenshalvøens komm. kraftselskap til Loddefjord respektive Askøy er en sak mellem Bergens Elektrisitetsverk og de nevnte herreder. Man finner ingen rimelig grunn til å pålegge A/S Norsk Blikvalseverk plikt til å ordne denne sak.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Norsk Blikvalseverk tillatelse til å leie inntil 3200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellem A/S Norsk Blikvalseverk og Bergens Elektrisitetsverk oprettede kraftleiekontrakt av 3 desember 1924 med tillegg av 12 februar 1926 står ved makt, dog ikke utover 1 januar 1935.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Kraften kan ikke uten efter ny tillatelse brukes til annet enn til det i andragendet angitte formål.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW.

pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse fra avgreningskiosken i Simonsvik eller fra fjernledningen eller fra selskapets transformatorstasjon.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Fattigfond.

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de

regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til, efter vedkommende departements nærmere bestemmelse, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og disses familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelse av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Undlatelse av å stille det i foranstående post 9 omhandlede fond eller overtredelse av postene 2 eller 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Erklæring fra selskapets styre samt et eksemplar av selskapets vedtekter vedlegges sammen med sakens øvrige dokumenter.

Behandlet i hovedstyremøter den 1 september og 22 november 1928.»

Departementet har i forbindelse med nærværende konsesjonssak tatt op spørsmålet om å skaffe blikkvalseverket en fordelaktigere kraftleie. Dette spørsmål blev oprindelig reist sommeren 1928 i forbindelse med behandlingen av andragender fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap (i hvilket selskap kraftutleieren, Bergens kommune, er største interessent) om konsesjon til regulering av Bergsdalsvassdraget og til regulering og overføring av Torfinno til førstnevnte vassdrag, jfr. St. prp. nr. 95, 1928 og innst. S. nr. 178 s. å.

Av den kraftleiekontrakt som vedliges blikkvalseverkets konsesjonsandragende, såes at kraftprisen for den utvidede leveranse er satt til kr. 60,00 pr. kW.-år + 1,5 øre pr. kWt. for brukstider inntil 4000 timer og 1,25 øre pr. kWt. for overskytende kraftmengder.

Departementet fant denne pris høi og var oppmerksom på det uheldige heri såvel for valseverket som for staten som dettes kreditor.

Man utbad derfor Handelsdepartementets uttalelse angående valseverkets økonomiske stilling og de statsinteresser som er knyttet hertil.

Handelsdepartementets uttalelse herom, datert 13 april 1929, hitsettes:

«I anledning av det ærede departements skrivelse av 9 februar d. å. angående kraftleveranse til A/S Norsk Blikkvalseverk — jfr. skrivelse av 18 f. m. — tillater man sig å meddele at statens interesser fremdeles står i samme stilling som nevnt i skrivelse herfra 17 januar 1927.

Valseverkets drift har budt på store vanskeligheter i økonomisk henseende, dels på grunn av store driftsutgifter og dels på grunn av en sterk utenlandsk konkurranse og fallende salgspriser, hvorfor verket den hele tid har gått med underskudd.

Da det i 1927 var fare for at driften måtte stanse, samtykket Stortinget under

24 juni 1927 i at verket blev tilstått en godtgjørelse for fremstilling av blikk for innenlandsk forbruk. Godtgjørelsen blev fastsatt fra kr. 20,00 til kr. 10,00 pr. tonn etter en stigende produksjon inntil 15 000 tonn pr. år og gjelder i 3 år fra 1 juli 1927. Etter 1 juli 1928 skal godtgjørelsen dog kunne nedsettes eller helt bortfalle såfremt det viser sig at de økonomiske resultater av blikkvalseverkets drift muliggjør dette. Da blikkvalseverkets drift til tross for modernisering fremdeles går med underskudd, utbetales inntil videre godtgjørelsen fullt ut.

Det er departementet bekjent at selskapet nu har under overveielse også å opta fabrikasjon av sortblikk og galvaniserte plater, og det mener med det forhåndenværende maskineri å kunne skaffe tilveie herav et kvantum som vil kunne dekke en vesentlig del av landets behov, som efter opgivende skal utgjøre ca. 15 000 tonn årlig. En sådan utvidelse av produksjonen anser selskapet berettiget bl. a. av hensynet til å få en jevnere arbeidsdrift. Således som forholdene nu ligger an, er arbeidsdriften ujevn, idet den influeres sterkt av det skiftende behov for blikk til hermetikkindustrien, som igjen er avhengig av tilgangen på fisk. Ved den påtenkte utvidelse av produksjonen med sortblikk og galvaniserte plater vil selskapet kunne skaffe beskjefteigelse for et større antall arbeidere, likesom kraftforbruket vil økes. Selskapet har søkt om tollbeskyttelse for en sådan ny produksjonsgren.

Under henvisning til statens økonomiske interesser i foretagendet og til den nasjonaløkonomiske betydning som knytter sig til at blikkvalseverket kan dekke en vesentlig del av det innenlandske behov for blikkplater til hermetikk- og tranindustrien, vil nærværende departement uttale at det vilde være ønskelig at der kunde treffes en ordning som sikrer selskapet tilgang på tilstrekkelige mengder elektrisk kraft på de gunstigst mulige vilkår.»

Som det herav vil være bemerket, går blikkvalseverket tross modernisering med underskudd.

Under henvisning til Handelsdepartementets uttalelse anmodet man under 24 april 1929 Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet om å undersøke på hvilken måte der kunde skaffes valseverket billigst mulig kraft.

Departementet pekte på muligheten av leveranse fra det av staten finansielt støttede Herlandsfoss kraftverk eller Bergenshalvøens kommunale kraftselskap eller eventuelt nedsettelse av prisen for kraftlevering fra Bergens Elektrisitetsverk.

Hovedstyret har i den anledning optatt forhandlinger såvel med Herlandsfoss kraftverk som med Bergens Elektrisitetsverk og har derefter ved skrivelse av 11 desember 1929 meddelt følgende:

«I skrivelse av 24 april 1929 har det ærede departement anmodet Hovedstyret om å undersøke på hvilken måte der kan skaffes blikkvalseverket billigst mulig kraft. Departementet har tenkt sig muligheten av

- A) leveranse fra det av staten finansielt støttede Herlandsfoss kraftverk eller
- B) leveranse fra Bergenshalvøens komm. kraftselskap eller
- C) eventuelt nedsettelse av prisen på kraftlevering fra Bergens Elektrisitetsverk.

I anledning herav har Hovedstyret i samarbeide med Industridirektøren forhandlet med Herlandsfoss kraftverk og med Bergens Elektrisitetsverk.

Den 29 juni 1929 fant der således sted en konferanse i Bergen med representanter for Herlandsfoss kraftverk og den 28 og 29 juni samt 6 og 7 november 1929 blev der holdt konferanser med representanter for Bergens Elektrisitetsverk. I samtlige disse konferanser deltok Elektrisitetsdirektøren og Industridirektøren.

Angående resultatet av de nevnte konferanser kan meddeles:

Ad A. Styret for Herlandsfoss kraftverk vedtok i møte den 29 juli enstemmig følgende:

«Herlandsfoss komm. kraftverk har stor interesse av å levere 2000 kW. med 4500 brukstimer pr. år til A/S Norsk Blikvalseverk i Simonsvik. Herlandsfoss kan levere nevnte kraftmengde på det bestående linjenett frem til grensen mellom Haus og Fana. For den videre overføring av kraften til Simonsvik og nedtransformering sammesteds må der enten bygges nødvendige anlegg og disse er beregnet å koste ca. kr. 400 000,00, eller der kan eventuelt treffes en ordning med Bergens Elektrisitetsverk om overføring og nedtransformeringen på sine bestående anlegg.

Som kraftpris vil styret under forutsetning av en kraftlevering som foran nevnt antyde en pris av kr. 65,00 pr. kW. ved grensen mellom Haus og Fana. Under forutsetning av ca. 15 års amortisasjon av anleggskapitalen for de nødvendige overføringsanlegg fra grensen mellom Haus og Fana til Simonsvik, vil kraften antagelig kunne leveres til valseverket i Simonsvik for en pris av ca. kr. 90,00 pr. kW. med 4500 brukstimer pr. år.

Herlandsfoss komm. kraftverk kan levere en noget større kraftmengde enn foran omhandlet for det tilfelle at valseverket skulde få bruk for mere kraft.

Det er en livsbetingelse for Herlandsfoss komm. kraftverk og de tre interesserte kommuner å opnå fordelaktig utleie av sin ledige kraft. Styret tillater sig derfor å rette en inntrengende henstilling til det ærede Hovedstyre om å medvirke til at levering av kraft til A/S Norsk Blikvalseverk i Simonsvik kommer istand.

Videre sender styret med dette søknad til det ærede Hovedstyre om av de midler som Stortinget har stillet til rådighet for nødlidende elektrisitetsverk å bli tilstått statsgaranti for et lån på kr. 400 000,00 til bygning av overføringsanlegg m. v. fra

grensen mellom Haus og Fana til Simonsvik.

Det er selvsagt styrets forutsetning eventuelt å tilby Bergens Elektrisitetsverk en rimelig betaling for overføring av kraften på sitt bestående linjenett, og såfremt man kommer overens herom bortfaller bygning av ny linje.»

Som det herav vil fremgå, vil der fra Herlandsfoss kunne leveres 2000 kW. til blikkvalseverket etter en årspris av kr. 90,00 pr. kW. med inntil 4500 timers brukstid. Men forutsetningen herfor er at der bygges en ny kraftledning fra grensen mellom Haus og Fana til Simonsvik og at der anlegges en ny transformatorstasjon i Simonsvik.

Den nye kraftledning og transformatorstasjon er tilsammen kalkulert til å koste ca. kr. 400 000,00.

Styret for Herlandsfoss komm. kraftverk søker om statsgaranti for lån av dette beløp.

Stortinget bevilget som bekjent i 1925 kr. 5 000 000,00 til statsstøtte for nødlidende elektrisitetsverker. Herav er kr. 3 902 000,00 endelig disponert. Hertil kommer at 4 verker som ennå ikke definitivt har fått statsstøtte, i planene for sine nyordninger regner med en støtte på tilsammen kr. 690 000,00. Der skulde således stå til rest rundt kr. 400 000,00 av den nevnte stortingsbevilgning for 1925.

Imidlertid foreligger der forskjellige andragender om hjelp som der ennå ikke er tatt standpunkt til. Hovedstyret antar at det under disse omstendigheter vil være uriktig å binde hele den gjenværende del av bevilgningen til statsstøtte for nødlidende elektrisitetsverker til et foretagende som den omhandlede kraftledning fra grensen mellom Haus og Fana til Simonsvik, spesielt da økonomien for denne ledning i vesentlig grad vil avhenge av at blikkvalseverket blir forbruket av energi i samme utstrekning som nu gjennom et lengere tidsrum.

Bygningen av den omhandlede led-

ning er i og for sig ikke nødvendig, da de tekniske arrangements for overføring av kraft til blikkvalseverket allerede forfinnes.

Hovedstyret kan derfor ikke anbefale at Herlandsfoss komm. kraftverks andragende om statsgaranti for lån av ca. kr. 400 000,00 til den omhandlede kraftledning blir imøtekommet.

Ad B. Med hensyn til spørsmålet om kraftlevering fra Bergenshalvøens komm. kraftselskap bemerkes, at dette selskap såvidt man forstår ifølge sine vedtekter kun har adgang til å levere kraft til de kommuner som er tilsluttet selskapet, og således neppe kan påta sig kraftlevering til blikkvalseverket direkte.

Forøvrig kan Bergenshalvøens komm. kraftselskap ikke levere kraft til blikkvalseverket uten at denne overføres gjennom Bergens Elektrisitetsverks ledninger eller at der bygges en ny kraftledning fra Heldal til Simonsvik, hvilket vilde medføre noget nær de samme utgifter som den for levering fra Herlandsfoss nødvendige ledning fra Herlandsfoss til Simonsvik.

Direkte levering fra Bergenshalvøens komm. kraftselskap til blikkvalseverket antas som følge herav å kunne settes ut av betraktning.

Ad C. Bergens Elektrisitetsverk har besørget kraftleveringen til blikkvalseverket helt siden dets opprettelse og er i besiddelse av alle de tekniske anlegg som er nødvendige for å besørge leveringen av den kraft blikkvalseverket for tiden trenger. Bergens Elektrisitetsverk har dertil til sin disposisjon større kraftmengder enn verket for tiden kan finne avsetning for.

Kraftleiekontrakten mellom A/S Norsk Blikkvalseverk og Bergens Elektrisitetsverk blev opprettet den 3 desember 1924. Ifølge denne kontrakt skulde blikkvalseverket fra 1 januar 1928 betale for 3200 kW. etter en pris av kr. 60,00 pr. kW.-år + 1,5 øre pr. kWt. for brukstid inntil 4000 timer og 1,25 øre pr. kWt. for overstykende kraftmengder.

Videre skulde blikkvalseverket innen 11 november 1925 stille en av Bergens Elektrisitetsverk godkjent garanti på kr. 300 000,00 til sikkerhet for at det oppfyller sine forpliktelser i henhold til kontrakten.

Under de før nevnte konferanser i Bergen den 28 og 29 juni 1929 blev der fra Bergens Elektrisitetsverk fremholdt at verket allerede hadde gjort store innrømmelser like overfor A/S Norsk Blikkvalseverk på dets kraftleiekontrakt av 3 desember 1924. I skrivelse av 5 juli 1929 har Bergens Elektrisitetsverk sammenfattet de nevnte innrømmelser i følgende:

«1. Ved tilleggskontrakt av 12/2 1926 blev hovedkontraktens bestemmelser om tidspunktet for uttagning av de forskjellige kraftmengder satt ut av kraft, således at valseverket etter 1/6 1925 har kunnet ta ut de kraftmengder det trenger, uansett kontraktens bestemmelser om minsteavgift.

Dette har hitført en besparelse for valseverket av ca. kr. 70 000,00 for 1928—29.

2. Ved samme tilleggskontrakt blev det fastsatt at den garanti der skulde stilles for økning av kraftleveransen, kun skulde ekvivalere kostendet av de hertil nødvendige nyanlegg.

Dette bevirker en reduksjon av garantien fra kr. 300 000,00 til kr. 145 000,00.

3. I styremøte den 17/1 1928 blev der innrømmet valseverket en prisreduksjon av 12 pct. fra det øieblikk valseverkets da bebudede utvidelse blev tatt i bruk. Denne prisnedsettelse måtte dog ikke medføre at elektrisitetsverkets inntekt på denne kraftleveranse blev mindre enn inntekten i året 1926—27. Valseverket fikk samtidig tilsagn om ytterligere reduksjon efterhvert og i samme forhold som elektrisitetsverkets tariff B. 2 blev redusert.

4. Da det har vist sig at valseverket i hermetikkseasonen i sommerhalvåret kan øke sin produksjon, har elektrisitetsverket gått med på at den for en

5te valsegate med tilhørende fortin-
ningsovn nødvendige kraftmengde i
denne tid avregnes månedlig, således
at grunnavgiften kr. 60,00 kun blir
beregnet for den del av året kraften
har vært anvendt. Denne beregnings-
måte er dog foreløbig kun innrømmet
til 1/9 1929.

Valseverkets besparelse herved ut-
gjør ca. kr. 6 800,00 for 1927—28 og
1928—29.»

Under konferanse med Bergens Elek-
trisitetsverk den 6 og 7 november 1929
opnådde man ytterligere innrømmelser
fra elektrisitetsverkets side. Disse inn-
rømmelser er i verkets skrivelse av 14
november 1929 sammenfattet i følgende:

«Fra 1 juli 1930 tilståes A/S Norsk
Blikkvalseverk følgende prisreduksjoner og
lempninger vedrørende kontrakt av 3/12
1924 med tillegg av 12/2 1926 og 17/1 1928:

- I. Prisen pr. kW.-år nedsettes fra kr.
60,00 til kr. 55,00.
- II. Ved de månedlige avregninger vil der
bli tatt hensyn til en forbedring av
faseforskyvningen for grunnavgiften
når det konstateres at faseforskyv-
ning er gunstigere enn $\cos. \varphi = 0,8$
i forholdet $\frac{\cos. \varphi = 0,8}{\cos. \varphi = 0,x}$ hvor $0,x =$
den konstaterte faseforskyvning. Dog
godtgjøres ikke for en bedret fasefor-
skyvning over $\cos. \varphi = 0,9$.
- III. Nedslag i kraftprisen fortsetter i
samme utstrekning som tidligere be-
sluttet, idet dette følger den gjennem-
snittlige reduksjon for B.2-tariffens
abonnenter. Dog må nedsettelsene
ikke bevirke at prisen i noget tilfelde
vil bli lavere enn kr. 90,00 pr. kW.-år.
- IV. Forbeholdet om en minsteinntekt 2 år
etter den pr. 1 juli d. å. foretatte ut-
videlse (ifl. styrebeslutning av 17/1
1928) bortfaller.

Beslutningene er fattet under forbe-
hold av lysverksrådets godkjennelse.»

Man har ennå ikke mottatt nogen
meddelelse om at Bergens Elektrisitets-

verks styres forannevnte innrømmelser er
godkjent av lysverksrådet, men under
forutsetning av at godkjennelse finner
sted, skulde prisen på kraft til blikkvalse-
verket fra 1 juli 1930 bli å beregne på
følgende måte under forutsetning av at
kraften benyttes med den samme brukstid
som for året 1928—29, d. v. s. 3880 timer:

Grunnavgift pr. kW. kr. 55,00
som reduseres til
 $\frac{\text{kr. } 55,00 \times 0,8}{0,9} = \dots \dots \dots \text{kr. } 48,90$

Under forutsetning av at fase-
forskyvningen ved blikkvalse-
verket ikke blir større enn
svarende til $\cos. \varphi = 0,9$, hvil-
ket såvidt man kan forstå
blikkvalseverket skulde ha i
sin hånd å forhindre ved hjelp
av den installerte fasekom-
pensator.

Kilowatt-timeavgift: $3880 \times \text{kr.}$
 $0,015 = \dots \dots \dots \text{» } 58,80$

Bruttopris pr. kW. pr. år $\dots \dots \dots \text{kr. } 107,20$
Herfra går 12 pet. $\dots \dots \dots \text{» } 12,90$

Nettopris pr. levert kW. pr. år $\text{kr. } 94,30$

Hvis Bergens Elektrisitetsverk går til
reduksjon av sin industritariff B.2, vil
den nevnte pris av kr. 94,30 kunne redu-
seres ytterligere til kr. 90,00 pr. kW.
pr. år.

Det bemerkes at en pris på kr. 94,30
pr. kW. pr. år ved 3880 timers brukstid
for kraften til blikkvalseverket antagelig
ikke vil dekke Bergens Elektrisitetsverks
nuværende selvkostende pris for kraften
levert fra Bergenshalvøens komm. kraft-
selskap.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 10
desember 1929.»

De i hovedstyrets skrivelse omhand-
lede innrømmelser i leiebetingelsene,
som er presisert i Bergens Elektrisitets-
verks skrivelse av 14 november 1929, er
ifølge meddelelse fra elektrisitetsverket

godkjent i Lysverksrådets møte den 28 februar 1930.

Valseverket har således nu opnådd vesentlige innrømmelser fra kraftleverandørens side.

Departementet vil etter det således foreliggende med hovedstyret anbefale at der i medhold av erhvervslovens kap. IV meddeles selskapet konsesjon som ansøkt på lempelige vilkår.

Man finner å kunne anbefale at der ikke oppstilles betingelser om avgift til stat og kommuner i henhold til lovens § 23 punkt 4.

Tillatelsen anbefales i det hele tilknyttet vilkår overensstemmende med hovedstyrets ovenfor inntatte forslag av 23 november 1928, hvori som det vil sees bl. a. er medtatt bestemmelse om fattigfond og 10 pct. kraftavståelse til kommuner. Man er enig med hovedstyret i at de fra vedkommende herreder fremkomne forestillinger angående vederlagsfri overføring av kraft gjennom Bergens Elektrisitetsverks ledninger ikke kan imøtekommes ved optagelse av noget vilkår for heromhandlede konsesjon.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates A/S Norsk Blikvalseverk i henhold til lov av 14 desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 3200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 14 mars 1930 anførte betingelser.

8. Nordland Portland Cementfabrik A/S.

(Forandring i betingelsene for den meddelte konsesjon på erhverv og regulering av Sørfjordvassdraget i Tyssfjord).

Kgl. resol. av 2 mai 1930.

Stortinget har under 27 mars 1930 overensstemmende med innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende

beslutning:

«Stortinget er samdt i at der vert brigda på vilkøri for konsesjonen til Nordlands Portlands Cementfabrik A/S soleis:

1. Dei i prp. nr. 14 nemnde aktier kan avhendast til firmaet F. L. Smidth & Co., Kjøbenhavn.
- 2 a. Avgifterne til staten kan for ei tid av 5 år rekna frå 1 januar 1928 setjast ned til kr. 0,50 pr. år pr. naturHK.
- b. I same tid skal avgifti til kommunen setjast til kr. 1,00 pr. år pr. naturHK.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 14, 1930 og innst. S. nr. 43, 1930, hvorav avtrykk vedlegges.

Som det sees var det i proposisjonen anbefalt at avgiften såvel til staten som til kommuner blev å nedsette til kr. 0,50 for et tidsrum av 5 år regnet fra 1 januar 1928, mens ved Stortingets beslutning den nuværende avgift til kommuner, stor kr. 1,00 pr. nat.HK. er fastholdt for nevnte tidsrum.

Departementet vil i henhold til det således foreliggende anbefale at post L,1, 5te ledd i de for Nordland Portland Cementfabrikk A/S gjeldende konsesjonsbetingelser gis følgende ordlyd:

«Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at vedkommende departement kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer for pålydende inntil kr. 675 000. Meddeles sådan tillatelse, kan tillatelse likeledes meddeles til, at et medlem av representantskapet kan være fremmed statsborger.»

Videre vil man anbefale følgende tilleggsbestemmelse vedrørende de i konsesjonsbetingelsenes post L,17 betingede avgifter til stat og kommuner:

«Avgiften til staten nedsettes for en tid av 5 år regnet fra 1 januar 1928 til kr. 0,50 pr. år pr. naturHK. Avgiften til kommuner settes for samme tid til kr. 1,00 pr. år pr. naturHK.»

I henhold hertil tillater man sig å

innstille:

Betingelsene for den Nordland Portland Cementfabrik A/S ved kgl. resolusjon av 8 april 1921 meddelte tillatelse til erhverv og regulering av Sørfjordvassdraget i Tyssfjord forandres således som foreslått i Arbeidsdepartementets foredrag av 2 mai 1930.

9. A/S Lysefjord.

(Tillatelse til å erhverve, regulere og overføre Andresåen, Tjodanåen og Okselroden i Rogaland m. v.).

Kgl. resol. av 9 mai 1930.

Stortinget har den 7 april 1930 overensstemmende med innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at det tillates A/S Lysefjord å erhverve, regulere og overføre Andresåen, Tjodanåen og Okselroden i Forsand herred, Rogaland fylke, vesentlig i overensstemmelse med de i proposisjonen opsatte konsesjonsbetingelser.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 32, 1930, innst. S. nr. 54, 1930 og St.forh. for s. å. side 1127—1128, hvorav avtrykk vedlegges.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser:

Betingelser

for tillatelse for A/S Lysefjord til å erhverve, regulere og overføre Andres-, Tjodan- og Okselroden.

I.

1.

Selskapets bestyrelse, der skal ha sitt sete her i riket, skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Selskapets administrerende direktør og styrets formann skal være norske statsborgere.

Selskapets aktiekapital kan, bortsett fra den del av kapitalen som eies av bestyrelsens norske medlemmer, være utenlandsk. Selskapets aktiekapital skal til enhver tid utgjøre minst $\frac{1}{3}$ av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aktier må ikke tilhøre nogen der eier eller bruker annet vannfall her i riket eller som sitter inne med aktiemajoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker sådant vannfall.

Selskapets lover blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Forandringer i lovene som angår bestyrelsens virksomhetsområde eller som forøvrig berører noget i denne konsesjon omhandlet forhold, må ikke finne sted uten departementets godkjenning.

2.

Aktieselskapet skal senest ha påbegynt utbygningen av vannfallene og den projekteerte regulering innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen 5 — fem — år deretter.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes under en fjerdepart av det i den forløpne tid innsatte maskineris energi og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), herunder innbefattet streik, lockout og deslike, har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100,00 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Selskapet skal, såvel ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved utbygningen av de nevnte vannfall og opførelse av kraft-

stasjon m. v. som ved sin bedrift senere hen her i riket utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner.

Selskapet er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

4.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte priskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare — ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr samme premiesatser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Konsesjonæren skal når arbeidet påbegynnes stille til rådighet for Kirkedepartementet inntil kr. 10 000,00 til almindelig virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening efter nevnte departements nærmere bestemmelse. I dette øiemed er konsesjonæren såfremt nevnte departement forlanger det og efter dettes nærmere bestemmelse dessuten forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum samt grunn til forsamlingslokale med leseværrelse m. v., til lokale for

kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene og de bedrifter som erholder kraft fra disse.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for

kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes anleggets vannkraft til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene på energi her i riket. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Forser selskapet sig imot sistnevnte bestemmelse plikter det å tilsvare statskassen det uten behørig samtykke eksportertes verdi, der i mangel av enighet fastsettes ved skjønn av uvillige menn på selskapets bekostning.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pet. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. natur-HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. natur-HK. beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pct. rente

etter forfall har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Selskapet forplikter sig til etter at konsesjon er meddelt og forinnan arbeidene til regulering av vassdragene og utbygning av vedkommende vannfall påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning og vannføringens regulering, således at utbygning av vannfallene og regulering av vassdragene ikke kan finne sted forinnan planene av vedkommende departement er approbert. Mindre forandringer i planene er dog tillatt.

Derhos forplikter aktieselskapet sig til å utbygge anleggene med tilhørende dammer på en solid måte.

Reguleringsanleggenes og kraftanleggenes utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift underlegges offentlig tilsyn.

Utgiftene hermed utredes av konsesjonshaverne.

16.

Den 28de september 1989 tilfaller vannfallet med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. v. samt de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Likeså skal kraftstasjonene med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger som hører med til kraftanlegget tilfalle staten med full eiendomsrett uten vederlag. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

17.

I det 40de år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Bénytter staten sig ikke herav skal den

i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig ut over 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen utløper 28de september 1889. Den kan ikke overdras. Den følger tillikemed de med hjemmel av samme utførte anlegg vedkommende vannfall. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfallene.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter I post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 13 skal for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Reguleringsdammene blir å manøvrere overensstemmende med reglementer appro-

bert av Kongen. Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

4.

Konsesjonshaveren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

III.

1.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

2.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 50 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

4. Forsåvidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser plikter selskapet å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder også de mulktter som kan bli ilagt. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende regjeringsdepartement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (kfr. post 6) er påført vedkommende eiendommer og som måtte eksistere på den tid da anlegget tilfaller staten, bortfaller som ugyldige.

5.

Overtredelse av foranstående poster I punkt 1 og 12 og III, 3 samt undlatelse av å stille de i postene I punkt 7, 11 og III punkt 2 omhandlede fonds medfører tap av konsesjonen, hvis forholdet ikke blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

6.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendoms erhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers I post 16 og 17 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer forsåvidt de omfattes av nevnte poster 16 og 17.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringsstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over

samtligde de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av I postene 16 og 17.

Departementet vil under henvisning til foranstående samt til hvad der er anført i departementets foredrag, som ligger til grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon anbefale den omhandlede tillatelse meddelt på de i ovenstående utkast inntatte betingelser.

Man forutsetter med skog- og vassdragskomiteen at det fra selskapets side blir tatt effektive skritt til å nyttiggjøre distriktets kraftkilder. Med denne forutsetning vil man gjøre selskapet bekjent.

Man tillater sig videre å avgi innstilling om fastsettelse av manøvreringsreglement for vassdraget.

Angående dette spørsmål har hovedstyret i sin skrivelse av 5 juni 1929 anført følgende:

«Hovedstyret har intet vesentlig å bemerke til ansøkerens forslag til manøvreringsreglement, men finner å burde foreslå det omredigert noget samt supplert så det kommer i overensstemmelse med den nu vanligvis anvendte form. Utkast utarbeidet overensstemmende hermed vedlegges. Det blev forelagt ansøkeren med skrivelse av 16 mai d. å. og har ikke foranlediget nogen bemerkning fra dennes side.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende.

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øvre m. o. h.	Nedre m. o. h.	Reg. heide m.
Tjodanpollen	776	764	12,0
Lille Tjodanvatn ..	894	878	16,0
Store Tjodan	948	935	13,0
Okselrotjern	—	940	8,0
Okselrovatn	—	—	8,0
Andresvatn	874	858	16,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øie at flomvannføringen i vassdraget nedenfor dammene såvidt mulig ikke forhøies.

Vannslipningen foregår for øvrig efter behovet for den nedenforliggende kraftstasjon med det for øie å opnå den størst mulige kraftydelse og/eller den for utnyttelsen hensiktsmessigste kraftfordeling over året.

3.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og likeså om de skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal påsees at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløp og tappeløp såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement efter at partenes forklaringer er innhentet.

6.

Forandringer i dette reglement kan foretas av Kongen efter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der fastsettes manøvreringsreglement overensstemmende med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Man tillater sig således å innstille:

1. I medhold av lov av 14 desember 1917 om erhvervelse av vannfall m. v. samt lov av samme dag om vassdragsreguleringer tillates det A/S Lysefjord å erverve, regulere og overføre Andresåen, Tjodanåen og Okselroåen i Forsand herred, Rogaland fylke, på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 mai 1930 inntatte betingelser.
2. Der fastsettes reglement for manøvrering av ovennevnte vassdrag overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 mai 1930 inntatte utkast, som gjeldende inntil videre.

10. Andelslaget Hol Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å leie inntil 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Gass- og Elektrisitetsverker).

Kgl. resol. av 9 mai 1930.

Fra Andelslaget Hol elektrisitetsverk har departementet mottatt et andragende, datert 5 mars 1930, om tillatelse til å leie inntil 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Gass- og Elektrisitetsverkers planlagte provisoriske kraftstasjon i Djupedalsfossen i Hol.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 9 april 1930 har avgitt følgende uttalelse:

«Med det ærede departements påtegning av 3 april 1930 mottok man til uttalelse et andragende av 5 mars 1930 fra Styret for Andelslaget Hol Elektrisitetsverk om tillatelse til å leie 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Gass- og Elektrisitetsverkers planlagte provisoriske kraftstasjon i Djupedalsfossen i Hol.

Andragendet er sålydende:

«Undertegnede styre for Andelslaget Hol Elektrisitetsverk tillater sig herved å

andra det ærede departement om konsesjon på erhvervelse av inntil 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Elektrisitetsverk i henhold til hoslagte kontraktutkast.

Det fremgår av kontrakten, at Oslo Elektrisitetsverk har til hensikt å utbygge sin planlagte provisoriske kraftstasjon ved Djupedalsfossen i den utstrekning det er nødvendig for denne kraftlevering. Kraften vil bli benyttet til elektrisitetsforsyning for størstedelen av innbyggerne i Hol herred.

Angående Andelslaget Hol Elektrisitetsverk skal meddeles, at dette er et andelslag med vekslende medlemstall og vekslende kapital. Dets forretningskontor er i Hol. Som medlemmer har dog kun personer adgang, som har fast bopel i Hol herred og som kjøper elektrisk energi fra laget. Dets styre består utelukkende av norske statsborgere og der foreligger ikke nogen avtale som sikter til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse. Forøvrig henvises til vedlagte utskrift av vedtekter for andelslaget, som blev vedtatt som sak nr. 3 i konstituerende generalforsamling i Hol den 2 desember 1929.

Da det er meget om å gjøre at denne kraftlevering kan bli påbegynt allerede i høst og der forinnan så kan skje, må bygges såvel kraftstasjon som ledningsnett, tør man høfligst anmode det ærede departement om å behandle denne sak hurtigst mulig.»

Hovedstyret tillater sig å henvise til skrivelser av 13 november, 13 desember 1929 og 23 januar 1930 til det ærede departement angående Andelslaget Hol Elektrisitetsverk. Såfremt det i disse skrivelser omhandlede andragende om approbasjon på Hol herredsstyres beslutning av 30 august 1929 blir innvilget, vil hovedstyret anbefale at der meddeles Andelslaget Hol Elektrisitetsverk tillatelse til å leie 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Gass- og Elektrisitetsverkers planlagte provisoriske kraftstasjon i Djupedalsfossen i Hol på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrakten mellem Andelslaget Hol Elektrisitetsverk og Oslo Gass- og Elektrisitetsverker står ved makt, dog ikke lenger enn i 35 år fra kraftleveringens påbegynnelse.

2. Styre.

Andelslagets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler Andelslaget herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt Andelslaget anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Andelslaget skal ved bygning og drift av anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Andelslaget skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvor til de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Andelslaget er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for Andelslaget og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører Andelslaget eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Andelslaget har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Andelslaget har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av Andelslaget efter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det bemerkes at da der bare er foreslått konsesjonsbetingelser som efter loven er nødvendige har man ikke funnet grunn til å forelegge betingelsene for konsesjonæren til uttalelse.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 8 april 1930.

Departementet skal bemerke at der ved Justisdepartementet skrivelse til fylkesmannen i Buskerud av 4 april 1930 er meddelt stadfestelse på Hol herredsstyres vedtak av 30 august 1929 og 31 mars 1930 om på visse betingelser å garantere for riktig betaling av inntil kr. 25 000,00 pr. år som Andelslaget Hol Elektrisitetsverk

har forpliktet sig til å betale til Oslo Elektrisitetsverk for leie av elektrisk energi.

Man vedlegger avskrift av andelslagets vedtekter samt det i andragendet omhandlede kontraktutkast.

Departementet finner etter det foreliggende å burde anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles andelslaget den ansøkte kraftleietillatelse, samt at tillatelsen meddeles på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Der er i andragendet avgitt erklæring fra andelslagets styre om at der ikke foreligger nogen avtale som sikter til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Man tillater sig således å

innstille:

I henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV meddeles Andelslaget Hol elektrisitetsverk tillatelse til å leie inntil 500 kW. elektrisk energi fra Oslo Gass- og Elektrisitetsverker.

Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 mai 1930 inntatte betingelser.

11. Direktør Knud Dahl jr., Oslo.

(Tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Risør Træmassefabrikker).

Kgl. resol. av 23 mai 1930.

A/S Risør Træmassefabrikker dekker sitt behov for elektrisk energi ved kraftleie fra Aust-Agder kraftverk i henhold til de selskapet i medhold av den almindelige konsesjonslovs § 23 meddelte kraftleiekonsesjoner, hvorom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XII, side 5 ff., bind XIII side 113 ff. og 147 ff., bind XV side 90 ff. og bind XVI side 15 ff.

Ved skrivelse av 30 januar 1930 har høiesterettsadvokat Einar Grette innsendt andragende om tillatelse i henhold til den almindelige konsesjonslovs § 36

for direktør Knud Dahl jr. til å erverve aksjemajoriteten i A/S Risør Træmassefabrikker.

Andragendet er sålydende:

«Som juridisk konsulent for A/S Risør Træmassefabrikker og for Standard Wood Pulp Co. Ltd., London, der som panthaver i det nævnte selskaps eiendomme er interesseret i selskapet, tillater jeg mig at henvende mig til det ærede Departement i følgende anledning:

Det vil av den korrespondance som i de forløpne aar har været ført mellem det ærede Departement og advokat Arne Magnus være Departementet bekjendt, at aktierne i A/S Risør Træmassefabrikker er fordelt mellem generaldirektør Ragnvald Blakstad, eller nu hans dødsbo, direktør Arne Blakstad og fru Margareth Blakstad. Samtlige aktier er deponeret hos Standard Wood Pulp Co. Ltd. til sikkerhet for A/S Risør Træmassefabrikkers gjæld til det nævnte engelske selskap.

Efterat generaldirektør Blakstad er avgaat ved døden og efterat herr Arne Blakstad, der fremdeles er A/S Risør Træmassefabrikkers enedirektør, er traadt tilbage fra den daglige ledelse av fabriken, er der opstaat spørsmål om overførelse av aktierne paa nye hænder, idet de forandrede forhold ikke længer gjør det naturligt at aktierne eies av familien Blakstad. Det er da meningen at aktiemajoriteten skal overdrages til direktør Knud Dahl jr., c/o Myrens Værksted, Oslo, og de øvrige aktier skal fordeles mellem to andre personer, som senere vil bli utpekt. Formentlig vil da ogsaa direktør Knud Dahl jr., efterat overførelsen av aktierne har fundet sted, bli valgt til enedirektør i selskapet. Forøvrig kommer forholdet til at bli overensstemmende med den tidligere ordning, hvormed det ærede Departement er bekjendt, nemlig at aktierne forblir deponeret i London hos Standard Wood Pulp Co. Ltd.

Paa grund av de kraftleiekontrakter som A/S Risør Træmassefabrikker har indgaat og hvorpaa koncession til forskjellige tider er meddelt, trænges der ifølge

den almindelige konsessionslovs § 36 saavidt skjønnes konsesjon til overdragelse av aktiemajoriteten som ovenfor nævnt. Og jeg tillater mig herved at andrage om, at der meddeles herr direktør Knud Dahl jr. tillatelse til at erhverve aktiemajoriteten i A/S Risør Træmassefabriker.

Jeg tilføier, at aktiekapitalen som før er kr. 150 000,00 fordelt paa 300 aktier à kr. 500,00.»

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som efter å ha innhentet de nødvendige distriktsuttalelser under 9 april 1930 har anført følgende:

«Risør bystyre har i møte den 14 mars 1930 enstemmig uttalt at det intet har å innvende mot andragendet.

Fylkesmannen i Aust-Agder har i påtegningskrivelse av 22 mars 1930 anbefalt at andragendet innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Risør Træmassefabriker er meddelt følgende konsesjoner på leie av elektrisk energi:

1. Konsesjon av 23 januar 1925 på leie av inntil 1200 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.
2. Konsesjon av 22 oktober 1926 på leie av ytterligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.
3. Konsesjon av 22 desember 1926 på leie av inntil 4 200 el.HK. fra et projektert anlegg ved Kilandsfoss.
4. Konsesjon 9 november 1928 på leie av ytterligere inntil 3 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.
5. Konsesjon av 19 april 1929 på leie av inntil 3 000 kW. fra Aust-Agder Kraftverk. Denne konsesjon trer først i kraft efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Som følge av at selskapet sitter inne med disse konsesjoner kreves, ifølge erhvervslovens § 36 tillatelse for Knud Dahl jr. til å erhverve aktiemajoriteten på den måte som er nevnt i andragendet. Konsesjonene inneholder i og for sig in-

gen bestemmelse som antas å være til hinder for transaksjonen.

Hovedstyret har for sitt vedkommende intet å innvende mot at der gis direktør Knud Dahl jr. tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Risør Træmassefabriker og vil derfor anbefale at advokat Grettes andragende av 30 januar 1930 herom, blir innvilget.

Behandlet i hovedstyremøte den 8 april 1930.»

Departementet tillater sig angående A/S Risør Træmassefabrikkers nuværende aktiekapital og lånekapital å henvise til hvad der er anført i det til grunn for selskapets kraftleiekonsesjon av 9 november 1928 liggende departementets foredrag, se «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XV, side 90 ff.

Man finner i henhold til de foreliggende opplysninger og erklæringer med hovedstyret at der intet er å innvende mot at direktør Knud Dahl jr. gis tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i selskapet. Man antar derhos at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av særlige vilkår.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av den almindelige konsesjonslovs § 36 direktør Knud Dahl jr., Oslo, å erhverve aktiemajoriteten i A/S Risør Træmassefabriker.

12. Bergens kommune.

(Ytterligere fristforlengelse vedr. regulering av Samnangervassdraget).

Kgl. resol. av 23 mai 1930.

Ved kgl. resolusjon av 11 april 1913 blev der meddelt Bergens kommune tillatelse til å foreta en regulering av Samnangervassdraget i Hordaland på nærmere angitte vilkår. Fristene for arbeidets påbegynnelse og fullførelse blev satt til henholdsvis 11 april 1915 og 11 april 1920.

Ved kgl. resolusjon av 19 mai 1922 blev fristen for fullførelse av reguleringen forlenget til 11 april 1925, og ved kgl. resolusjon av 15 mai 1925 blev den ytterligere forlenget til 11 april 1930.

Angående disse resolusjoner tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» II s. 81 ff., IX s. 53 ff. og XII s. 30 ff.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse av 10 mai 1925 vedrørende andragende fra Bergens Elektrisitetsverk om ytterligere fristforlengelse.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Bergens Elektrisitetsverk har under 9 desember 1929 innsendt andragende sålydende:

«Ved kongelig resolusjon av 15 mai 1925 blev fristen for reguleringens fullførelse forlenget til 11 april 1930.

Reguleringsarbeidene pågår og reguleringen av Grøndalsvann og Kvittingsvann vil bli ferdige i løpet av høsten 1930.

Imidlertid gjenstår ennå den permanente regulering av Dukevannene, hvor der hittil kun er foretatt en 4 meters opdemning med en provisorisk tredam ved utløpet av øvre Dukevann.

For nedre og øvre Dukevann er der tillatt reguleringshøider av henholdsvis 21 og 24 meter.

Man skulde anta at reguleringsarbeidene her kan tilendebringes i løpet av en ny 5 års periode. Medvirkende til en forholdsvis lang arbeidstid blir de særlig vanskelige transportforhold til disse høitliggende vann (795 m. o. h.).

Arbeidet som kun kan foregå om sommeren, blir dessuten hvert år av mindre varighet enn det vilde ha vært på lavereliggende sted.

Under henvisning til foranstående tillater man sig å andra det ærede departement om at den fastsatte frist for fullførelsen av kommunens regulering av Samnangervassdraget må bli ytterligere forlenget til 11 april 1935.»

Kvam herredsstyre, hvem saken har vært forelagt, har i møte 19 desember 1929 enstemmig uttalt at det intet har å innvende mot omsøkte fristforlengelse.

Samnanger herredsstyre anbefaler i møte 1 februar 1930 likeledes enstemmig fristen forlenget. Det fremholdes at bygdefolk under ellers like forhold bør ha fortrinsrett til arbeide ved anlegget.

Overingeniøren for Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler under 25 februar 1930 andragendet innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Hordaland slutter sig til overingeniøren.

Hovedstyret finner — under henvisning til hvad ovenfor er oplyst — at man bør stille sig imøtekommende til andragendet og anbefaler dette innvilget.

Man tilråder at der likesom ved fristforlengelsen i 1925 henstilles til verket å søke arbeidsdriften oprettholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig samt at bygdens folk under ellers like forhold får fortrinsrett til arbeide. Å gå så langt som til å gjøre tillatelsen avhengig av vilkår i denne retning finner man ikke tilstrekkelig grunn til.

I henhold hertil tillater man sig å innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 15 mai 1925 fastsatte frist for fullførelse av Bergens kommunes regulering av Samnangervassdraget i Hordaland fylke forlenges med 5 år til 11 april 1935.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 9 mai 1930.»

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale den omsøkte fristforlengelse innvilget.

Man forutsetter på samme måte som ved den ved kgl. resolusjon av 15 mai 1925 innvilgede fristforlengelse at arbeidsdriften søkes oprettholdt i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig og at bygdens folk under ellers like forhold

får fortrinsrett til arbeide. Herom vil man rette henvendelse til søkeren.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 15 mai 1925 fastsatte frist for fullførelse av Bergens kommunes regulering av Samnangervassdraget i Hordaland fylke forlenges med 5 år til 11 april 1935.

13. Aktieselskapet Union (Union Co.).

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen).

Kgl. resol. av 13 juni 1930.

Ved kgl. resolusjon av 27 oktober 1922 blev der i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917 § 36 annet ledd meddelt Aktieselskapet Union (Union Co.) tillatelse til i forbindelse med nedskrivning av den ordinære aksjekapital til 3,6 mill. kroner å utvide sin grunnkapital ved utstedelse av preferanseaksjer til et beløp av 20 mill. kroner samt ved utstedelse av nye ordinære aksjer til et beløp av 3,4 mill. kroner, således at selskapets samlede grunnkapital utgjør 27 mill. kroner, fordelt på 135 000 aksjer à kr. 200,00.

Tillatelsen blev tilknyttet følgende betingelser:

- «1. Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre og representantskap skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.
2. Bestemmelsene i § 3 i selskapets vedtekter om eiendomsovergang av aksjene kan ikke forandres uten Kongens samtykke.
3. Selskapets skal senest innen utgangen av juni måned hvert år gjennom vedkommende overøvrighet innsende til Arbeidsdepartementet innberetning om mulige forandringer i styrets eller representantskapets sammensetning samt en ved den samlede bestyrelses underskrift betegnet fortegnelse over

selskapets aksjonærer med opplysning om disses statsborgerlige stilling og hvor mange aksjer de hver især eier.»

Den i betingelsenes post 2 nevnte § 3 i selskapets gjeldende vedtekter inneholder følgende bestemmelse, som i almindelighet vil utelukke overdragelse av aksjer til ikke norske statsborgere eller ikke helt norske selskaper:

«Enhver eiendomsovergang av aksjer må for å være gyldig overfor selskapet anmeldes for styret, som — uansett om vedkommende aksjer tidligere har tilhørt norske statsborgere eller ikke — har å nekte godkjennelse av eiendomsovergang av aksjer til ikke norske statsborgere eller selskaper eller til norske selskaper, hvis grunnkapital ikke er helt norsk, herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske bankaksjeselskaper.»

Under 20 mai 1930 har selskapet ved advokat J. Grøn Lund innsendt et andragende om tillatelse til påny å utvide sin grunnkapital.

Dette andragende er sålydende:

«Jeg tillater mig herved at andrage om at der med hjemmel av koncessionslovens § 36, 2. led maa bli meddelt Aktieselskapet Union (Union Co.), Oslo, kongelig tilladelse til at utvide sin grundkapital gjennom utstedelse av nye aktier.

Vedlagt følger en fullstændig avskrift av protokollen for den under 15. d. m. avholdte almindelige generalforsamling og de umiddelbart derefter avholdte særskilte generalforsamlinger for indehaverne av preferenceaktier og indehaverne av ordinære aktier. Styrets indstilling i saken og repræsentantskapets erklæring til generalforsamlingen følger protokollen. Disse dokumenter viser hovedtrækkene i nyordningen og hvad der har motivert den.

Av hensyn til aktielovens regler maa saken forelægges påny i en særskilt generalforsamling for indehaverne av ordinære aktier som er indkaldt til 5. juni førstk. Man kan sikkert regne med at

ordningen her vil bli endelig vedtatt. Andragende om kgl. tilladelse indsendes allerede nu for at tilladelsen eventuelt kan foreligge før den nye aktietegning forelægges offentligheten. Dette er tænkt gjort snarest efter generalforsamlingen 5. juni.

Da Union Co. senest blev tilført ny aktiekapital, blev tilladelse hertil søkt og meddelt ved kgl. resolution av 27. oktober 1922. I forbindelse med den meddelte tilladelse blev der foretatt enkelte ændringer i Union Co.s vedtægter. Jeg vedlægger et eksemplar av de nugjældende vedtægter og henviser til §§ 3, 2. led, 6, 1. led, 8, 1. led og 14. Av den aktionæropgave som i henhold til konsessionsvilkaarene senest blev indsendt gjennom fylkesmanden i Oslo den 15. d. m. vil fremgaa, at Union Co. fremdeles i realiteten er et helt norsk selskap og det samme vil bli tilfældet efter nyordningen, jfr. punkt 3 i den foreliggende beslutning.

Som bilag til mit andragende om kgl. tilladelse datert 8. juli 1922 fulgte en opgave over vandfaldsrettigheter tilhørende Union Co. og samarbeidende selskaper. De i opgaven indeholdte opplysninger er fremdeles rigtige bortset fra følgende ændringer: Ved Skotfos Bruk er sliperi A under gjenopbygning efter branden i februar d. a. og der regnes med nogen økning i den utbyggede vandkraft. Ved Embretsfos Fabrikker er den utbyggede vandkraft reducert med 80 HK. Endelig har A/S Klevfos Cellulose- & Papirfabrik i indværende måned kjøpt A/S Aadals Brugs eiendomme i Løten med tilhørende 16 m. faldhøide i Svartelven. Herav er 9 m. utbygget. Jeg henviser iøvrig til oppgaverne over den vandkraft Klevfos tidlige eier.

Jeg tør gaa ut fra at det er overflødig at vedlægge nogen ny fullstendig opgave over Union-selskapernes vandfaldsrettigheter.

Den foreliggende refinansieringsplan maa sees som et led i den sukcessive avvikling av forholdet mellem Union Co. og

selskapets likviderende bankforbindelse. Planen har paa forhaand været forelagt for Norges Bank og Finansdepartementet. Jeg tør henstille at den for kapitalutvidelsen fornødne kgl. tilladelse meddeles uten betingelser.»

Man vedlegger de i andragendet påberopte bilag samt en senere mottatt erklæring fra selskapets samtlige styremedlemmer om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Andragendet blev forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 4 juni 1930 har avgitt følgende uttalelse:

«Saken sees å ha vært forelagt en almindelig generalforsamling den 15 mai 1930 og umiddelbart derefter særskilte generalforsamlinger for innehaverne av preferanseaktier og av ordinære aktier. Det av selskapets styre med tilslutning av representantskapet fremsatte forslag om selskapets refinansiering blev her vedtatt, dog således at saken av hensyn til aktielovens regler må forelegges påny i en særskilt generalforsamling for innehaverne av ordinære aktier. Man kan, fremholdes det, sikkert regne med at ordningen vil bli endelig vedtatt av denne generalforsamling som er innkalt til 5 juni 1930.

Saken har likeledes vært forelagt Centralbanken for Norge som er enig i at tiden nu er inne til å ta det endelige løft til konsolidering av Unions kapitalforhold og som forutsettes av sitt tilgodehavende å konvertere optil kr. 7 300 000,00 i ordinære aktier.

Det således fattede vedtak går ut på:

1. Den nuværende ordinære aktiekapital kr. 7 000 000,00 nedskrives til kr. 700 000,00 fordelt på 35 000 aktier à kr. 20,00. Den rett som ifølge vedtektenes § 2 siste ledd tilligger innehaverne av de ordinære aktier til innen 30 november 1932 å kreve innløst preferanseaktiene efter pari kurs med

- tillegg av muligens gjenstående 7 pct. utbytte, bortfaller.
2. Den nuværende preferansekapital kr. 20 000 000 nedskrives til kr. 10 000 000 og konverteres i ordinær aktiekapital, idet hver preferanseaktie med utbyttekuponer fra og med 1926 ombyttes med 5 ordinære aktier à kr. 20,00.
  3. Aktiekapitalen utvides ved offentlig tegning av kr. 7 300 000,00 fordelt på 365 000 ordinære aktier à kr. 20,00, hvorefter selskapets aktiekapital vil bestå av kr. 18 000 000,00 fordelt på 900 000 aktier à kr. 20,00. De nuværende aksjonærer er fortrinsberettiget ved aktietegningen i forhold til antallet av sine aktier. Sådan fortrinsrett tilkommer dog ikke aksjonærer som etter vedtektenes § 3, 2net ledd er avskåret fra å erverve aktier. Den nye aktiekapital innbetales 1 juli 1930 og er for 1930 kun berettiget til halvt utbytte sammenlignet med de øvrige aktier.

Efter ovenstående forslags vedtagelse og fullbyrdelse vil etternevnte bestemmelser i selskapets vedtekter bli lydende som følger:

§ 2.

Aktiekapitalen er kr. 18 000 000,00 fordelt på 900 000 fullt innbetalte på navn lydende aktier. Enhver akties pålydende er kr. 20,00.

§ 13.

Som nuværende § 13 med utelatelse av 2net ledd.

Det er i det til grunn for styrets forslag liggende P. M. fra styrets næstformann disponent John Torgersen fremholdt at selskapet siden konstruksjonen i 1922 har vist betydelig fremgang. Den faste gjeld og bankgjelden er således bragt ned

fra kr. 55 155 000,00 pr. 31/12 1922
til » 33 074 000,00 » » 1929

idet bl. a. anleggenes bokførte verdi er gått ned

fra kr. 47 054 000,00 i 1922
til » 36 159 000,00 i 1929

og den bokførte verdi av beholdningene
fra kr. 19 409 000,00 i 1922
til » 11 105 000,00 i 1929

hvilket tillikemed fondsavsetning og utbytte alt har vært båret av selskapets driftsoverskudd i disse år. Likeledes er produksjonen ved forbedringer og moderniseringer i dette tidsrum øket med ca. 35 pct. samtidig som man har kunnet redusere arbeidsstyrken fra 2541 til 2041 mann.

De årlige driftsoverskudd har dog ikke vært tilstrekkelig til helt å bringe de i 1922 under den daværende lave kroneverdi stipulerte verdier ned til gullparitet, samtidig trenger selskapets anlegg delvis modernisering for å være på høide med den stedfunne utvikling i branchen.

Efter at kronen er gullfestet og stabilere prisforhold nu er inntrådt, synes — fremholdes det videre — en ytterligere konsolidering av den økonomiske stilling nødvendig, idet man neppe lenger kan regne med fortsatt ved driftsoverskudd å kunne optjene de bokførte overpriser på selskapets verdier og samtidig kunne stille i utsikt en rimelig forrentning av aktiekapitalen. En økonomisk konsolidering av selskapet vil også kunne lette omplasseringen av selskapets gjeld og influere på de betingelser man kan vente å få stipulert herfor.

Det avskrevne beløp kr. 16 300 000,00 tenkes anvendt til:

avskrivning på aktier m. v. ....
hos datterselskaper .... kr. 10 400 000,00
fyllning av reservefondet » 900 000,00
avsetning til et moderniseringsfond ..... » 5 000 000,00

kr. 16 300 000,00

hvorved, heter det, selskapets status vil gi et klart og nøkternt bilde av de i koncernet liggende verdier efter nutidens priser samtidig som der er åpnet adgang til den fornødne modernisering av anleg-

gene uten å forøke den bokførte verdi av disse.

Under henvisning til bl. a. vedtektenes bestemmelser (3, 6, 8 og 14) anføres det i søknaden at Union Co. fremdeles i realiteten er et helt norsk selskap og det samme vil bli tilfellet etter nyordningen, jfr. punkt 3 i det foreliggende vedtak. Der henvises videre til den i forbindelse med spørsmålet om kapitalutvidelsen i 1922 innsendte oppgave over vannfallsrettigheter tilhørende Union Co. og samarbeidende selskaper. Denne oppgave opplyses å være riktig fremdeles, bortsett fra at der ved Skotfoss Bruk regnes med nogen økning av den utbyggede vannkraft ved gjenopbygningen etter branden i februar i år, at den utbyggede vannkraft ved Embretsfoss er redusert med 80 HK. samt at A/S Klevfoss Cellulose- og Papirfabrik nylig har kjøpt A/S Aadals Bruks eiendommer i Løten med tilhørende 16 m. fallhøide i Svartelven, hvorav 9 m. er utbygget.

Det anføres endelig at den foreliggende refinansieringsplan må sees som et ledd i den suksessive avvikling av forholdet mellom Union Co. og selskapets likviderende bankforbindelse og at planen på forhånd har vært forelagt Norges Bank og Finansdepartementet.

Det henstilles at den fornødne kgl. tillatelse meddeles uten betingelser.

Der er innsendt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Hovedstyret henviser til sin skrivelse av 4 oktober 1922 angående spørsmålet om utvidelse av selskapets kapital. Nu er det altså spørsmål om en ytterligere konsolidering av selskapets stilling ved nedskrivning av den nuværende aksjekapital i forbindelse med utvidelse av aksjekapitalen. Denne siste er et ledd i avviklingen av forholdet mellom selska-

pet og Centralbanken for Norge som er forutsatt å overta inntil hele den nye kapital ved konvertering av sitt tilgodehavende. De norske interesser i selskapet er etter det foreliggende helt overveiende, se bl. a. vedtektenes § 3 i forbindelse med § 14.

Hovedstyret anbefaler tillatelse meddelt, jfr. erhvervslovens § 36.

Således som forholdene ligger an, finner hovedstyret likeså litt nu som i 1922 grunn til å foreslå bragt til anvendelse den adgang man har etter nevnte lovparagrafs 4de ledd til å betinge vederlagsfri overgang til staten etter en viss tid av de nye aksjer.

De mottatte dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 4 juni 1930.»

Departementet skal bemerke at den besluttede nedskrivning av selskapets aksjekapital ved avskrivning på aksjenes pålydende er å betrakte som inneholdende en regulering av verdiansettelsene overensstemmende med de endrede økonomiske forhold.

Den besluttede utvidelse av aksjekapitalen ved tegning av nye aksjer til et beløp av kr. 7,3 millioner er et ledd i den suksessive avvikling av forholdet til selskapets kreditor, Centralbanken for Norge.

Det bemerkes at refinansieringsplanen er enstemmig vedtatt på ny generalforsamling av de ordinære aksjers innehavere og således på lovlig måte vedtatt av selskapet.

Departementet finner i tilslutning til hovedstyret å kunne anbefale at Aktieselskapet Union (Union Co.) meddeles den ansøkte tillatelse til i forbindelse med nedskrivning av sin nuværende grunnkapital til kr. 10 700 000,00 å la kapitalen utvide med 7,3 mill. kroner i ordinære aksjer, således at den samlede aksjekapital vil utgjøre 18 mill. kroner fordelt på 900 000 ordinære aksjer à kr. 20,00.

Man vil anbefale tillatelsen gitt uten at der oppstilles ytterligere betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig således å
innstille:

Det tillates i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917 § 36, annet ledd Aktieselskapet Union (Union Co.) i forbindelse med nedskrivning av selskapets nuværende grunnkapital til kr. 10 700 000,00 å utvide grunnkapitalen med 7,3 mill. kroner i ordinære aksjer.

14. Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner.

(Regulering og overføring av Hagavatn og Burskogelven til Ognaelven m. v.).

Kgl. resol. av 27 juni 1930.

Ved kgl. resolusjon av 25de september 1914 blev der i medhold av lov av 4de august 1911 om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed tillatt Nærbø, Varhaug og Oгна kommuner å foreta en regulering og overføring av Helgåen til Ognaelven overensstemmende med en fremlagt plan.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind II, side 251—260.

Under 5te april 1929 har de ovennevnte 3 kommuners formannskaper inngitt følgende andragende til Kongen om tillatelse til delvis å regulere og overføre Hagavatn gjennom Burskog (en del av Fuglestadvassdraget) til Helgåen og videre til Ognaelven:

«På vegne av Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner søkes herved i henhold til reguleringsloven av 14de desember 1917 om tillatelse til delvis å regulere og overføre Hagavatnet gjennom Burskog (en del av Fuglestadvassdraget) i Oгна til Helgåen, i den hensikt å øke vannføringen for å sikre driften av Jærens Elektrisitetsverk, der er de tre kommuners felles elektrisitetsverk.

Ved denne regulering vil ydelsen kunne økes med 0,75 mill. kW.timer.

Vassdragets ydelse er nu beregnet til 2,05 mill. kW.timer; av vedlagte produk-

sjonsstatistikk fremgår, at forbruket har vært oppe i 2,78 mill. kW.timer. At vassdragets ydelse i de siste 5 år ligger så høit, må tilskrives den ekstraordinært store nedbør, dessuten er der hvert år også kjøpt energi fra Stavanger Elektrisitetsverk. Under almindelige forhold med normal nedbør, vil kW.time-produksjonen ikke kunne komme høiere enn ca. 2 mill., og resten, $\frac{3}{4}$ mill. kW.timer, må da kjøpes.

Plan for reguleringen og overføringens størrelse er vedlagt.

Vi tillater oss å henwise til kgl. resolusjon av 25de september 1914, hvori meddeles tillatelse til å regulere og overføre Helgåen til Ognaelven.

Under 5te juni 1918 innsendtes andragende om overføring av Fuglestadvassdraget til Ognaelven. Forutsetningen var den gang, at der ca. 200 m. nedenfor Rånetjern ved gården Aasane, i Fuglestadelvans hovedløp anbragtes en dam, og at Fuglestad-elven på dette sted overførtes til Helgåen. Spørsmålet om denne overføring er imidlertid for tiden stillet i bero. Dette andragende går derfor blott ut på å overføre en mindre del av Fuglestadvassdraget over i Ognaelven.

Kommunene er i besiddelse av samtlige vannrettigheter i Fuglestadvassdraget og Burskogvassdraget. Med endel opsittere på Eigeland i Bjerkreim har det ikke vært mulig å få istandbragt overenskomst. Det gjelder her en bruksrett til ålefiske mellom Hagavann og Voldskarvann. Grunneierens rettigheter har vi ervervet. Særskilt ekspropriasjonsandragende for denne rett innsendes vedlagt.

Med opsitterne rundt Bruvatn (Bjårvatn) har man inngått overenskomst, således at der erstattes efter skjønn, i tilfelle den omhandlede overføring skulde forårsake skade i Bruvatn.

Martin Kvalbein har forbeholdt sig rett til erstatning dersom overføringen skulde ha til følge sannflukt på hans eiendom.

Styret for elektrisitetsverket er enig i sådan overenskomst.

Med eierne langs Burskogvassdraget har man likeledes sluttet overenskomst, så-

ledes at den forvoldte skade ved overføringen erstattes etter skjønn.

Nogen skade for laksefisket i Ognaelven kan denne overføring av vann ikke ha, heller ikke kan der bli tale om jordskade for de ved Ognaelven liggende gårder, Lindtjørn, Hølland og Ognagård, da der ingen forandring eller utbygning vil finne sted i kraftstasjonen.

Det maksimale avløp fra kraftstasjonen vil således ikke forøkes, mens avløpet forøvrig vil bli noget jevnere. Rett til overføring av Fuglestadelven til Ognaelven er tidligere erhvervet for samtlige ovennevnte gårder.

I henhold til lovens § 10 nr. 2 andrar vi om at tillatelsen må gis oss på ubegrenset tid, som den også blev gitt oss i 1914, og at vi i henhold til § 11 nr. 7 må bli fritatt for avgift.

Som bilag medfølger:

Plan for overføring av Hagavannet gjennom Burskogvassdraget til Helgæen.

Omkostningsoverslag for overføringskanal med dam i Hagavannet.

Produksjonsstatistikk.

Oversiktskart 1:50 000 over nedslagsfeltene.

Oversiktskart 1:10 000 over Helgævassdraget og øvre del av Fuglestadvassdraget.

Plan av overføringskanal.

Plan av dam i Hagavannet (Osen) 1.

Plan av dam i Hagavannet (første byggetrin).»

Man vedlegger de med konsesjonsandragendet fulgte bilag.

Den i andragendet påberopte søknad om tillatelse til å ekspropriere en bruksrett til ålefiske mellom Hagavatn og Voldskarvatn er sålydende:

«På vegne av Ognagård, Varhaug og Nærbø kommuner søkes herved, i henhold til reguleringslovens § 16 p. 1, om tillatelse til å ekspropriere den endel opsittere på gården Eigeland i Bjenkreim tilliggende ålefiskerett mellom Hagavatn og Voldskarvatn.

Rettighetens erhvervelse er nødvendig

for utførelse av den i vedl. konsesjonsandragende ansøkte regulering. Grunneierens rettighet har vi innløst, videre bemerkes, at der ikke har vært drevet ålefiske på dette sted i de siste 30 år.»

Som tillegg til ovenanførte konsesjonsandragende har styret for Jærens Elektrisitetsverk under 26de april 1929 derhos innlagt til Kongen følgende andragende om konsesjon for en i 1920 foretatt overføring av Burskogvassdraget (en del av Fuglestadvassdraget) til Helgæen og videre til Ognaelven:

«Under henvisning til det av Ognagård, Varhaug og Nærbø kommuner den 8de april 1929 innsendte konsesjonsandragende for delvis regulering og overføring av Hagavatn, gjennom Burskog til Helgæen, søkes herved om konsesjon for den i 1920 foretatte overføring av Burskogvassdraget til Helgævassdraget.

Ved denne overføring er ydelsen øket med 0,2 mill. kW.timer.

Planen for reguleringen og overføringsstørrelse er vedlagt.

Vi henviser videre til det innsendte konsesjonsandragende, angående Jærens Elektrisitetsverks eiendomsforhold langs Burskogvassdraget.

Som bilag medfølger:

Plan for overføring av Burskogvassdraget.

Oversiktskart 1:5 000 over magasiner i Burskogvassdraget.

Plan for overføringskanal.

Plan for dam i Klemmetjørn.»

Man vedlegger de med sist anførte andragende fulgte bilag.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 7de oktober 1929 avgitt en uttalelse angående de omhandlede andragender. Hovedstyret anfører i denne uttalelse følgende:

«Ved kgl. resolusjon av 25de september 1914 fikk Ognagård, Varhaug og Nærbø kommuner tillatelse til å regulere og overføre Helgæen til Ognaelven for anlegg av kom-

munalt elektrisitetsverk. — Jæderens elektrisitetsverk. Manøvreringsreglement blev fastsatt ved kgl. resolusjon av 18de oktober 1915. I 1918 søkte kommunene om tillatelse til å overføre Fuglestadvassdraget, men denne plan blev opgitt. I 1920 foretok kommunene overføring av en liten del av dette vassdrag, nemlig 3,8 km.² av Burskogelvens 5 km.² store nedbørområde.

Verkets nuværende ydeevne — inkl. den nevnte del av Burskogelven — er opgitt til 2,05 mill. kWtimer motsvarende 355 døgn turbinHK. På grunn av ekstraordinær stor nedbør har ydelsen i de siste år vært oppe i 2,78 mill. kWt. Den utnyttede fallhøide er opgitt til 55 m. og maskininstallasjonen til to aggregater à 550 HK. For å dekke energibehovet har elektrisitetsverket de siste år måttet leie kraft fra Stavanger elektrisitetsverk for mellom kr. 3 750,00 og kr. 7 900,00 pr. år, efter en enhetspris av 3 øre pr. kWt.

For å øke verkets ydeevne, undgå å leie kraft og sikre driften, har kommunene planlagt og søker nu i henhold til enstemmige herredsstyrebeslutninger om tillatelse til delvis overføring av Fuglestadvassdraget, nemlig Hagavatn og dets 14,5 km.² store nedbørområde. Hagavatn ligger innen Oгна herred, mens vel halvdelen av nedbørområdet ligger innen Bjerkreim. Planen går ut på å regulere Hagavatn mellom kotene 191 og 192,75 m. o. h. Almindelig lavvannstand er opgitt å være på 192 og den effektive reguleringshøide å bli 1,5 m. Overføringen er forutsatt å skje ved en ca. 230 m. lang åpen kanal, avstengt ved dam med slippeanordning.

Regulerings- og overføringsanlegget er beregnet å komme på kr. 22 000,00 hvorav kr. 2 000,00 på reguleringsdammen. Kraftøkningen er angitt til 125 døgnHK.

Ifølge andragendet er de 3 kommuner i besiddelse av samtlige vannrettigheter i Fuglestadvassdraget og har ordnet sig i mindelighet med dem som berøres av foretagendet når undtas en bruksrett til ålefiske mellom Hagavatn og Voldskarvatn. Da denne rett er nødvendig for utførelsen søker kommunene særskilt om tillatelse til

å ekspropriere den, idet de opplyser at grunneiernes rettigheter er innløst og at der ikke er drevet ålefiske i de siste 30 år.

Videre søker kommunene i et tilleggsandragende om konsesjon på den allerede utførte overføring av Burskogelven hvor kommunene også eier alle rettigheter, og kraftøkningen er angitt til 35 turbinHK.

Ansøkerne fremholder at overføringen ikke vil bevirke nogen skade på laksefisket i Oгна eller nogen skade på jordeiendommer langs denne elv, da det maksimale avløp fra kraftstasjonen ikke vil bli øket. Videre anføres at flomløpene ved reguleringsanleggene i Helgæen er utført med Fuglestadvassdragets overføring for øie. Der søkes om tillatelse på ubegrenset tid og om fritagelse for avgifter. Det anføres at det er av stor betydning om arbeidet kunde bli satt igang inneværende sommer.

Ansøkernes forslag til manøvreringsreglement for Hagavatn går ut på tapning efter verkets behov og således at luken i overføringskanalen holdes stengt sålenge vanntilførselen fra Helgæen er tilstrekkelig til verkets drift.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Bjerkreim herredsstyre har i møte 14de mai 1929 enstemmig intet imot at ansøkingen innvilges. Mulig skade forutsettes erstattet ved overenskomst eller skjønn.

Rogaland fylkes elektrisitetsforsyning anfører under 29de mai 1929 bl. a. at energibehovet i de tre kommuner ved den søkte regulering og overføring helt vil kunne dekkes fra eget anlegg og anbefaler derfor andragendene innvilget. Likeledes anbefaler man forslaget til manøvreringsreglement og anfører at manøvreringen helt ut må kunne foretas efter elektrisitetsverkets behov, da ansøkerne eier alle vannrettigheter i Fuglestadvassdraget.

Hovedstyret skal bemerke:

Fordeelene ved den omsøkte regulering og overføring av Burskogelven og Haga-vatn representeres ved kraftinnvinningen som av ansøkerne er beregnet til 160 turbinHK. Etter her ved kontoret foretatte beregninger — materialet er forøvrig ufullstendig — antar hovedstyret at økningen vil bli større og antagelig dreie sig om 240 turbinHK. På den annen side står skaden og ulempene som etter det i saken opplyste må antas å bli ubetydelige.

Man antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Den til Jæderens elektrisitetsverk meddelte opprinnelige tillatelse av 1914 er gitt og betingelsene fastsatt i medhold av reguleringsloven av 1911. Hovedstyret anbefaler de samme betingelser for den nye tillatelse med de forandringer som er nødvendige etter loven av 1917.

Konsesjonen foreslås som vanlig for kommuner gitt på ubegrenset tid. Avgifter til stat og kommuner finner man i tilfelle å burde foreslå betinget med lovens minimumssatser kr. 0,10 pr. naturHK. til staten og kr. 0,10 til kommuner. Da reguleringen og overføringen foregår innen de interesserte kommuner og avgiftsbeløpene blir helt betydningsløse med disse satser har hovedstyret intet å innvende mot at ansøkerne inntil videre fritas for å erlegge avgifter, jfr. reguleringslovens § 11,7. Betingelse om kraftavståelse er tatt op etter lovens § 12,15 og med de ordinære 10 pct. til kommuner. Kraftavståelse til staten er der såvidt skjønnes ikke behov for.

Forøvrig trenger de opstilte betingelser antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Ansøkernes forslag til manøvreringsreglement finner hovedstyret bør suppleres med de vanlige bestemmelser om reguleringsgrenser og flomvannføring. Forøvrig har man intet å bemerke til det.

Utkast til betingelser og manøvreringsreglement på det anførte grunnlag blev av hovedstyret under 22de juni d. å. forelagt

ansøkeren som i svarskrivelse av 2den juli s. å. foreslår at betingelsenes post 5 om kraftavståelse utgår, da han mener at den ikke har nogen betydning. Likeledes foreslår han at post 2 om avgifter sløifes, såfremt der er løvlig adgang til det. I annen skrivelse av s. d. foreslår han en mindre vesentlig endring i utkastet til manøvreringsreglement.

I skrivelse av 12te s. m. meddelte man ansøkeren at hovedstyret antok at der ikke var adgang til å imøtekomme forslaget om å frafalle nevnte betingelser, samt at man ikke hadde noget å bemerke til den foreslåtte endring av reglementet.

Ansøkeren skrev under 5te august d. å. at han vedtar de opstilte betingelser, men bad samtidig om at spørsmålet om sløifning av de to poster blev tatt op til ny behandling i hovedstyret.

Efter reguleringslovens § 12,20 kan Kongen når det gjelder vannfall, som antas ved regulering ikke å kunne utbringes til mere enn 1 000 naturHK., frita for vilkårene i §§ 10—12, når kraften utnyttes til eierens eget behov for lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri eller bortleie til andre på lempelige vilkår i samme oiemed. Ifølge den plan som ligger til grunn for tillatelsen av 25de september 1914 er der påregnet en samlet regulert vannføring av 2,2 å 2,45 sm.³ motsvarende ca. 1 600 å 1 800 naturHK. i det 55 m. høie, utnyttede fall. Kraftmengden er følgelig for stor til at nevnte bestemmelse kan få anvendelse.

Imidlertid er det klart at bestemmelsen om kraftavståelse er helt upraktisk i et tilfelle som dette, hvor ansøkeren er en sammenslutning av kommuner som har kraftforsyning som formål. Skulde departementet finne at der er adgang til å stryke bestemmelsen, bør man derfor gjøre det.

Efter reguleringslovens § 11,7 kan Kongen helt eller delvis frita for avgift vannfall som utnyttes av norske kommuner til deres eget behov eller til innvånernes forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Det var

med hjemmel i denne bestemmelse at man i junimøtet besluttet å anbefale fritagelse inntil videre for å erlegge avgifter. Å sløife bestemmelsen helt har man vel heller ikke etter denne bestemmelse adgang til.

Utkast til betingelser og manøvreringsreglement vedlegges i undertegnet stand, likeledes gjenpart av hovedstyrets skrivelse av d. d. med bilag til Norsk Kunngjørelses-tidende.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 18de juni og 25de september 1929.»

Man vedlegger de i hovedstyrets skrivelse refererte uttalelser, nemlig:

1. Bjerkreim herredsstyres uttalelse av 14de mai 1929.
2. Uttalelse fra ingeniøren ved Rogaland fylkes elektrisitetsforsyning, datert 29de mai 1929.

Det av hovedstyret utarbeidede utkast til konsesjonsbetingelser hitsettes:

Hovedstyrets utkast

til betingelser for tilleggskonsesjon for Nærbø, Ognå og Varhaug herreder på regulering og overføring av Burskogvassdraget og Hagavatn til Ognå.

For nærværende tilleggskonsesjon gjelder de samme betingelser som fastsatt i kgl. resolusjon av 25de september 1914 angående tillatelse til regulering og overføring av Helgåen i den utstrekning disse betingelser kan finne anvendelse med følgende tillegg:

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Vassdragkonsesjoner — 6

2.

For den økning av vannkraften som innvinnnes ved overføringen erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. naturHK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. naturHK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som overføringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene og overføringen utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved overføringen innvundne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pct. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 5, skal, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonærene er forpliktet til å avgi til den kommune hvor kraftanlegget er be-

liggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, efter departementets bestemmelse, efterhvert som overføring skjer, inntil 10 pct. av den herved innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner, hvis interesser berøres av foretagendet, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke efterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft, såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften kan uttas fra kraftledning til nogen av

leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for de ansøkte reguleringer og overføringer er sålydende:

Hovedstyrets utkast

til tilleggsmanøvreringsreglement.

1.

H a g a v a t n.

Øvre reguleringsgrense kote 192,75 m. o. h.
Nedre — » 191,0 —

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øie at flomvannføringen i Fuglestadvassdraget såvidt mulig ikke forøkes.

3.

Sålenge tilførselen fra Helgåen ansees å være tilstrekkelig for driften av Jæderens elektrisitetsverk, holdes luken i overføringskanalen for Hagavatn stengt, hvorved tilsiget til Hagavatn går over overløpet ved vannets naturlige utløp.

4.

Når tilsiget fra Helgåen ikke gir tilstrekkelig driftsvannføring, begynner tappingen fra Hagavatn i så stor utstrekning som blir nødvendig for behovet og for hver gang efter ordre fra reguleringsanleggets eier.

5.

For damvokteren blir å utferdige instruks, som blir å godkjenne av departementet.

Man har forelagt saken for Landbruksdepartementet, som under 23de januar 1930 har avgitt sådan uttalelse:

«De med det ærede departements skrivelse av 16de d. m. mottatte dokumenter tilbakesendes hoslagt.

Inspektøren for ferskvannsfiskeriene har i en skrivelse hertil av 21de d. m. uttalt:

«..... at enhver forminskelse av vannføringen i de små jæderske lakselver kan få en ikke liten innflytelse på elvens laks- og sjørrettbestand, men da jeg går ut fra, at der under vassdragsskjønnet vil bli tatt tilbørlig hensyn hertil, kan jeg allikevel ikke fraråde at der av hensyn til laks- og sjørrettfisket i Fuglestadelv blir nektet kommunene Ogna, Varhaug og Nærbø tillatelse til å overføre Hagavatn, idet jeg går ut fra at nyttevirkingen av overføringen er av langt større betydning enn fisket i Fuglestadelv.»

Departementet henviser hertil.

Forøvrig foranlediger saken ingen bemerkning herfra.»

Videre har man innhentet følgende uttalelse fra Jærens og Dalanes fiskeristyre, datert 31te mars 1930:

«Under henvisning til vedlagte skrivelse fra hr. fylkesmannen i Rogaland, datert 26de mars d. å., angående regulering og overføring av Hagavatn m. v. i Fuglestadvassdraget til Helgåen og videre til Ogna meddeles at Fuglestadvassdraget betraktes som elv hvori laks ikke går op, hvorfor overføringen ingen betydning vil få for laksefiskets vedkommende. Det samme er tilfelle med Helgåvassdraget. Ognaelven er lakseelv, men da overføringen kun vil medføre en jevnere vannføring i denne elv nedenfor kraftstasjonen, kan det ikke skjønnes å være til skade for laksefisket eller for fiskens gang i elven, hvorfor fiskeristyret avgir følgende uttalelse:

Regulering og overføring av omhandlede vassdrag vil ingen ugunstig virkning få for laksens vedkommende.»

Departementet skal bemerke:

Ogna, Varhaug og Nærbø kommuner har for ca. 15 år siden i fellesskap utbygget et elektrisitetsverk i Ogna under navn

av Jærens Elektrisitetsverk, som forsyner de 3 herreder med elektrisk kraft til dekning av det almindelige borgerlige behov.

Kraftanleggets utbygning er foretatt i forbindelse med regulering og overføring av Helgåen til Ognaelven, hvortil konsesjon er gitt i 1914 i henhold til reguleringsloven av 4de august 1911.

Der var imidlertid allerede fra først av planlagt, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind II, side 251, når kraftbehovet var steget tilstrekkelig, ytterligere å overføre Fuglestadvassdraget til Helgåen (og videre til Ognaelven) til utnyttelse i samme kraftstasjon.

Der søkes nu om konsesjon på en regulering og overføring av Hagavatn i Fuglestadvassdraget samt på en i 1920 utført overføring av Burskogelven (bielv til Fuglestadelven).

Det heromhandlede reguleringsforetagende vil være av stor betydning for omhandlede distrikts elektrisitetsforsyning, idet det muliggjør en påkrevet utvidelse av det bestående anlegg. Utvidelsen vil derhos efter det foreliggende bidra til å bedre kommunenes og elektrisitetsverkets økonomi.

Den påregnede krafttilvekst i søkerens 55 m. høie fall antas av hovedstyret å ville dreie som om 240 turbinHK.

Sammenregnet med kraftinnvinningen ved den tidligere regulering og overføring vil den i reguleringsloven av 14de desember 1917 § 3, pkt. 2, litra d angitte konsesjonsfri grense bli overskredet.

Den skade og ulempe som vil bevirkes ved de omhandlede reguleringer og overføringer må efter det foreliggende antas å bli av mindre betydning.

Ansøkerne opplyser å ha ordnet sig i mindelighet med vedkommende grunneiere. Det opplyses videre at de eier samtlige vannrettigheter i Fuglestadvassdraget og Burskogelven. Der er ikke opnådd overenskomst med endel opsittere på gården Eigeland i Bjerkreim, som påberoper sig rett til ålefiske mellom Hagavatn og Voldskarvatn. Til innløsning av omhandlede fiskerett, som må antas å være «av liten

betydning i og for sig», jfr. lovens § 8 pkt. 2, vil der således i tilfelle måtte avholdes ekspropriasjon i henhold til reguleringslovens § 16.

Nogen skade for almene interesser skulde efter det foreliggende ikke stille sig hindrende for andragendets innvilgelse.

I henhold hertil antar departementet med hovedstyret at betingelsene for innvilgelse av regulerings- og overføringstillatelse efter lovens § 8, punktene 1 og 2 er tilstede og vil derfor anbefale at der meddeles de 3 kommuner konsesjon på regulering og overføring av Hagavatn og Burskogelven i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer. Man forutsetter som vanlig at departementet i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planen.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte, jfr. reguleringslovens § 6 pkt. 1.

Departementet er enig med hovedstyret i at de i ansøkernes første regulerings- og overføringskonsesjon av 1914 fastsatte betingelser såvidt mulig følges ved oppstillingen av vilkårene for den nu ansøkte konsesjon.

Da imidlertid endel av betingelsene i den tidligere konsesjon efter nuværende praksis og reglement utformes utførligere, vil man anbefale konsesjonen på den ytterligere regulering og overføring tilknyttet særskilte betingelser, overensstemmende med nedenstående utkast, hvori også er medtatt endel gjengse vilkår utover de av hovedstyret foreslåtte:

Utkast

til betingelser for tillatelse for Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner til regulering og overføring av Hagavatn og Burskogelven til Oгнаelven m. v.

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for

arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene kan ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som innvinnnes ved overføringen erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vannføring som overføringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene og overføringen utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved overføringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærenes tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonærene skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post, erlegges konsesjonærene for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi, beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonærene holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonærene skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonærene plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende anleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eiere.

9.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eiere har krav på godtgjørelse eller erstatning

for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eiere må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

10.

Reguleringsdammene blir å manøvrere etter et av Kongen utferdiget reglement. Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Ekspropriasjonsforretning kan ikke påbegynnes, forinnan manøvreringsreglement er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonshaverne pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

11.

Reguleringsanleggenes eiere skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonærene måtte la opta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

12.

Eierne skal uten vederlag for de av dem utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

13.

Konsesjonærene er forpliktet til å avgis til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, efter departementets bestemmelse, efterhvert som overføring skjer inntil 10 pct. av den for hvert vann-

fall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av foretagendet uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, efterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører regulerings- og overføringsanleggenes eiere eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eierne leier ut kraft og kraften kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eierne har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

14.

Konsesjonshaverne tilpliktes på forlangende av vedkommende departement å stille reguleringsanleggene tilhørende veier og broer til fri avbenyttelse for almenheten. Tvist avgjøres av departementet.

15.

Departementet kan under særlige omstendigheter meddele vannfalls- eller bruks-eier, som ikke er medeier i anleggene, tillatelse til å benytte det ved reguleringen tilveiebragte driftsvann, mot at han til anleggenes eiere erlegger en årlig godtgjørelse, som i tvilstilfelle fastsettes av departementet.

16.

Tillatelsen blir å tinglyse innen de tinglag, hvor anleggene er beliggende.

Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

17.

Konsesjonshaverne underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eiere etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

Som det vil sees, foreslås i utkastets post 1 konsesjonen gitt på ubegrenset tid i henhold til reguleringslovens § 10 pkt. 2.

Da skadevirkningene som følge av reguleringen og overføringen etter det oplyste må antas å bli forholdsvis små og bare Oгна herred (en av søkerne) berøres av reguleringsforetagendet, vil departementet med hovedstyret anbefale de årlige avgifter

til stat og kommuner satt til lovens minimumssatser kr. 0,10 og kr. 0,10 pr. natur-HK., jfr. utkastets post 2.

Departementet vil derhos anbefale at søkerne vannfall i medhold av lovens § 11 pkt. 7 inntil utgangen av året 1945 fritas for å erlegge de omhandlede avgifter. Fritagelsen antas å burde betinges av at kommunene bruker pågjeldende vannfall til almindelig elektrisitetsforsyning, jfr. den nedenfor formulerte innstilling.

I henhold til lovens § 12 pkt. 15 finner man å måtte anbefale betinget kraftavståelse til kommuner med den ordinære sats 10 pct., jfr. utkastets post 13.

Kraftavståelse til staten antas derimot å kunne sløifes. Betingelsen om fortrinnsvis anvendelse av norske varer er i utkastets post 5 formet overensstemmende med den i St. med. nr. 12, 1927 opstilte norm.

Reguleringsbetingelsene er iøvrig i det hele overensstemmende med tidligere meddelte mindre reguleringskonsesjoner til kommuner.

Bestemmelser om fattigfond i henhold til lovens § 12 pkt. 7 og om sikkerhetsstillelse etter § 12 pkt. 16 er således sløifet.

Idet man henviser til utkastets post 10, vil departementet anbefale det av hovedstyret foreslåtte og av søkerne vedtatte manøvreringsreglement utferdiget som gjeldende inntil videre.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner å foreta en regulering og overføring av Hagavatn og Burskogelven til Oagnaelven i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer og på vilkår overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 27de juni 1930 inntatte utkast.
2. Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner fritas i henhold til reguleringslovens § 11 pkt. 7 inntil utgangen av året 1945 for de i utkastets post 2 betin-

gede årlige avgifter til stat og kommuner under forutsetning av at pågjeldende vannfall av kommunene brukes til almindelig elektrisitetsforsyning.

3. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammene overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast.

15. A/S Hamang Papirfabrik.

(Tillatelse til leie av inntil 700 el. HK. fra A/S Glommens Træsliberi).

Kgl. resol. av 27 juni 1930.

Fra A/S Hamang Papirfabrik har departementet mottatt et andragende, dattert 14 mars 1930, om tillatelse til leie av inntil 700 el. HK. fra A/S Glommens Træsliberi.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 23 mai 1930 har avgitt følgende uttalelse:

«Med det ærede departements påtegning av 18 mars 1930 har man mottatt et andragende av 14 mars 1930 fra advokatene Brinch & Lyche på vegne av A/S Hamang Papirfabrik, Sandvika, om konsesjon på leie av inntil 700 el. HK. fra A/S Glommens Træsliberi.

Andragendet er sålydende:

«Paa vegne av A/S Hamang Papirfabrik, Sandvika, tillater vi os herved ærbødigst at andrage om at nævnte selskap meddeles konsesjon paa en kraftleiekontrakt med A/S Glommens Træsliberi omfattende indtil 700 HK. paa 5 aar fra 1 juli 1929.

Vi vedlægger en gjenpart av overenskomst av 18 december 1929 om ændringer i kontrakt og overenskomst av 15/18 februar 1911 samt gjenpart av sidstnævnte. Videre vedlægger vi erklæring fra selskapets styre i henhold til konsesjonsloven samt selskapets vedtægter med senere ændringer.

Kraften skal anvendes til drift av selskapets papirfabrik i Sandvika i Bærum. Denne bedrift sysselsætter ca. 180 funktionærer og arbeidere som for en stor dels vedkommende har egne boliger bygget ved selskapets hjælp ved garanti og laan.

Selskapes hele kapital (aktiekapitalen utgjør kr. 250 000,00) er norsk.

Ved dampcentral-anlæg kan der, uten at dette vil falde kostbarere i drift, fremstilles 1 000 HK, tilstrækkelig til dækning av alle fabrikkens behov. Det hertil fornødne kjeleanlæg haves.

Efter at være gjort bekjent med konsessionsbetingelserne agter fabrikken at opta til overveielse at gaa over til fremstilling av den nødvendige elektriske kraft ved dampcentralanlæg, hvis konsessionsbetingelserne skulde falde selskapet for byrdefulde.

Vi tør derfor andrage det ærede departement om at konsessionsbetingelserne blir gjort saa lempelige som mulig og henstiller spesielt, idet vi henviser til den A/S Tofte Cellulosefabrik meddelte konsesjon i 1924 («Meddelte Vassdragkonsesjoner» 1924 pag. 64), at avgift frafaldes.

Konsesjonen søkes for et tidsrum av 25 aar.»

De i andragendet påberopte dokumenter, hvoriblandt en erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, vedlegges.

Bærum herredsstyre har i møte den 4 april 1930 anbefalt at konsesjon meddeles.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke anfører i påtegning av 14 april 1930 til fylkesmannen at han intet har å bemerke til andragendet og foreslår at andragendet blir anbefalt innvilget.

Fylkesmannen har i påtegning av 15 april 1930 til Hovedstyret henholdt sig til overingeniørens uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Det fremgår av de foreliggende opplysninger at A/S Hamang Papirfabrik har under overveielse å bygge egen dampcentral istedetfor å leie den omhandlede elektriske energi fra A/S Glommens Træsliberi.

På grunn av det behov for damp til tørkning o. l. som er tilstede ved papirfabrikker kan elektrisk energi som bekjent fremstilles meget billig ved damp ved den slags bedrifter, således at elektrisitet frembragt ved vannkraft ofte har vanskelig for å konkurrere.

Under disse omstendigheter antar Hovedstyret at det ikke bør inntas nogen betingelse om avgift i den eventuelle konsesjon på det her omhandlede kraftleieforhold.

I henhold til det foran anførte vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Hamang Papirfabrik tillatelse til å leie inntil 700 el. HK. fra A/S Glommens Træsliberi på følgende betingelser som er akseptert av selskapet ifølge skrivelse av 15 mai 1930 fra advokatene Brinch & Lyche:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge kraftleiekontrakten av 18 desember 1929 mellom A/S Hamang Papirfabrik og A/S Glommens Træsliberi står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1954.

2. Styre.

Selskapets direksjon skal ha sitt sete her i riket og for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere bosatt i riket.

Selskapets administrerende direktør skal være en norsk statsborger bosatt her i riket.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det

for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvor til de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forut-

settes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter

erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 22 mai 1930.»

Man vedlegger et eksemplar av selskapets lover samt meddelelse av 11 mars 1930 om senere forandringer i samme, avskrift av kontrakt av 15/18 februar 1911 mellom selskapet og A/S Glommens Træsliberi, samt avskrift av overenskomst av 18 desember 1929 om forandringer i kontrakten.

Departementet finner etter det foreliggende å kunne anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles A/S Hamang Papirfabrik den ansøkte kraftleietillatelse.

Hovedstyret har foreslått tillatelsen tilknyttet endel av de vanlige betingelser. Der er dog ikke foreslått betinget avgift til stat eller kommuner, og der er heller ikke oppstillet betingelse om opsamling av fattigfond.

Departementet finner ikke tilstrekkelig grunn til i det foreliggende tilfelle helt å sløife avgifter. Man vil anbefale at der betinges en årlig avgift til staten av kr. 0,50 og anbefaler bestemmelsen herom gitt følgende form og inntatt som betingelse nr. 9:

«Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges fra konsesjonens datum en årlig avgift til staten av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. Avgiften kan inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.»

Forøvrig tiltrer man de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Der er avgitt erklæring av selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Hamang Papirfabrik å leie inntil 700 el. HK. fra A/S Glommens Træsliberi på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 juni 1930 inntatte betingelser.

16. Kvam kommune.

(Ytterligere fristforlengelse vedr. regulering av Kaldestadvassdraget).

Kgl. resol. av 27 juni 1930.

Ved kgl. resolusjon av 8 september 1922 blev der meddelt Kvam kommune tillatelse til å regulere Kaldestadvassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan bl. a. på betingelse av at arbeidet skulde være påbegynt innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullført innen en ytterligere frist av 5 år derefter, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IX side 87 ff., hvor den nevnte resolusjon er inntatt.

Ved kgl. resolusjon av 13 mars 1925 blev fristene for arbeidets påbegynnelse og fullførelse forlenget med 5 år til henholdsvis 8 september 1929 og 8 september 1934, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XII side 23 ff.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 5 juni 1930 har departementet mottatt et andragende fra Kvams kommunale elek-

trisitetsverk, datert 28 februar 1930, om ytterligere fristforlengelse.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Av den nu innkomne søknad hitsettes:

«Reguleringsarbeidet er ennå ikke begynt. Dette grunner sig derpå at vi fremdeles har så stor gjeld på vårt elektrisitetsverk at vi ikke har villet betyngne bygden med nye lån. Dertil kommer at folket i disse knappe pengetider ikke egentlig har hatt behov for mer elektrisk energi enn vårt nuværende verk kan skaffe.

Vi tillater oss i ærbødighet på ny å søke om lignende utsettelse med fristene som de der blev oss innvilget i 1925.

Det sier sig selv at vi til enhver tid har vår oppmerksomhet henvendt på at den nuværende dam holdes i forsvarlig stand.»

Kvam herredsstyre erklærer sig i møte 16 april 1930 enstemmig enig i det i andragendet fremholdte og støtter dette.

Overingeniøren for Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler under 29 s. m. andragendet innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Hordaland henholder sig til herredsstyrets og overingeniørens uttalelser.

Også Hovedstyret finner efter det foreliggende at man bør stille sig imøtekommende og anbefaler søknaden innvilget. Det antas heller ikke denne gang å være tilstrekkelig grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av betingelser.

Man tillater sig å innstille:

De ved kgl. resolusjon av 13 mars 1925 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av Kvam kommunes reguleringsarbeid i Kaldestadvassdraget forlenges med 5 år henholdsvis til 8 september 1934 og 8 september 1939.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 4 juni 1930.»

Departementet finner efter det foreliggende å burde anbefale de omhandlede frister forlenget med 5 år til henholdsvis 8 september 1934 og 8 september 1939.

Man antar med hovedstyret at der ikke er tilstrekkelig grunn til å gjøre fristforlengelsen avhengig av betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

De senest ved kgl. resolusjon av 13 mars 1925 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av Kvam kommunes reguleringsarbeider i Kaldestadvassdraget forlenges med 5 år henholdsvis til 8 september 1934 og 8 september 1939.

17. A/S Aura.

(Ytterligere 3 års forlengelse av fullførelsesfristen for reguleringsarbeider i Aura, Mardøla og Lilledalsvassdraget i Møre fylke).

Kgl. resol. av 27 juni 1930.

Ved kgl. resolusjon av 22 desember 1913 blev der meddelt Aktieselskapet Aura tillatelse til å erhverve vannfall i Aura, Mardøla og Lilledalsvassdraget, Møre fylke, samt å foreta reguleringsarbeider i de nevnte vassdrag bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum og ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen ytterligere 5 år deretter.

Ved kgl. resolusjon av 10 september 1915 blev ovennevnte frister forlenget med 1 år eller henholdsvis til 22 desember 1916 og 22 desember 1921.

Ved kgl. resolusjon av 28 september 1923 blev derefter fristen for fullførelse av selskapets utbygnings- og reguleringsarbeider forlenget således at selskapets

arbeider skulde være fullført og anleggets drift påbegynt innen 22 desember 1925.

Ved kgl. resolusjon av 22 desember 1926 er endelig fullførelsesfristen forlenget til 22 desember 1929.

Fra A/S Aura har man mottatt et andragende av 20 april 1928 om en ytterligere forlengelse av fullførelsesfristen i 5 år.

Andragendet blev forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som ved skrivelse av 27 november 1928 har avgitt sådan uttalelse:

«I det nu foreliggende andragende om ytterligere fristforlengelse anfører selskapet at det fremdeles ved hjelp av sin bankforbindelse vedlikeholder anlegget og utreder de utgifter der påligger dette efter konsesjonen. Videre at der er nedlagt meget arbeide og anvendt adskillige penger for å få anlegget fortsatt, dog foreløbig uten noget resultat. Selskapet søker om en ytterligere forlengelse av fristen for fullførelse med 5 år til 22 desember 1934.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i det vesentlige følgende resultat:

Lesja herredsstyre anbefaler i møte 21 mai 1928 enstemmig andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Oppland og overingeniøren for elektrisitetsforsyningen anbefaler likeledes andragendet.

Eirisfjord og Vistdal herredsstyre uttaler i møte 23 mai 1928 mot 1 stemme: «Skjønt man har oplevet adskillige skuffelser med hensyn til utsiktene for en nyttiggjørelse av A/S Auras vannrettigheter innen herredet, kan man vel heller ikke nu motsette sig en rimelig forlengelse av fristen for fullførelsen.» Minoriteten var imot enhver innrømmelse fra herredsstyrets side som følge av selskapets holdning likeoverfor eikesdølene.

Sunndal herredsstyre har behandlet saken i møte 29 mai 1928 og anbefaler enstemmig en fristforlengelse av 3 år under forutsetning av at selskapets andragende om tilleggskonsesjon på overføring m. v. innvilges og at selskapet oppfyller sine samtlige forpliktelser såvel til kommunen som private.

Grytten herredsstyre anbefaler i møte 7 mai 1928 enstemmig andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Møre anbefaler under 30 juni 1928 at A/S Aura tilståes en ytterligere fristforlengelse på 3 år.

10 opsittere i Lilledalen protesterer under 11 juni 1928 mot at andragendet innvilges og anmoder om departementets bistand til å få satt igjennem deres kontraktmessige rettigheter, spesielt forpliktelse til levering av gratis kraft, idet de ellers står overfor nødvendigheten av å tvinge sine krav igjennem ved prosess, hvad der vil medføre årelangt arbeide og meget store utgifter.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Forholdene for selskapet har etter det oplyste ikke endret sig noget vesentlig siden spørsmålet om fristforlengelse forrige gang blev behandlet. Selskapet nærer nu håp om at innvilgelse av det under behandling værende andragende om tilleggskonsesjon på overføring m. v. vil gjøre det mulig å tilveiebringe kapital til anleggsarbeidets fortsettelse.

Hovedstyret finner også denne gang grunn til å anbefale at man stiller sig imøtekommende. Anleggsarbeidet har vært drevet i Lilledalsvassdraget i årene 1913—19, hvorunder blev anvendt til innkjøp av eiendommer og arbeidsdrift ca. 16 mill. kr., hvortil kommer renter. Den nuværende verdi av denne del av anlegget er satt i 10 mill. kr. Der gjenstår arbeider i Lilledalsvassdraget for vel 9 mill. kr.

Efter det siste overslag for samlet utbygning av Aura og Lilledalselven gjenstår videre arbeider for Auraelvens utbygning for henved 30 mill. kr. Det ansees under disse omstendigheter hensiktsløst å innskrenke fristforlengelsen til 3 år som foreslått av fylkesmannen i Møre og Sunndal herredsstyre.

Det i protestskrivelsen fra opsitterne i Lilledalen omhandlede spørsmål om deres kontraktmessige krav på å få kraft levert fra selskapets provisoriske kraftstasjon er også reist i saken om tilleggskonsesjon. I skrivelse av 28 august 1928 har A/S Aura fremholdt at det har forstått samtlige sine kontrakters bestemmelse om leveranse av kraft derhen at dette krav først kan fremsettes når vannfallet i Lilledalen er utbygget med den store kraftstasjon. I halvparten av kjøpekontraktene står der spesiell bestemmelse herom, i de øvrige er intet anført om spørsmålet. Kraftstasjonen i Lilledalen kan om vinteren kun yde ca. 300 HK. med nuværende regulering. Selskapet har gitt innbyggerne anledning til å kjøpe kraft, sålenge den ikke trenges til anleggsarbeidet, for 20 øre pr. kWt., men kan ikke strekke sig lenger av hensyn til forholdet om vinteren. Under disse omstendigheter finner hovedstyret ikke å kunne anbefale fristforlengelsen gjort avhengig av kraftleveranse til opsitterne i Lilledalen, hvis mulige kontraktmessige krav på selskapet forøvrig formentlig må løses ad rettslig vei.

I det hele er man kommet til at der nu som forrige gang ikke bør oppstilles betingelser.

Man tillater sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 22 oktober 1926 fastsatte frist for fullførelse av A/S Auras utbygnings- og reguleringsarbeider forlenges til 22 desember 1934.

Man vedlegger de i saken innhentede uttalelser.

Behandlet i møte den 24 november 1928.»

Departementet skal bemerke at man for tiden har under behandling et av A/S Aura inngitt andragende angående endring i selskapets reguleringskonsesjon.

Selskapet søker om 1) tillatelse til samlet utnyttelse av Lilledalselven og Aura med kraftstasjon i Lilledalen og 2) tillatelse til utnyttelse av Mardøla og nederste del av Aura (nedenfor Lillevatn) i kraftstasjon ved Eikisdalsvatn.

Selskapet mener at vassdragenes utnyttelse må foregå etter de således endrede utbygningsplaner, idet det neppe vil lykkes å få den nødvendige kapital interessert for en utnyttelse etter de i konsesjonen av 1913 fastlagte planer.

Departementet finner i henhold til de foreliggende uttalelser å kunne anbefale at fristen for fullførelse av anleggene forlenges. Man antar imidlertid at der bare bør innrømmes en såvidt lang utsettelse at statsmyndighetene innen den nye frists utløp kan ha tatt stilling til selskapets andragende om endring i reguleringskonsesjon, idet avgjørelsen av denne sak synes å ville få avgjørende betydning for om utbygningen av vassdraget overhode kommer istand. I henhold hertil vil departementet anbefale fristen for fullførelse forlenget med 3 år til 22 desember 1932. Skulde selskapet få sitt andragende om endring av konsesjonen innvilget, går man ut fra at spørsmålet om fullførelsesfristen samtidig optas til fornyet behandling.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 22 oktober 1926 fastsatte frist for fullførelse av A/S Auras utbygnings- og reguleringsarbeider forlenges således at selskapets arbeider må fullføres og anleggets drift være påbegynt innen 22 desember 1932.

18. Egersund kommune.

(Ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget).

Kgl. resol. av 27 juni 1930.

Ved kgl. resolusjon av 7de september 1923, fornyet ved kgl. resolusjon av 10de oktober 1924, fikk Egersund bykommune tillatelse til å foreta regulering av Botnevatn, Teksevatn, Gyavatn og Øygreivatn i Hellelandsvassdraget i Rogaland på nærmere angitte vilkår.

Man tillater sig herom å henwise til «Meddelte vassdragkonsesjoner» X s. 75 ff.

Fra Egersund kom. E. V. har departementet mottatt et andragende, datert 27de juli 1928, om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget ved 4,0 m. opdemning av Sletheivatn.

Andragendet er sålydende:

«I henhold til kongelige resolusjoner av 7de september 1923 og 10de oktober 1924 angående tillatelse til å regulere Hellelandsvassdraget har Egersunds kommune latt avholde ekspropriasjonsskjønn. De erstatningsbeløp, der blev fastsatt ved skjønnet er utbetalt til de skadelidende grunneiere.

På grunn av Hellelandsvassdragets lange utstrekning og ringe dybde tar opprensningen av vassdraget når det er tilfrosset under lange frostperioder så lang tid, at man under disse perioder er nødt til å innskrenke spenningen til stor skade for Egersunds industri. Det skal således nevnes, at A/S Egersunds Fayancefabriks Co., der er byens største bedrift, i løpet av den nærmeste fremtid akter å gå over til elektrisk brenning i tilfelle den kan gjøre regning på konstant spenning ved inntredende frostperioder.

Under disse omstendigheter har man funnet det nødvendig å få et reservebasseng i kraftstasjonens umiddelbare nærhet til benyttelse under langvarige frostperioder. Et sådant reservebasseng vil selvfølgelig også kunne komme til stor nytte under langvarige tørkeperioder.

Ved å regulere Sletheivann (Migar-

vann) vil man få et sådant reguleringsbasseng på 0,7 mill. m.³. Da konsesjonsandragendet vedkommende regulering av Hellelandselven i sin tid innsendtes blev «Migarvann» ikke medtatt i andragendet, hvorfor man ikke har tillatelse til å regulere dette vann. Med hensyn til Sletheivannets (Migarvanns) beliggenhet, nedslagsfelt og regulering samt Sletheifallets (Migarens) fallhøide henvises til bil. 2.3.1 og 4 A.B.D.E. og G. hermed.

Som det av bilag 2 og 4 A vil sees munner utløpet fra Sletheivann, Migaren, ut i Øgreidvann. I det ved kongelig resolusjon av 7de september 1923 (bilag 5) fastsatte reglement for manøvrering av reguleringsdammer i Hellelandsvassdraget blev bl. a. reguleringsgrensen for Øgreidvann bestemt således:

Øverste reg.gr.	Nederste reg.gr.	Reg.høide i m.
81,9	80,5	1,4

Som det av det i bilag 4 under G. inn-tatte forslag til reguleringsreglement for Sletheivann vil sees, vil reguleringen av dette vann ikke bevirke nogen overskridelse av det ved kongelig resolusjon av 7de september 1923 fastsatte manøvreringsreglement og vil således grunneierne langs Hellelandsvassdraget ikke få noget krav på erstatning i anledning reguleringen av Sletheivann. Med hensyn til grunneierne langs Sletheivann og langs utløpet fra Sletheivann til Øgreidvann henvises til bilag 6—9 hvorav vil sees, at grunneierne har håndgitt sine rettigheter til Egersunds kommunale Elektrisitetsverk.

Som det fremgår av bilag 4 F. vil der ved en eventuell opdemning kun bli satt under vann ca. 8 mål utmark.

Det i bilag 7—8 omhandlede fiske er av meget liten verdi.

Nogen skade på almene interesser eller på dyrket jord, skog eller annen eiendom eller eiendomsherlighet enn ovenfor nevnt vil reguleringen ikke bevirke.

Under henvisning til ovenstående tillater Egersunds kommunale Elektrisitetsverk sig å andra om tillatelse til å regulere Sletheivann i Egersunds landsogn og Helleland

overensstemmende med bilag 1—4 hermed ved å opdemme det 4 meter.»

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 22de mai 1930 har avgitt sådan uttalelse:

«Det Kongelige Departement har under 1ste august 1928 oversendt hovedstyret til uttalelse andragende fra Egersund kommunale elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Sletheivann i Hellelandsvassdraget i Eigersund og Helleland herreder. I sakens anledning tillater man sig å anføre:

Ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 fikk Egersund bykommune tillatelse til å regulere Botnevatn, Texevatn, Gyvatn og Øygreidvatn i Hellelandsvassdraget i nærmere angitt utstrekning. Det nu foreliggende andragende går ut på tillatelse til å regulere Sletheivatn ved 4,0 m. opdemning.

Andragendet begrunnes med at det har vist sig nødvendig å få et reservebasseng nær kraftstasjonen til benyttelse under langvarige frostperioder, idet man nu på grunn av de lokale forhold i vassdraget i slike perioder er nødt til å innskrenke spenningen til stor skade for Egersunds industri. A/S Egersunds Fajancefabrik, der er byens største bedrift, akter i den nærmeste fremtid å gå over til elektrisk brenning i tilfelle den kan gjøre regning på konstant spenning ved inntredende frostperioder.

Sletheivatn som ligger umiddelbart ovenfor og i et tilløp til Øygreivatn, oppgis å ligge på kote 148,4 m. o. h. og ha en størrelse på 0,16 km.². Det innvundne magasinet som også vil komme til nytte under langvarige tørkeperioder oppgis til 0,7 mill. m.³ og det neddemmede areal til ca. 8 dekar, bestående av utmark. Det fiske som foregår i vannet opplyses å være av liten verdi og erstatning for eventuell skade på dette fiske er innbefattet i den med rettighets-haverne ifølge vedlagte håndgivelser omforenede erstatning. Det anføres at reguleringen ikke vil bevirke nogen skade på almene interesser eller på dyrket jord, skog eller annen eiendomsherlighet forøvrig. Om-

kostningene for reguleringsdammen er beregnet til kr. 4 000,00.

Der medfølger forslag til manøvreringsreglement som i hovedsaken går ut på at vannslipningen vil bli utført periodisk til påfylling av Øygreivatn ved plutselig inntredende frost eller ved langvarig tørke.

Eigersund herredsstyre anbefaler i møte 27de oktober 1928 enstemmig andragendet innvilget, idet det gjør oppmerksom på at kommunen eier fall nedenfor Øygreifoss og muligens i fremtiden kommer til å bygge det ut. Det mener derfor at der i konsesjonen må inntas bestemmelse om at vannslipningen også må foregå med dette vannfalls tarv for øie.

Helleland herredsstyre anbefaler i møte 30te november 1928 enstemmig andragendet.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Rogaland med tilslutning av fylkesmannen anbefaler andragendet og anfører at der i konsesjonen bør inntas sådan bestemmelse om vannslipningen som av Eigersund herredsstyre foreslått.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Reguleringstillatelsen av 7de september 1923 omfatter 5 sjøer i Hellelandsvassdraget med samlet magasin 30,8 mill. m.³. Vannføringsøkningen i N. Øygreifoss, som forsyner Eigersund med kraft var angitt til 3,09 sm.³ med en kraftøkning på ca. 2 000 natur-HK. Den nu ansøkte ytterligere regulering i Sletheivatn medfører vannføringsøkning 0,08 sm.³ og kraftøkning 50 natur-HK. i samme fall. Etter det foreliggende skulde skaden og ulempen ved den ytterligere regulering være helt uvesentlig.

Fordelene ved reguleringen består først i den nevnte direkte kraftøkning på 50 natur-HK. Dernæst er det anført å være av vesentlig betydning i frostperioder å ha dette magasin så nær kraftstasjonen, såvel av hensyn til Eigersunds nuværende som fremtidige kraftbehov.

Hovedstyret er kommet til at skade og ulempe er av mindre betydning i sammenligning med fordelene og anbefaler den ansøkte tillatelse gitt.

Betingelsene antar man bør være de samme som blev fastsatt ved tillatelsen av 7de september 1923 til regulering av Hellelandsvassdraget. Den bør utløpe samtidig for den nye regulering, altså 50 år fra 7de september 1923 for vannfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner. Avgiftene er kr. 0,50 og kr. 0,50 henholdsvis til stat og kommuner, kraftavståelse 10 pct. til kommuner og 5 pct. til staten.

I Hovedstyrets utkast til ny utforming av manøvreringsreglement er i punktene 1 og 2 inntatt de fornødne data og bestemmelser om Sletheivatn, forøvrig er utkastet overensstemmende med det ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 fastsatte reglement. Hovedstyret finner ikke ved denne leilighet å kunne anbefale inntatt i reglementet bestemmelse om tapning med hensyn på Eigersunds nedenforliggende fall. Dette spørsmål forutsettes opptatt senere dersom det blir aktuelt.

Hovedstyret meddelte under 1ste mai 1929 ansøkeren at man vilde anbefale den ansøkte tillatelse meddelt på forannevnte betingelser og utbad sig ansøkerens mulige bemerkninger. Samtidig vedlagdes hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement.

I skrivelse av 19de oktober 1929 henstiller ansøkeren at utkastet til reglement endres forsåvidt angår Sletheivatn. Hovedstyret har i møte 23de oktober 1929 intet hatt å innvende herimot.

Vedliggende utkast til manøvreringsreglement — som er opstillet overensstemmende hermed — er vedtatt av ansøkeren under 9de april 1930. Videre er reguleringsbetingelsene vedtatt under 9de mai s. å.

Sakens dokumenter vedlegges, likeledes gjenpart av hovedstyrets skrivelse av d. d. med bilag til Norsk Kunngjørelses-tidende.

Behandlet i møte den 30te april og 23de oktober 1929.»

Departementet antar efter de foreliggende opplysninger om skadevirkningene som følge av den påtenkte regulering og om den ved samme påregnelige kraftøkning, at foretagendet ikke går inn under reguleringsloven av 14de desember 1917, jfr. lovens § 3. Andragendet vil således bli å bedømme efter vassdragsloven av 1ste juli 1887.

Man antar efter det oplyste at interesser av almen betydning vil befordres ved foretagendet og at lovens betingelser for meddelelse av den ansøkte tillatelse er tilstede. Departementet vil derfor anbefale andragendet innvilget.

Man antar med hovedstyret at der bør settes betingelser for en eventuell tillatelse overensstemmende med de ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 fastsatte, dog således at bestemmelsen om bruk av norske varer avfattes overensstemmende med Stortingets beslutning av 4de juli 1927. I henhold hertil foreslår man opstillet følgende betingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 7de september 1923.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre

eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Bestemmelsen om innløsning må være meldt eierne 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreder efterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

Før overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15

— femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fra- drag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjort eiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmelighet eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget, som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved av-

gjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. Norske statsborgere, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes, før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Såsnart der iverksettes utbygning av fall ovenfor Øygreivatn, kan departementet forlange at vannslipningen foregår med dettes (disses) tarv for øie. Inntil denne tid kan den utføres til fordel for kraftanlegget i Nedre Øygreidfoss, dog således at de hittidige flomvannføringer såvidt mulig ikke forøkes.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner — derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer — efterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som avgitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente

av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggenes eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier.

23.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort når og i den utstrekning dette går over til staten i henhold til post 1 eller innløses efter post 2.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyret har efter forhandling med ansøkeren opstillet følgende utkast til nytt manøvreringsreglement for reguleringsdammene i vassdraget:

Hovedstyrets utkast

til reglement for manøvrering av reguleringsdammene for Hellelandsvassdraget.

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øvre reg.gr.	Nedre reg.gr.	Reg.høide i m.
Botnevatn	325,5	314,5	11,0
Texevatn	182,3	178,5	3,8
Gyavatn	156,0	153,5	2,5
Øygreivatn	81,9	80,5	1,4
Sletheivatn	152,4	148,4	4,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Vannstanden i Texevatn må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at det manøvrerbare flomløp er helt åpnet.

Vannstanden ved regulerings- og inntaksdammen på Nedre Øygreifoss må ikke overstige kote 81,9 uten at det manøvrerbare flomløp er helt åpnet.

2.

Så snart der iverksettes utbygning av fall ovenfor Øygreivatn kan departementet forlange at vannslippingen skal foregå med dettes (disses) tarv for øie. De nærmere regler etter hvilke dette skal skje blir senere å bestemme. Inntil denne tid kan magasinene disponeres etter det ved Nedre Øygreifoss utbyggede anleggs behov, dog således at de tidligere flomvannføringer såvidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må de naturlige lavvannføringer forminskes til skade for andre rettigheter. Dette gjelder ikke for avløpet fra Sletheivatn der kan holdes helt avstengt.

3.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere, som godtas av vedkommende departement.

Damvokterne skal efter vedkommende

departementets bestemmelse ha bolig i nærheten av dammene og ha telefon.

4.

Det skal påsees at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammenes manøvrering, avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v.

Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen efter at vannfallseierne og de interesserte kommuner har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet vil anbefale manøvreringsreglement fastsatt som gjeldende inntil videre overensstemmende med dette utkast, idet bemerkes at man er enig med hovedstyret i at der ikke i reglementet inntas bestemmelse om tapning med hensyn på Eigersunds nedenfor Øygreifoss liggende ennu ikke utbyggede fall.

Spørsmålet om tapning med hensyn på dette fall forutsettes i tilfelle optatt senere.

I henhold til det anførte tillater man man sig å

innstille:

1. Det tillates i medhold av § 25 i vassdragsloven av 1ste juli 1887 Egersund kom. E. V. å foreta en ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget i Rogaland i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27de juni 1930 inntatte betingelser.
2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammene i vassdraget overensstemmende med det i samme foredrag inntatte utkast.

19. «Chr. Michelsens Fond».

(Tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Vignæs Kobberverk og i A/S Porsa).

Kgl. resol. av 4 juli 1930.

På Chr. Michelsens dødsbos vegne har advokat Herman Christiansen søkt om tillatelse til at aksjemajoriteten i A/S Vignæs Kobberverk og i A/S Porsa overgår fra boet til «Chr. Michelsens Fond».

Andragendet er inntatt i etterstående, av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning avgitte uttalelse, datert 5 juni 1930:

«Det kongelige departement har med påtegningskrivelser av 14 og 22 januar og 16 april d. å. oversendt hovedstyret til uttalelse et fra advokat Herman Christiansen på vegne av Chr. Michelsens dødsbo innkommet andragende m. v. angående ovenstående.

Andragendet som er datert 4 januar 1930 lyder så:

«På vegne av Chr. Michelsens dødsbo andrar jeg herved om tillatelse til at aktiemajoriteten i A/S Vignæs Kobberverk og i A/S Porsa Kobbergruber, hvilke aktiemajoriteter nu tilhører boet, må overgå til «Chr. Michelsens Fond».

A/S Vignæs Kobberverk har ved kgl. resolusjon av 12 mars 1915 fått tillatelse til å igangsette regelmessig bergverksdrift m. v. på visse forekomster på Karmøen i Avaldsnes herred på nærmere betingelser, hvorav hitsettes:

§ 1.

Selskapets aktier skal lyde på navn og til enhver tid være på norske hender. Selskapets bestyrelse skal ha sitt sete her i landet og utelukkende bestå av norske statsborgere. Aktiemajoriteten må ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke tilhøre nogen som forøvrig driver bergverksdrift her i riket, eller som sitter inne med aktiemajoriteten i noget annet selskap, som driver bergverksdrift her i riket.

A/S Porsa Kobbergruber har ved kgl. resolusjon av 4 august 1916 fått tillatelse til å igangsette regelmessig bergverksdrift m. v. på visse forekomster i Kvalsund herred i Finnmarken, på nærmere betingelser, hvorav likeledes hitsettes:

§ 1.

Selskapets aktier skal lyde på navn og til enhver tid være på norske hender. Selskapets bestyrelse skal ha sitt sete her i landet og utelukkende bestå av norske statsborgere. Aktiemajoriteten må ikke tilhøre nogen som forøvrig driver bergverksdrift her i riket eller som sitter inne med aktiemajoriteten i noget annet selskap, som driver bergverksdrift her i riket.

Ennvidere har dette selskap ved kgl. resolusjon av 10 november 1916 fått tillatelse til å erverve Nedre Porsa Vannfall på betingelser hvorav hitsettes:

§ 1.

Selskapets aktier skal lyde på navn. Aktiene skal ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn Staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende departements tillatelse norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aktiebrevene i det norske, tyske, engelske og franske sprog.

Det vil sees av foranstående gjengivelse av de respektive konsesjonsbetingelser at der i begge selskaper trenges dispensasjon fra bestemmelsen om «nogen som forøvrig driver bergverksdrift her i riket». For A/S Porsa Kobbergruber kreves dessuten særskilt tillatelse fordi norske milde stiftelser formentlig ikke uten videre er å likestille med norske statsborgere.

«Chr. Michelsens Fond» vil være det ærede departement så vel bekjent at det turde være overflødig å redegjøre nærmere for dets organisasjon og dets formål. Det er en hel norsk stiftelse med norsk bestyrelse og med almennyttig formål.

Til bedømmelse av saken forøvrig kan opplyses at eksporten fra Vigsnæs i 1929 har dreiet sig om ca. 15 000 tonn kis og at eksporten fra Porsa i 1930 vil dreie sig om ca. 900 tonn konsentrat. Det er altså således forholdsvis mindre affærer det gjelder.

De ovenfor citerte konsesjonsbetingelser er samtlige gjentatt i selskapets vedtekter, og jeg tør be nærværende andragende betraktet som også omfattende de i sakens anledning nødvendige vedtektsforandringer.»

Foruten den i andragendet nevnte vannfallskonsesjon av 10 november 1916 avsluttet A/S Porsa Kobbergruber i januar 1918 kontrakt med staten om leie av det denne tilhørende Øvre Porsa vannfall på betingelser fastsatt ved kgl. resolusjon av 16 november 1917. Etter nogen tids forløp kom selskapet i økonomiske vanskeligheter og blev i begynnelsen av året 1919 tatt under konkursbehandling (før utbygningsarbeidene var helt fullført).

Ved kgl. resolusjon av 4 august 1922 fikk det nye A/S Porsa tillatelse til å overta det gamle selskaps nevnte konsesjon m. v. på uforandrede vilkår.

Kvalsund herredsstyre hvem saken har vært forelagt har i møte den 24 mars sistleden enstemmig uttalt at det intet har å innvende mot at aksjemajoriteten i omhandlede selskap overgår til «Chr. Michelsens Fond».

Fylkesmannen i Finnmark fremholder i påtegning av 16 april at han ikke har noget å bemerke til at den om-søkte tillatelse gis.

Hovedstyret tillater sig forsåvidt angår spørsmålet om å erhverve aksjer i A/S Porsa Kobbergruber å anføre:

Ifølge punkt 1 i de betingelser som ved kgl. resolusjon av 10 november 1916 blev opstillet for tillatelse for nevnte selskap til å erhverve Nedre Porsa vannfall, skal aksjene ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller

pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende departements tillatelse norske banker.

Spørsmålet om adgang for «Chr. Michelsens Fond» til å erhverve aksjer i A/S Porsa Kobbergruber må antagelig sees i forbindelse med erhvervsloven av 14 desember 1917 efter hvis § 2 — første og annen passus — der er adgang for bl. a. korporasjoner og stiftelser som har helt norsk styre med sete i Norge og hvis mål er almennyttig til å få konsesjon til å erhverve eiendomsrett til vannfall. Efter samme lovparagrafs punkt 1 kan aksjer eller parter i et sådant selskap ikke eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjenning andre norske banker eller selskaper. Når korporasjoner og stiftelser er sidestillet med aksjeselskaper i spørsmålet om å erhverve eiendomsrett til vannfall, er det vel rimelig å forstå loven således at de er det også når det gjelder å erhverve aksjer i et selskap som eier vannfall.

Spørsmålet om tillatelse til å erhverve aksjemajoriteten blir å behandle på grunnlag av erhvervslovens § 36. Hovedstyret ser for sitt vedkommende intet der skulde være til hinder for å stille sig imøtekommende. Efter samme lovparagraf kan tillatelse tilknyttes sådanne betingelser som finnes påkrevet av almene hensyn. Hovedstyret antar at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av betingelser.

De øvrige i andragendet omhandlede spørsmål antas ikke å henhøre under nærværende administrasjon.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 4 juni 1930.»

Man har derefter forelagt saken for Handelsdepartementet, som i skrivelse av 23 juni 1930 har anført følgende:

«Med skrivelse av 18 ds. oversendte det ærede departement hertil til uttalelse dokumenter angående andragende fra ad-

vokat Herman Christiansen på vegne av Chr. Michelsens dødsbo om tillatelse for «Chr. Michelsens Fond» til å erverve den Chr. Michelsens dødsbo nu tilhørende aktiemajoritet i A/S Vignæs Kobberverk og A/S Porsa.

For ordens skyld bemerker man at sistnevnte selskaps navn i andragendet feilaktig er angitt som «A/S Porsa Kobbergruber», hvilket man også har fått bekreftet telefonisk fra advokat Christiansens kontor.

I anledning herav skal man meddele at nærværende departement for sitt vedkommende ikke har noget å bemerke ved at andragendet innvilges, likesom man antar at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av betingelser.»

I henhold til underhåndskonferanse med Handelsdepartementet vil nærværende departement avgi innstilling under ett både for A/S Vignæs Kobberverks og A/S Porsas vedkommende.

Man finner efter det foreliggende å burde anbefale at det omhandlede andragende innvilges i henhold til erhvervslovens § 36. Man antar med hovedstyret og Handelsdepartementet at tillatelsen ikke bør gjøres avhengig av betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

I henhold til § 36 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 tillates det «Chr. Michelsens Fond» å erverve aksjemajoriteten i A/S Vignæs Kobberverk og i A/S Porsa.

20. Arendals Vassdrags Brukseierforening.

(Ytterligere regulering av Fyresvann m. v.).

Kgl. resol. av 19 juli 1930.

Stortinget har under 4 juni 1930 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at det tillates Arendals Vassdrags Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Fyresvann i Arendalsvassdraget på de i forelegget anførte betingelser, dog således at avgiftene til kommuner blir kr. 2,00 isteden som i forelegget anført kr. 1,60.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til vedlagte avtrykk av St. prp. nr. 41, 1930 og Innst. S. nr. 130 samt St. forh. for s. å. side 1859—1878.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser i sin helhet:

Betingelser

for tillatelse til ytterligere regulering av Fyresvann.

1.

Reguleringskonsesjonen gjelder til 10de september 1987.

Dersom vannfall, der tilhører norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang og således videre hvert 10de år. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år

i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning. Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den forøkelse av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,40 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnet naturhestekraft. Godtgjørelsen

blir å erlegge efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av de i punktene 3 og 4 omhandlede avgifter, disses erleggelse og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft (jfr. pkt. 21) blir med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle å treffe av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet skal påbegynnes innen en frist av 2 år efter tillatelsens meddelelse og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 50,00.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

8.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forså-

vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (ekskl. toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter re-

vidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til efter vedkommende departements nærmere be-

stemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

15.

Innen reguleringen tas i bruk skal der til fremme av fisket i vassdraget opprettes et fond hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved damanlegget skal der tillates truffet de fornødne militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse, likesom anleggets eier uten godtgjørelse må finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

18.

Reguleringsdammen blir å manøvrere etter et av Kongen utferdiget reglement. Til å forestå manøvreringen antas norsk

statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Så snart der iverksettes utbygning av noget fall i Fyreselv kan departementet forlange at reguleringen foregår med jevn vannføring i Fyreselv for øie. Inntil denne tid kan reguleringen utføres til fordel for fallene nedenfor Nelaug.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr. 5 000,00 for hver gang, efter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det herved innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

20.

Eieren skal uten vederlag finne sig i at vannet reguleres med hensyn på jevn vannføring i Fyreselv, jfr. betingelsenes pkt. 18.

Eieren skal dessuten uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

21.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, efterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Anlegget har rett til å fordre et varsel av minst 2 år for hver gang kraften uttas. Kraften skal leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med et tillegg av 20 pct. Størrelsen av produksjonsomkostningene, hvori medregnes 6 pct. forrentning av anleggskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og anleggets eier eller i mangel herav ved lovlig skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av anleggets eier forlanges revidert hvert 10 år. Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas i kraftstasjonen eller fra fjernledningen.

Det forbeholdes likeledes staten rett til på samme vilkår i hvilket som helst øiemed å utta andre 5 pct. av den økede kraft.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre såvelsom for overholdelsen av de i tillatelsen opstilte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter meddele vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte det ved reguleringen tilveiebragte driftsvann mot at han til reguleringsanleggets eier

erlegger en årlig godtgjørelse som i tvisttilfelle fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget ovenfor og nedenfor dette samt å avgi vann i sådan utstrekning at den almindelige ferdsel og fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Fløtning fra Fyresvatn til Drang skal kunne foregå på vannstander ned til kote 278,50 i Fyresvatn. Spørsmålet om hvilke forføininger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på ferdselen eller fløtningen som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Konsesjonshaveren underkaster sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

27.

Tillatelsen blir å tinglese innen de tinglag hvor reguleringsanlegget er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende tillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget, blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers folier i panteregistret.

Efter den således foreliggende beslutning av Stortinget vil departementet anbefale at den ansøkte reguleringstillatelse

blir gitt ved kgl. resolusjon på de av Stortinget vedtatte vilkår.

I henhold til vilkårenes post 18 blir reguleringsdammen for Fyresvann å manøvrere etter et av Kongen utferdiget reglement.

Reglement for manøvrering av samtlige reguleringsdammer i Arendalsvassdraget, således også for Fyresvannsdammen, er utferdiget ved kgl. resolusjon av 30 mai 1913. Dette reglement er ved kgl. resolusjon av 1 juli 1926 endret av hensyn til det av Aust-Agder fylkeskommune utbyggede Høgefoss kraftverk i Nisserelv.

Det endrede reglement er dog foreløbig ikke satt i kraft i påvente av en ordning mellom fylket og brukseierforeningen angående fylkesverkets forpliktelse i henhold til reguleringslovens § 9 punkt 5 til å delta i de med den tidligere konsederte regulering i vassdraget forbundne omkostninger.

Hovedstyret har nu konferert med de interesserte parter i vassdraget angående de forandringer i manøvreringsreglementet av 1926 som nødvendiggjøres ved den nye regulering av Fyresvann.

Ved skrivelse av 12 juni 1930 har hovedstyret derefter anført følgende:

«I skrivelse herfra til det ærede departement av 16 desember 1929 angående konsesjonsspørsmålet inntatt i St. prp. nr. 41 for 1930, er anført at de forandringer i manøvreringsreglementet av 1926 som nødvendiggjøres ved den nye regulering vil bli drøftet med brukseierforeningen og innsendt senere. Sådan drøftelse har funnet sted med representanter såvel for brukseierforeningen og fløtningen som for Aust-Agder kraftverk.

Hovedstyret er efter disse overveielser blitt stående ved å foreslå at der i reglementet av 1 juli 1926 foretas følgende endringer som fikk tilslutning under nevnte drøftelse:

Punkt 1. Suppleres med datoen for den nye reguleringstillatelse.

Punkt 4. Første passus kommer til å lyde så:

Høieste reguleringsgrense kote 281.13

Laveste ————— » 276.63

Reguleringshøide 4.50

Punkt 6. Tallet «50» endres til «52.5».

Punkt 7. Tallet «50» endres til «52.5».

Nedenfor Nelaug har den regulerte vannføring vært ansatt til 50 sm.³ med de bestående reguleringer. Brukseierforeningen mener imidlertid at denne vannføring ikke kan holdes og da det foreliggende hydrografiske materiale er noget usikkert har det vært meningen å foreta ytterligere undersøkelser før man tok standpunkt. Det vil imidlertid ta nogen tid og da det er påkrevet å få reglementet fastsatt straks, får man bygge på det man har. Viser undersøkelsene at det tall man nu fastslår bør rettes, får man gjøre det. Med den reservasjon antar hovedstyret at den regulerte vannføring fra Nelaug som foran anført kan settes til 52.5 sm.³ efter at den tillatte 2 m. ytterligere senkning av Fyresvatn er innført.

Som anført i nevnte St. prp., jfr. side 10, vil det bli spørsmål om å forandre reglementet med sikte på jevn vannslipping fra Fyres så snart det iverksettes utbygning av noget fall i Fyreselv. At de skadelidende som følge av reguleringen under disse omstendigheter må få erstatningene fastsatt på grunnlag av den ugunstigste forutsetning, er formentlig gitt, jfr. St. prp. side 10.

Da de omhandlede forandringer i reglementet kun er tallforandringer som er en nødvendig følge av den ytterligere regulering i Fyres, har hovedstyret ikke funnet grunn til å forelegge spørsmålet for andre enn de ovennevnte brukseiere og fløtningen.

Hovedstyret tør anmode om, at reglementsforandringen blir fastsatt samtidig med at reguleringstillatelse blir gitt.

Man vedlegger en avskrift av reglementet av 1 juli 1926 hvori med rødt er angitt de foreslåtte forandringer som følge av den ytterligere regulering av Fyres.»

Under henvisning til det av hovedstyret anførte vil departementet anbefale at der treffes bestemmelse om gjennomførelse av de av hovedstyret foreslåtte endringer i det senest fastsatte reglement for Arendalsvassdragets regulering.

Det endrede reglement forutsettes å bli gjeldende inntil videre.

Reglementet vil i sin endrede form få følgende lydelse:

«1.

Ved benyttelse av de dam- og reguleringsrettigheter som Arendals Vassdrags Fellesfløtningsforening tidligere har erhvervet, de rettigheter som Arendals Vassdrags Brukseierforening ifølge kgl. resolusjon av 10 september 1912, jfr. kgl. resolusjon av 11 juli 1913 samt kgl. resolusjon av 19 juli 1930, har erhvervet og de rettigheter som Aust-Agder kraftverk har erhvervet, skal det has for øie, at ikke flomvannstandene som følge av dammene forhoies. Den naturlige minimalvannføring må ikke forminskes til annenmanns skade.

2.

Vråvatn.

For Vråvatn gjelder følgende reguleringsgrenser:

Høieste reguleringsgrense kote 259.10
Laveste ————— » 257.62

Reguleringshøide 1.48 m.

Når magasinet ikke er fylt, skal slipning av vann kun finne sted i den utstrekning som behovet for jevnt driftsvann til kraftanleggene i vassdraget nedenfor tilsier. Undtatt herfra er den for slusetrafikken i Vrådal og for fløtningen fra Vrå til Nisservatn nødvendige vannslipning.

3.

Nisservatn.

Høieste reguleringsgrense kote 258.0
Laveste ————— » 255.0

Reguleringshøide 3.0 m.

Ved vårflommens komme skal dammen manøvreres således at magasinet fylles så hurtig som mulig til en halv meter under høieste reguleringsgrense — dog under hensyntagen til fløtningens og bruksdriftens rasjonelle og hensiktsmessige fremme.

Den øverste halve meter må ikke fylles ved hjelp av dammen, før vårflommen antas å være kulminert, undtagen for å hindre forhøielse av store flomme nedenfor i vassdraget.

Magasinering i og slipning av vann fra Nisservatn utenfor flomtiden foretas således at der periodevis slippes det for fløtningen fra Nisservatn til Kjøruld nødvendige vannkvantum, idet det dog iakttas at vannmengden kan magasineres i Kjøruld, når avløpet derfra er 26 m.³ pr. sek. Bestemmelsen om magasinering i Kjøruld gjelder ikke under rensk ved fløtningens avslutning.

I vannslipningen fra Kjøruld, som utenfor flomtiden ikke må overstige gjennomsnittlig 26 m.³ pr. sek. i en 4 ukers periode, er innbefattet driftsvann fra Høgefoss kraftanlegg samt den for fløtningen i tømmerrennen forbi Høgefoss nødvendige vannmengde, ennvidere mulig tilskudd for fløtningen gjennom Midtvannene og Karlselv samt fra Rødelv og på strekningen Sandarhylen—Lille Høgefoss og endelig det tilskudd av vann, som måtte utkreves til nedfløtning av tømmer fra Høgefossrennens utløp til Åmot.

Dog skal som følge av de ovenfor anførte bestemmelser tømmerpartier fra Nisservatn på 1000 tylvter eller derover som måtte ligge ferdig til påstikning ved dammen, ikke kunne opholdes mere enn 3 uker. I så fall har fløtningen rett til å forlange slipning inntil 36 timer med almindelig fløtningsvann fra Nisservatn til Kjøruld. Bestemmelsen om tylvtetallet gjelder ikke under rensk ved fløtningens avslutning.

De i foregående passus nevnte slipninger skal ikke foregå samtidig med vannslipning for fløtningen i Fyriselv av hensyn til magasinering i Nelaug.

Vannslipningen fra Nisservatn forøvrig skal foregå således at der fåes jevnest mulig driftsvann for de nedenforliggende kraftanlegg.

4.

Fyrisvatn.

Høieste reguleringsgrense kote 281.13

Laveste —»— » 276.63

Reguleringshøide 4.5 m.

Ved vårflommens komme skal dammen manøvreres således, at magasinet fylles så hurtig som mulig til en halv meter under høieste reguleringsgrense — dog under hensyntagen til fløtningens og bruksdriftens rasjonelle og hensiktsmessige fremme.

Den øverste halve meter må ikke fylles ved hjelp av dammen, før vårflommen antas å være kulminert — undtagen for å hindre forhøielse av store flomme nedenfor i vassdraget.

Magasinering i og slipning av vann fra Fyrisvatn utenfor flomtiden skal foretas således, at fløtningen gjennom Fyriselv kan foregå med den i denne elv for fløtningen nødvendige vannmengde — dog ikke over 90 m.³ pr. sek., og videre må det iakttas at det gjennemsnittlige avløp i en 4-ukers periode såvidt mulig ikke overstiger 19 m.³ pr. sek. og ennvidere må slipningen foretas således at vannmengden kan magasineres i Nelaug. Bestemmelsen om magasinering i Nelaug gjelder ikke under rensk ved fløtningens avslutning.

Dog skal som følge av de ovenfor anførte bestemmelser tømmerpartier fra Fyrisvatn på 1000 tylvter eller derover, som måtte ligge ferdig til påstikning ved dammene, ikke kunne opholdes mere enn 3 uker. I så fall har fløtningen rett til å forlange en 3-døgns vannslipning med almindelig fløtningssvann fra Fyrisvatn til Åmot. Bestemmelsen om tylvtetallet gjelder ikke under rensk ved fløtningens avslutning.

Fløtningen har også rett til å benytte magasinet i Fyrisvatn til hjelp for fløtningen fra Åmot til Nelaug innenfor de

grenser som foran angitt for fløtningen i Fyriselv.

Vannslipningen fra Fyrisvatn forøvrig skal foregå således at der fåes jevnest mulig driftsvann for de nedenforliggende kraftanlegg.

5.

Drangsvatn.

Dammen ved Drangsvatn, der skal benyttes til hevning av vannstanden i Drang til den av fløtningen brukte høide (kote 274.99), blir å benytte på den for fløtningen i Fyriselv hensiktsmessigste måte. Dammen må kun benyttes til kunstig hevning av vannstanden, når fløtning pågår fra Fyrisdal.

6.

Nelaugvatn.

Høieste reguleringsgrense kote 140.20

Laveste —»— » 137.20

Reguleringshøide 3.0 m.

Magasinering i og slipning av vann fra Nelaug foregår utenfor flomtidene etter behovet for driftsvann, idet dog påsees at der såvidt mulig holdes jevn vannføring av minst 52.5 m.³ pr. sek. Vannstanden i Nelaug skal under fløtningen, om det er nødvendig for denne, 2 døgn i uken holdes på en høide av minst 1.5 m. over tappegrensen.

7.

Ved flomtider forståes tider, da ovenforliggende magasiner er fylt, eller vannstanden etter vårflommens kulminasjon er kommet op til 0.5 m. under høieste reguleringsgrense i vedkommende magasin, jfr. punktene 2, 3, 4 og 6, og elven på angjeldende sted fører mere vann enn den forutsatte regulerte vannføring, resp. fra Nisservatn 26 m.³ pr. sek., fra Fyrisvatn 19 m.³ pr. sek., ved Åmot 45 m.³ pr. sek. og fra Nelaug 52.5 m.³.

8.

Når vanntilførselen og de tilstedeværende beholdninger i magasinene ikke tillater sådanne slipninger som her anført,

skal reduksjonen i slipningen skje i samme forhold i alle de her nevnte deler av vassdraget. Tvist angående reduksjon i vannslipningen kan av fellesfløtningsforeningen og av ethvert av de interesserte kraftanlegg forlanges forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til endelig avgjørelse.

9.

De damme som omhandles i nærværende reglement, skal manøvreres under ledelse av en av Kongen opnevnt mann, der har å påse reglementet overholdt.

10.

Mulige tvistigheter angående forståelsen av reglementet blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

11.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etterat fellesfløtningsforeningen, vannkraftanleggene og de interesserte kommuner har hatt anledning til å uttale sig.»

Man antar at det endrede reglement først bør tre i kraft etter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Arendals Vassdrags Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Fyresvann i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 19 juli 1930 anførte betingelser.
2. Det ved kgl. resolusjon av 1 juli 1926 fastsatte reglement for manøvrering av reguleringsdammene i Arendalsvassdraget endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 19 juli 1930 og trer i kraft fra den tid nevnte departement bestemmer samt blir gjeldende inntil videre.

21. A/S Syrefast Materiel.

(Tillatelse til å leie inntil 3 800 kW. ordinær kraft og inntil 3 000 kW. spillkraft).

Kgl. resol. av 3 oktober 1930.

Fra advokat Jørgen Ording på vegne av A/S Syrefast Materiel har departementet mottatt et andragende, datert 5 april 1930, om tillatelse til leie av inntil 3 800 kW. ordinær kraft og inntil 3 000 kW. spillkraft fra Vestfold kraftselskap --- eventuelt foreløbig helt eller delvis fra Larvik kommune.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 29 august 1930 har avgitt sådan uttalelse:

«I skrivelse av 5 april 1930 til Arbeidsdepartementet har advokat Jørgen Ording på vegne av A/S Syrefast Materiel søkt om konsesjon på leie av inntil 3 800 kW. ordinær kraft samt inntil 3 000 kW. spillkraft fra Vestfold Kraftselskap overensstemmende med kraftleiekontrakt og tilleggsoverenskomst av 22/27 mars 1930 mellem A/S Syrefast Materiel og Vestfold Kraftselskap.

Denne søknad er sålydende:

«På vegne av A/S Syrefast Materiel tillader jeg mig herved at andrage om koncession paa vedlagte kraftleiekontrakt med tilleggsoverenskomst av 27. marts d. a. mellem nævnte selskap og Vestfold Kraftselskap.

Jeg vedlægger tillige erklæring av 22. marts d. a. fra Larvik kommune, avgivet i forbindelse med den nævnte tilleggsoverenskomst.

A/S Syrefast Materiel er stiftet den 16. september 1927 og registreret i Oslo den 20. oktober s. a. og har helt norsk aktiekapital og styre.

Aktiekapitalen er kr. 75 000,00 fullt indbetalt.

Selskapets kontor er i Oslo og dets formaal er fabrikation og salg av syrefast og ildfast materiel, kunstig forarbejdede og naturprodukter, og hvad dermed

staar i forbindelse, samt dermed beslegtet elektrisk smeltevirksomhet.

Selskapet har for sin nye bedrift indkjøpt A/S Laurvigs Glasverks eiendom i Larvik, nemlig Sjøgaten 7, Strandgaten 28 og 40, Arbeiderboligerne Kort Adalersgt. 1, Strandgaten 30, 47 og 49, Fiskestrædet nr. 4, samt en større ubygget tomt ved Bugges gate, ialt ca. 20 maal, for en kjøpesum av kr. 325 000,00.

Ved bedriften vil ganske snart beskjæftiges ca. 50 mand, senere betydelig flere.

Selskapet har til bedriften sikret sig teknisk assistance fra ledende europæiske eksperter og regner med at ha bedriften i gang i løpet av indeværende aars sommer.

Erklæring fra styret i henhold til koncessionslovens § 24 vedlægges, ligesaa selskapets statutter.»

Larvik bystyre har i møte den 29 april 1930 enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Overingeniøren for Vestfold Elektrisitetsforsyning har i påtegningsskrivelse av 5 mai 1930 til fylkesmannen i Vestfold anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegningsskrivelse av 7 mai 1930 til Hovedstyret sluttet sig til overingeniørens anbefaling.

Ifølge ovennevnte kraftleiekontrakt av 22/27 mars 1930 skal Vestfold Kraftselskap fra 1/7—1930 levere 3 800 kW. elektrisk energi til A/S Syrefast Materiel i bedriftens transformatorstasjon på glassverket i Larvik. Energien skal benyttes til elektrisk smeltning med tilknyttet fabrikkindustri og bimaskineri. A/S Syrefast materiel har ennvidere rett til å erholde ytterligere inntil 3 000 kW. spillkraft fra Vestfold Kraftselskap i tiden 1/4—31/10 forsåvidt sådan kraft kan skaffes. For energien skal A/S Syrefast Materiel betale den pris som Vestfold Kraft-

selskap kan levere energien for, når prisen på Norekraften er endelig fastsatt, men kontrakten er ikke bindende for leieren hvis prisen blir over 1,1 øre pr. anvendt kWh.

Forutsetningen er imidlertid at kraftleveringen skal baseres på kraft fra Østlandets samkjørende kraftverker og de priser som overenskomsten mellom disse verker gir anledning til.

Kontrakten er bindende for begge parter i 10 år fra kraftleveringens begynnelse. A/S Syrefast Materiel har rett til å få kontrakten fornyet for ytterligere 10 år på samme betingelser, hvis varsel herom er gitt innen et år før kontrakts-tidens utløp.

Vestfold Kraftselskap har på sin side i siste 10 års periode rett til med 1 års varsel å opsi kontrakten fra utløpet av et driftsår.

Den nevnte tilleggsoverenskomst er sålydende:

«Inntil vedheftede kraftleiekontrakt av d. d. trer i kraft, skal en sådan ordning med hensyn til levering av elektrisk energi til nevnte selskaps nye bedrift på glassverket i Larvik gjelde, at Vestfold Kraftselskap erklærer sig villig til å søke tilveiebragt 3 800 kW. for en pris av 0,6 øre pr. kWh. i 8 måneder (mars—oktober) og 0,8 øre i 2 måneder (februar og november), forsåvidt disse priser skaffer V. K. en nettoavanse pr. kW. av kr. 5,00.

Forøvrig blir de i vedheftede hovedkontrakt inneholdte bestemmelser gjeldende.

Utover de 3 800 kW. leveres spillkraft fra de samkjørende verker til en pris av 0,6 øre pr. kWh.»

I forbindelse med ovennevnte tilleggsoverenskomst har Larvik kommune avgitt en erklæring av 22 mars 1930.

Denne erklæring er sålydende:

«I forbindelse med den mellom Vestfold Kraftselskap og Syrefast Materiel A/S inngåtte tilleggsoverenskomst av 22 mars 1930 om levering av elektrisk energi

til sistnevnte selskaps nye bedrift på Glasverket i Larvik, forplikter Larvik kommune sig overfor Syrefast Materiel A/S til — hvis Vestfold Kraftselskap ikke kan levere de stipulerte 3 800 kW. — å overlate til bedriften det manglende kvantum av sin Norekraft til selvkostende pris, som for nærværende er 0,6 øre pr. kWh. i de 6 sommermånedene og 2,4 øre i vintermånedene med tillegg av kr. 15,00 pr. kW. i tiden 15 november til 15 februar. Etter overenskomst med kraftselskapet bortfaller tillegget kr. 15,00 pr. kW. såfremt ikke kraften uttas i desember og januar.

Er der noget kvantum tilovers på kommunens ordinære kontrakt på hvilket grunngebyret kr. 15,00 pr. kW. ikke hviler, står dette — såfremt kommunen selv ikke uttar kvantumet — til bedriftens rådighet.

De kWh. som bedriften uttar av Larviks kraft, måles på slippen. Der gjøres herunder intet fradrag i prisen, fordi Syrefast Materiel A/S har eget transformatoranlegg, hvorimot der gjøres fradrag for selve nedtransformeringstapene, uansett opgjørsforholdene mellom Larvik og V. K. Forøvrig blir der fra bedriften henholdsvis Larviks side å betale til V. K. for alle de til bedriften gjennom Larvik til rådighet stillede kWh. efter de for Larvik gjeldende satser, således at Larvik ikke på denne måte får levert kWh. som der ikke erlegges avgift for.»

Ved muntlig henvendelse til Vestfold Kraftselskap har man fått bekreftet at erklæringen er således å forstå at kraftleveringen til A/S Syrefast Materiel foreløbig kan komme til å skje helt eller delvis fra Larvik kommune.

Under henvisning til det foran anførte vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Syrefast Materiel konsesjon på leie av inntil 3 800 kW. ordinær kraft samt inntil 3 000 kW. spillkraft fra Vestfold Kraftselskap — eventuelt foreløbig helt eller delvis fra Larvik kommune — på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder sålenge den mellem Syrefast Materiel A/S og Vestfold Kraftselskap oprettede kontrakt og tilleggs-overenskomst av 22/27 mars 1930 om levering av inntil 3 800 kW. ordinær kraft og inntil 3 000 kW. spillkraft står ved makt, dog ikke utover 20 år fra kraftleveringens begynnelse.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der betales leie, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan

forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles sikkerhet for et beløp av inntil kr. 10 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

13. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Undlatelse av å stille den i foranstående post 11 omhandlede sikkerhet samt overtredelse av postene 2 og 12 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De foreslåtte konsesjonsbetingelser har vært forelagt selskapet til uttalelse. I skrivelse av 6 juni 1930 til Hovedstyret har advokat Ording meddelt at selskapet ikke har noget å bemerke til dem.

Behandlet i hovedstyremøte den 28 august 1930.»

Man vedlegger avskrift av selskapets vedtekter, samt den i hovedstyrets skrivelse omhandlede kontrakt med tilleggs-overenskomst av 22/27 mars 1930, erklæring fra Larvik kommune av 22 mars 1930

og endelig erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles A/S Syrefast Materiel den ansøkte kraftleietillatelse.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Som det vil sees er der foreslått betinget 10 pct. kraftavståelse til kommuner, en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie, samt en sikkerhetsstillelse, stor kr. 10 000,00. Forøvrig er betingelsene de vanlige.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Syrefast Materiel å leie inntil 3 800 kW. ordinær kraft samt inntil 3 000 kW. spillkraft fra Vestfold Kraftselskap — eventuelt foreløbig helt eller delvis fra Larvik kommune — på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3 oktober 1930 inntatte betingelser.

22. A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik.

(Leie av inntil 1 100 kW. fra Mesna Kraftselskap).

Kgl. resol. av 20 november 1930.

Fra advokat E. Corneliussen på vegne av A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik har departementet mottatt et andragende av 16 mai 1930 om tillatelse til å leie inntil 1 100 kW. elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 23 september 1930 har avgitt sådan uttalelse:

«Kraftleiekonsesjonen skal tre istedet for selskapets konsesjon av 9 november 1917 på leie av inntil 900 el. HK. fra Lillehammer komm. Elektrisitetsverk, idet denne bortfaller samtidig med at den nye konsesjon trer i kraft.

Det ovennevnte andragende er sålydende:

«Paa vegne av A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik tillater jeg mig herved at andra om, at konsesjon paa kraftleie kan bli selskapet meddelt i henhold til kontrakt med Mesna Kraftselskap av 28. april 1930, som vedlægges i bekræftet gjenpart.

Selskapet fik ved kgl. resolution av 9. november 1917 konsesjon paa leie av 900 el. HK. Dengang var medkontrahtenten Lillehammer Kommunale Elektricitetsverk. I virkeligheten er nu utleieren den samme, idet nemlig en omorganisasjon har fundet sted, hvorefter utleieren nu blir «Mesna Kraftselskap», hvori Lillehammer Kommune eier de 3 fjerdedele.

Den tidligere konsesjon var git for et tidsrum av 20 år. Den ældre kraftleiekontrakt med dertil hørende konsesjon vil nu bortfalde, nemlig fordi man som følge av de paagaaende utvidelser ved bedriften vil trenge en kraftleiekonsesjon for en længere periode og for et større kvantum kraft end man tidligere hadde.

Jeg vedlægger ogsaa bekræftet gjenpart av den kontrakt mellem A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik og den engelske forretningsforbindelse, E. S. & A. Robinson Ltd., Bristol, som i virkeligheten finansierer utvidelsen. Flere av bestemmelserne i denne finansieringskontrakt har nemlig direkte betydning for konsesjonsspørsmålet.

Jeg vedlægger samtidig et eksemplar av bedriftens love, dog saaledes at § 2 i 1926 er blit forandret i overensstemmelse med det vedliggende bekræftede notat.

Jeg tør formentlig gaa ut fra, at konsesjonsandragendet ingen motstand vil møte paa noget hold, og at de indrømmede betingelser vil bli gunstigst mulige, nemlig fordi det er fuldstændig paa det rene,

at den projekterte utvidelse vil bety en meget stor fordel for alle interesserte, for bedriften selv, for de banker hvormed bedriften har forbindelse, for Lillehammer by og Faaberg Kommune og for kraftutleieren. Jeg tilføier i denne forbindelse, at man betragter de vilkaar, paa hvilke finansieringen er ydet, som meget gunstige i betragtning av, at de penge som trænges til utvidelsen overhodet ikke hadde kunnet skaffes paa anden maate. Og de indrømmelser man ved denne kontrakt har maattet gjøre (med hensyn til laangiverens adgang til eventuelt at konvertere sit laan i aktier m. v.), blev sat som en absolut betingelse for, at laanet i det hele kunde ydes.

Med utgangspunkt i konsesjonen av 1917 skal jeg allerede nu faa lov at gjøre endel bemerkninger ved de eventuelle konsesjonsbetingelser, dog saaledes at jeg gaar ut fra, at bedriften faar anledning til at gjennemgaa de betingelser man i sin tid tænker at sette, forinden disse betingelser blir definitivt fiksert.

Ad § 1.

Konsesjonstiden maa naturligvis nu bli at sette i overensstemmelse med selve kraftleiekontrakten, hvorefter leien vil løpe til 1. juli 1952.

Ad § 2.

Under henvisning til kontrakten med Robinsons, § 5, tør jeg forutsætte, at der blir aapnet bedriften adgang til at ha et medlem av sit styre, som ikke behøver at være norsk statsborger.

Dernæst fremgaar det av finansieringskontraktens § 4, at Robinsons skal ha adgang til at konvertere sit laan til selskapet i aktier, i hvilken forbindelse den ordinære aktiekapital kan kræves nedskrevet fra kr. 900 000,00 med kr. 300 000,00. Derved vil den nuværende aktiekapital bli kr. 600 000,00 + kr. 577 200,00 tilsammen kr. 1 177 200,00. Det vil sees, at efter den ændring vil Robinsons med sine kr. 600 000,00 i aktier faa noget mere end $\frac{1}{3}$ av selskapets samlede kapital. (For tiden findes ingen utenlandske aktionærer). For at være paa den sikre side maa

vel derfor § 2 ændres saaledes, at mindst $\frac{6}{10}$ av aktiekapitalen (istedenfor nu mindst $\frac{2}{3}$) maa være paa norske hender.

Ad § 8.

Saaledes som bedriftens hele stilling er, og saa ubetinget som utvidelsen er i alle vedkommendes interesse, maa jeg indtrængende henstille, at den avgift som sættes til Staten blir sat saa lav som mulig.

Den nu avsluttede kraftleiekontrakt inneholder jo i virkeligheten en konvertering av den ældre kontrakt. Og efter lovgivningen dengang den forrige kontrakt blev git var jo de 500 første leiede HK. fritat for avgift.

Ogsaa under hensyntagen hertil samt under hensyn til at bedriften trods de nuværende vanskelige forhold har maattet øke selve kraftleien fra kr. 30,00 til kr. 40,00 pr. HK., gaar jeg ut fra, at avgiften til Staten fremtidig vil bli sat væsentlig under det nu stipulerte beløp, kr. 1,25 pr. HK.

Jeg tilføier, at det overfor Kommunen er paa det rene, at Kommunen for sin del ingen avgift vil kræve.

Forøvrig gaar jeg ut fra, at der ikke i nogen henseende vil bli spørsmål om at anvende mere byrdefulde bestemmelser end efter den tidligere koncession.

Endelig tilføier jeg, at det er søkeren særdeles meget om at gjøre at faa andragendet behandlet med al mulig hurtighet. I virkeligheten skulde andragendet allerede forlængst ha været indsendt. Men forhandlingerne med kraftutleieren angaaende den nye kontrakt har tat upaa-regnet lang tid. Dette hang forøvrig sammen med de indre overveielser som har fundet sted vedrørende omorganisationen hos kraftutleieren, overgangen til det nuværende «Mesna Kraftselskap».

Lillehammer bystyre har i møte den 26 april 1930 anbefalt andragendet imøtekommet på gunstigst mulige vilkår, idet Lillehammer kommune fratfaller rett til avgift og avståelse av kraft.

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Opland fylke har i påtegningskrivelse av 12 juni 1930 til fylkesmannen i Opland anbefalt andragendet innvilget på gunstige vilkår.

Fylkesmannen i Opland fylke har i påtegningskrivelse av 13 juni 1930 til Arbeidsdepartementet tiltrådt ovennevnte uttalelse fra overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Opland fylke av 12 juni 1930.

Ifølge Mesna Træsliberi og Kartonfabriks love (jfr. vedlagte utskrift av generalforsamlingens beslutning av 22 mars 1926) er aktieselskapet et uansvarlig selskap med sete i Lillehammer og med en aktiekapital på kr. 1 477 200,00, hvorav kr. 900 000,00 i ordinære aktier og kr. 577 200,00 i preferenseaktier. Selskapets formål er fabrikkdrift, særlig fabrikkasjon av tremasse og kartong — og annen virksomhet som står i forbindelse dermed.

Ifølge selskapets finansieringskontrakt av 11/11—1929 med E. S. & A. Robinson Ltd., Bristol, forplikter Robinson sig til å yde Mesna Træsliberi og Kartonfabrik et lån på kr. 600 000,00, der skal forrentes med $7\frac{1}{2}$ pct. årlig rente, til utvidelse av tresliberiets anlegg og spesielt til anskaffelse av installasjon av en ny kartongmaskin og de i forbindelse dermed stående utvidelser.

Lånet blir å tilbakebetale i 20 likestore årlige avdrag og første gangs avdrag å betale 2 år efter lånets mottagelse.

For lånet plikter selskapet å utstede pantobligasjon i sine eiendommer og anlegg med prioritet nærmest efter et beløp svarende til de i anlegget utstedte pantobligasjoner, dog ikke utover kr. 1 500 000.

Skulde Robinson under lånets løpetid ønske å konvertere sitt lån i aktier, skal han være berettiget dertil, idet selskapets aktier da samtidig blir å nedskrive til $\frac{2}{3}$ av deres nuværende pålydende uten tilbakebetaling til aksjonærene og kapitalen å utvide med aktier av samme type og

samme størrelse som selskapets almindelige aktier på den tid til et samlet pålydende av inntil kr. 600 000,00.

Når Robinson har benyttet disse sine rettigheter, skal han være berettiget til å utpeke en representant for de almindelige aktier som medlem av direksjonen.

Ifølge Mesna Kraftselskaps kontrakt av 28/4—1930 med Mesna Træsliberi og Kartonfabrik leverer kraftselskapet til tresliperiet inntil 1100 kW. fra 1/10—1930, fra hvilken tid Lillehammer Elektrisitetsverks tidligere kontrakt av 1916 om energilevering til tresliperiet bortfaller. For den elektriske energi betalte tresliperiet kr. 54,50 pr. max. benyttet kW. levert i tresliperiets egen transformatorstasjon. Avgiften skal utgjøre minst kr. 49 050,00 pr. år.

Kontrakten er bindende for selskapet til 1 juli 1952, men kan med 2 års varsel opsies av tresliperiet til opphør fra 1 juli 1940 eller fra 1 juli 1945.

Under henvisning til foran anførte vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Mesna Træsliberi og Kartonfabrik konsesjon på leie av inntil 1100 kW. fra Mesna Kraftselskap på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik måtte leie inntil 1100 kW. fra Mesna Kraftselskap i henhold til kontrakt av 28/4—1930 mellom Mesna Kraftselskap og A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik, dog ikke utover 1 juli 1952.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Majoriteten av selskapets aktier skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkom-

mende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fal-

lende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 11 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet

blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De foreslåtte konsesjonsbetingelser har vært forelagt selskapet til uttalelse. I skrivelse av 15/8—1930 til Hovedstyret har advokat Corneliussen meddelt at selskapet ingen særlige bemerkninger har hatt å gjøre til utkastet undtagen for såvidt angår punktene 8 og 9, henholdsvis 10 pct. kraftavståelse til kommuner og den foreslåtte avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW.

Hovedstyret vil anbefale den foreslåtte kraftavståelse av 10 pct til kommuner tildelt Lillehammer kommune. Den foreslåtte avgift av kr. 1,00 pr. kW. til staten anbefales oprettholdt.

Behandlet i hovedstyremøte den 20 september 1930.

Sakens øvrige dokumenter tillikemed selskapets erklæring av 28 juni 1930 i henhold til erhvervslovens § 24 vedlegges.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt gjenpart av den omhandlede kraftleiekontrakt, gjenpart av kontrakten mellom ansøkeren og E. S. & A. Robinson av 11 november 1929, A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabriks love samt en i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet skal bemerke, at efter den mellem ansøkeren og firmaet E. S. & A. Robinson Ltd. avsluttede lånekontrakt

har sistnevnte rett til å bli eier av maksimalt ca. 34 pct. av aksjekapitalen ved utvidelse av denne. Man antar efter omstendighetene, at denne avtale ikke bør være til hinder for andragendets innvilgelse, og vil anbefale at A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik får tillatelse til som ansøkt å leie inntil 1100 kW. elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap.

Det vil, uten at man går lånekontraktens bestemmelser for nær, kunne betinges at 65 pct. av aksjekapitalen til enhver tid skal befinne sig på norske hender. Departementet vil anbefale at betingelse nr. 2 i hovedstyrets utkast gis følgende form:

«Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og dets medlemmer skal på et nær være norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal til enhver tid minst $\frac{65}{100}$ befinne sig på norske hender.»

Forøvrig slutter man sig til de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Som det vil sees er der foreslått betinget en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie. Der er ikke inntatt bestemmelser om fattigfond. Forøvrig er vilkårene de vanlige.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i henhold til lov av 14 desember 1917 nr. 16 kap. IV A/S Mesna Træsliberi og Kartonfabrik å leie inntil 1100 kW. elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 20 november 1930 inn-tatte betingelser.